zemplenimuzsa.hu

9 771585 718000 25003
500 Ft

Zempléni Múzsa ... 99 ... 2025 ősz

Zempléni Múzsa

szerkeszti:
Bolvári-Takács Gábor

XXV. évfolyam
3. (99.) szám

2025
ősz

Szépirodalmi antológia

Zempléni Múzsa
A Tokaj-Hegyalja Egyetem lektorált tudományos folyóirata

Szerkesztőség
Lapalapító és főszerkesztő: Bolvári-Takács Gábor
Lapigazgató és felelős kiadó: Bordás István
Szerkesztők: Egey Emese, Haffner Anikó, Lovas Anett
Szerkesztőségi titkár: Tóthné Durányik Angéla
Arculat és tördelés: Tellinger András

Szerkesztőbizottság

Prof. Dr. Baráth Béla Levente PhD
Dr. Bene Zsuzsanna PhD
Prof. Dr. Bolvári-Takács Gábor PhD
Dr. habil. Csorba Dávid PhD
Dr. Egey Emese PhD
Dr. habil. Kelemen Judit DLA
Dr. Koncz Gábor PhD
Dr. Koncz Péter PhD
Dr. Lapis József PhD
Dr. Lovas Anett PhD
Prof. Dr. Pusztay János CSc
Dr. Soltész Márton PhD
Dr. Takács Ádám PhD
Prof. Dr. Ugrai János PhD

ISSN: 1585-7182 (nyomtatott); 1587-1762 (online)

Kiadja a Zempléni Múzsa Társadalomtudományi és Kulturális Alapítvány, Sárospatak.
Adószám: 18442960-1-05 Bankszámlaszám: 11994105-06429168-10000001
Szerkesztőség: Tokaj-Hegyalja Egyetem Regionális Történeti és Művelődéskutatási Tanszék, Sárospatak
Kiadói és szerkesztőségi postacím: 3950 Sárospatak, Pf. 235.
Kiadói és szerkesztőségi elektronikus levelezési cím: titkarsag@zemplenimuzsa.hu
Honlap: zemplenimuzsa.hu; facebook.com/zemplenimuzsa
Közlésre szánt kéziratot csak elektronikusan fogadunk.
Megjelenik évszakonként. Ára: 500,- Ft.
Előfizethető átutalással a kiadónál. Előfizetési díj egy évre 1600,- Ft + postaköltség.
Megvásárolható a fővárosban, a megyeszékhelyeken és Zemplénben az *Inmedio* és *Relay* hírlapüzletekben, valamint Budapesten az Írók Boltjában.
Eredeti logó: Csetneki József. Nyomdai munkák: Kapitális Kft., Debrecen.

Támogató: Tokaj-Hegyalja Egyetem, Sárospatak

Zempléni Múzsa társadalomtudományi és kulturális folyóirat XXV. évf. 3. (99.) szám 2025. ősz

Antológia a Zempléni Múzsában megjelent szépirodalmi művekből
(*válogatta és szerkesztette: Lapis József*)

E. Kovács Kálmán: Sárospatak 5
Halmosi Sándor: A fenntartható csodákról 6
Finta Éva: Komppal a Tiszán 9
Nagy György András: Útravaló 9
Halászi Aladár: Aforizmák 10
Novák Valentin: Öreg poét' tanácsai a zsenge ifjúnak 11
Balázs Ildikó: Szappanvirág – A múzsa neme (*részlet*) 11
Szalay László Pál: Tour de önérzet (*részletek*) 15
Fenyvesi Orsolya: Ostya 18
Evellei Kata: Üdvözlégy 18
Kustár György: Pál 20
Farkas Arnold Levente versei 21
Cseh Károly: Húsvéti fényben, szélben 22
Palágyi László: megváltás 23
Oláh András: [következmények nélkül] 23
Papp Gréta: Keresztkérdés 24
Báthori Csaba: Farkastej és laboda 24
Katona Kálmán: Elég 25
Fecske Csaba: Tétován; Tőled gyönyörű 25
Nyilas Atilla: Kispiri 26
Nagypál István: Csíny 27
Tölgyesi Géza: Szárnyak és liliomok 27
Jenei Gyula: Félelem 28
Szőcs Petra: Háromkor a kápolnában 29
Karaffa Gyula: 1971 30
Bakonyi Péter: Apámról 31
Lapis József: Üzenet. Haza 31
Korpa Tamás: Lelakatolt szobák 32
Lászlóffy Csaba verse 33
Bereti Gábor: A relatív remény 34
Bene Zoltán: Nincs kegyelem 35
Barcsai László: Ágaiktól magasabban 39
Puskás Balázs: Álmatlanság 39
Nyirán Ferenc: Csak próbáld 40
Horváth Imre Olivér: Metszet 40
Mogyorósi László: Algoritmus 41
Farkas Gábor: Vers-idő 41
Szathmáry Zoltán: Az idő 42
Magolcsay Nagy Gábor: Köd 43
Tatár Balázs János: nyolcéleképp/ben 43
Berka Attila: A bál(-triptichon) 46
Tomaji Attila: Toszkán anzikszek 49
Szénási Miklós: Dióparketta, likőr és voroneti kék 50
Bartkó Péter Szilveszter: sziklák tövében 53
Mezei Gábor: monstrum17; penge/szél 54
Tóth Kinga: kapcsolat 54
Németh Zoltán: Versek a semmiből, sehová 55
Baranyi Gergely: hajócska vár 56
Ayhan Gökhan: Barátság 56
Papp Dénes: Hazatérés 57

Vass Norbert: Birsillat 59
Urbán Ákos: Csoda, faluban (*részlet*) 61
Balázs Zoltán: (Na, mi szép…) 66
Komlósi Kornél: Tánc 66
Borbély Szilárd: A zene szelleme 67
Áfra János: Keresztidők 67
Juhász Márió: Alaprajz 68
Hartay Csaba: Értünk jönnek 68
Bende Tamás: Felszínre hozni mindent 69
Pallag Zoltán: Nagyanyám nipposztáskor 70
Nyerges Gábor Ádám: A tavasz elmarad (*regényrészlet*) 71
Tusnády Mária: Hópelyhecske 76
Kósa Eszter: Keresgetős 81
Juhász Tibor: Melegebb öl 82
Láng Orsolya: Álljon itt 83
Tinkó Máté: Antwerpen múzsája 83
Molnár Illés: Fúga 84
Borda Réka: A hitetlenség megkísértése 84
Ráday Zsófia: utánad 85
Máté Anett: Kéz 85
Nagy Hajnal Csilla: A kezem 86
Németh Gábor Dávid: színtávlat 87
Závada Péter: Milyen hideg lehet 87
Bödecs László: Nem nagy teher 88
Pauljucsák Péter: Az üresség csarnoka 89
Polák Péter: fiastyúk 89
Szeles Judit: Nyár 90
Vécsei Rita Andrea: Eszterházy szelet 93
Toroczkay András: Forró-gőzölgő 94
Mizsur Dániel: Egyszerű fénysáv 95
Csobánka Zsuzsa Emese: Ariadné 96
Borbély András: Léthe 97
Jász Attila: Átiratok 98
Katona Ágota: Pogány ünnep 99
Seres Lili Hanna: A párttikár szerelme 99
Asbóth Balázs: Welwitschia Mirabilis 100
Esze Dóra: Csombormenta teaház 103
Sepsi László: Zsákosember 107
Biró Zsombor Aurél: Áloműző 113
Komor Zoltán kisprózái 115
Kerber Balázs: Láthatár 117
Maklári Judit: Légzőciklus 118
Deres Kornélia: Keserű szigetek 119
Lukács Flóra: Orchidea 119
Kovács Edward: A várakozók 120
Vörös Anna: Vadoma meglátogat 120
Somoskői Beáta: Gyöngyhalász fohásza 122
Vass Tibor: Kakkavicsok, kincseim 123
feLugossy László: Ez 1 ilyen körforgás elmélkedés 126

• • •

Bordás István: Tellinger András, az alkalmazott grafika mestere 127

A lapszámunkban Tellinger András munkái szerepelnek.

ANTOLÓGIA A ZEMPLÉNI MÚZSÁBAN MEGJELENT SZÉPIRODALMI MŰVEKBŐL

(válogatta és szerkesztette: Lapis József)

E. Kovács Kálmán (1912–2001)

Sárospatak

Bár a Nagyalföldön születtem,
s odakötnek gyerekkorom emlékei,
úgy megszerettelek, Sárospatak,
hová férfikorom delén sodort a sors,
hogy nem vágyom már innen el soha.

Budapest aszfaltját 3 évtizedig
koptattam, minden magyar táj borát
megízleltem, bolyongtam Európa
terein és tengerein, s a ki-
kötődben értem révbe végleg én.

Oly kicsiny vagy, te Anti-Chicago,
hogy térkép nélkül eligazodik
testeden az idegenforgalom,
bámulván vörös tornyú váradat,
bolyongván ősi kollégiumodban.

Apró üzemeid csak jelképezik az ipart,
földjeiden csak most tanulják a gazdálkodás
új fogásait, istállóidban kevés
még a barom, hegyaljai nedűdből
a tisztes üzlet kiveszi a sápot.

Szegény vagy, egy szál bélü városom,
sem igényes zsebmetsző, sem valamire-
való sarkangyal nem tud itt
egzisztenciát alapítani.
A költőnek is fölkopik az álla.

A hagyományt a mánál többre tart-
ják, és gyanús jövő-menő a híred,
ha nagyapáid nem születtek Patakon.
Sok évszázados múltja van a vá-
rosnak, de nincs a közügyeknek fóruma.

A talponállókban folyik a szó
s az alkohol. Gerendás, Kispiszkos, Körülszaros,
ti vagytok a megmondhatói,
minek örül, és miért kutyaistenezik
a féldecizö proletár.

Az ifjúság szentélye, az Iskolakert
tavasszal szerelemmel megtelik,
s a puritán Lorántffy Zsuzsa néni
bronzba öntve is lesüti
szemérmesen a két szemét.

Lehetnek nálad százszor nagyobb városok,
gazdagabbak, híresebbek és szebbek is,
ahol a kultúra az eget ostromolja,
mégis csak téged énekellek én,
s halálomig hü fiad maradok, Sárospatak.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, I. évf. 2001. 4. szám, 59–60. o.)

Halmosi Sándor

A fenntartható csodákról

az éneklőmesternek, az életnek zsoltára.

1. És adtál te nekünk csókot, lelkünkre pecsétet, hogy
bele ne romoljunk a hadakozásba, miként az ellen
kívűl s belül ránkront és a hazugságban megfürödik
és a létrontásban el nem fárad.

2. De te kivettél minket a pusztaságból, és elvezettél a
lugasba. És szánkra tetted a bort, és szánkra tetted a
szót, hogy többé mi már ne tévelyegjünk.

3. Hogy sem mi, sem unokáink, sem azok unokái ne
hibázzák el a mértéket, a csendet és a tisztánlátás
kegyelmét. Hogy ne szomjúhozzunk többé mást, mint
a napfényt, mint a tiszta és egyenes beszédet. Igéket,
melyeknek múlt idejük van, jelenük és jövőjük.
Szavakat a szóközök mögött.

4. Mondják, írod, Segoviában a nők még nyolcvan
évesen is őrzik a szépséget, az eleganciát, a férfiak az
iránt uk táplált rajongást. Sok a fény, a meleg és a
pompa, Kelet varázsa, Közép-Európa vallásos
buzgósága.

5. És Hegyalja buzgalma és a Bodrog köze, a
Hernád mente, a Tiszahát. És hogy neve legyen a
csodának: Ezerjóvölgy, Kopasz Csárda, Solitude,
Bebenhausen, Szenttamás. Megadja a föld az ő
gyümölcseit.

6. Mert belé vagyunk helyezve a világba, mint belénk
a szomorúság, és egymásnak öröme.

7. És belénktetted az elégtelenséget is, a pajkos
civódást, az élcet, lamenteket, a kackiát. Hogy ne
legyenek a te napjaid vígság nélkül valók, és a mieink
is, kiket a legfőbb művednek mondanak, legyenek
hozzájuk hasonlók.

8. S ki evett már mézzé lett körtét, aki csókolt már
szomjas szájat, és az visszacsókolta őt. Aki kitalálta
a teaházat, a vízipipát, a briót. A kardamomot, az
oregánót, köményeket. A havat,
a sültgesztenyét.

9. Aki a szerelmet.

10. Mert lakhatásom van tebenned, és neked
énbennem. Otthon, mit megálmodni jó, megcselekedni
érdemes. Hova betérni csendsziget, gyerekzsivaj,
vendégvárás. Hol a bársonyok.

11. Zalán, Verona, Pfalz. Lecco. Monte Barro.
Nem vagyunk egyedül. A dolgok lelke elkeveredik az
élőkével, és a misztérium megvárandósul minden
mozdulatban és szóban. Langeoog, Ikland, Zsámbék.
Hany, Sárospatak.

12. Tango argentino.
Tabán.

13. És miénk a szenvedés története is, a hajlítók
között is a legnagyobb. Hogy az alázatot el ne vétsük,
hogy a létezésből könnyűség okán ki ne vetődjünk.

14. És lám megadtad nekünk a tapintás kegyelmét.
Simogatni, érinteni. Megfogni, átölelni, szorítani.
Megtartani, felemelni. Cirógatni, integetni,
megpofozni, verejtéket, szeme sarkát, szája sarkát
letörölni, kalászt fogni, markot vinni, barázdába
beleállni, nem billegni, eke szarvát, kasza nyelét,
kantár szárát átalvenni, palántázni, kacsot tépni,
lobot lopni, ágyat vetni, elengedni, elengedni.

15. Szájba venni, számbavenni.

16. Szépasszony völgye, Búbánatvölgy.
Madarasi Hargita.
Présház.

17. A klastromot benned is a csend építi. És
Piazzola mester, és Bartók tanár úr. Ünnepnapokon
zengedezik a teremtett világ. És amikor dolgozni kell,
kedves a szerszámok üteme.

18. Mert te kilopkodod szívünkből a bosszúságot, és
garmadba állítod a mi nagy tanulságunkra.

19. És hallják ezt minden népek, és felbuzdulnak,
miként a szarvasok Gemenc erdein.

20. Mert tudja mind az ő dolgát, és dolga vagyon
mindeneknek, amióta a folyók elindultanak a földnek
gyomrából, és a mi szemeink az csodáknak látására.

21. Mert elmúlik minden, csak a szentség az örök.
És ez a világ az ő képére és hasonlatosságára. A mi
kishitünk, a te nagy hosszútűrésed. A hazugoknak
elvetemedése. Az ige és a bor. A szerelmetes szavak.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, VIII. évf. 2008. 1. szám, 79–81. o.)

Finta Éva

Komppal a Tiszán

A kompról visszanéztem még a partra
a homokpad szakadt husára láttam
a rétegelt iszap lemezkeképpen
csíkokat vésett a folyó falába.
A partot lépett vizek nyoma ez
mi két oldalról mostan keretez.

A megtisztult folyó mocskát kidobta
lerakta lábunk elé szennyiszapnak
s hiába bámulom lemezkecsíkos
rajzát a part homok- s iszap-husának
már benne van a látványban a csend
mint Kharón könnyű sajkán odalent.

Míg átdohog a komp a túlsó partra
még megvillan a Tisza-mélyű égen
a bizalom, hogy élni fog az élő
a tűz, a víz, a szél, a Nap örökre
helyén marad, táplál és nem hagy el
és újratermelődik, mint a tej.

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
I. évf. 2001. 1. szám, 63. o.)

Nagy György András

Útravaló

Te vízesés, te árva
Rohanj az óceánba

Barna, kócos, vad csikó
Te folyton elszabaduló

Földmagjába ásott kút
Tőled indul minden út

Ághegyen maradt levél
Dacos dalra hív a szél

Hosszában meghasadt faág
Rügyet rak rád a nagyvilág

Te ősöreg, te csecsemő
Te mindent elvesztegető

Maradj, ha tudsz, menj, ha kell
Miránk az Isten se figyel

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
I. évf. 2001. 1. szám, 69. o.)

Halászi Aladár

Aforizmák

Aki sokat foglalkozik magával, keveset tanulhat másoktól.

Két féligazság soha nem adja ki a teljes igazságot.

Hamarabb lesz barátod az, aki véletlenül a lábadra lép, mint az, aki kínosan ügyel arra, hogy hozzád se érjen.

Ha egy barátság el tud romlani egy félreértés miatt, akkor maga is félreértésen alapul.

Ha szolidáris vagy valakivel, ne azon gyötörd az agyad, mit mondj neki, hanem azon, hogy mivel győzhetnéd meg ellenségeit az ő igazáról.

Barátom vesztesége nekem is fáj, de a legritkább esetben fizetem ki helyette a számlát.

Barátod nem akkor mutatja ki igazán valódi érzelmeit irántad, amikor pénzt ad kölcsön, hanem amikor lejár a megbeszélt visszafizetési határidő.

Ha a barátság meginog attól, hogy egyszer ellentmondottál, akkor mondj másodszor is ellent, mert az ilyen viszonynak nem szabad megérnie a holnapot.

Sokszor a látszatra fordított energia elegendő volna a problémánk megoldására.

Ha ma még nem váltottad volna meg a világot, akkor mosolyogj rá egy idegenre, vagy vond össze szemöldököd, amikor a parkot rongálják.

Ha feledékeny vagy is, egy dolgot mindenképpen tarts eszedben: hol őrzöd a noteszt, amiben minden föl van jegyezve.

Ha azzal vigasztalsz valaki, hogy nem is komoly probléma miatt aggódik, akkor egy újabb szomorúságot akaszthatsz a nyakába.

Ha az ördög megkísért, ne állj rögtön kötélnek, várd meg a másik kísértését, hátha többet ígér.

Mennél több tárgyat birtokolsz, annál kevesebb teret hagynak maguk között mozognod.

Az igazság jóval egyszerűbb, mint a hazugság, ezért unalmasabb is.

Mindannyiunkat elszomorít az értékek pusztulása, de ennek megakadályozására csak akkor hozunk szívesen áldozatot, ha a miénkről van szó.

A fűzfa végül akkor is kiszárad, ha egész életében vízben állt.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, I. évf. 2001. 4. szám, 71. o.)

Novák Valentin

Öreg poét' tanácsai a zsenge ifjúnak

Írnál, ha élnél?
Vésd fejfádra: bölcsődnél
mit duruzsoltak.

Hogyan írj? Ritka
szavakkal buja árvízt.
Árral a semmit.

Emeld magadhoz
a formát! Ha megzavar
szertetörik majd.

Hírért sose írj!
Hisz elporlad, ki vinné,
vagy pénzre váltja…
Kincsért sose írj!
Hisz elporlasz és híred:
„Pénzsóvár" – marad.
Miért írj? – kérded.
A vízfutás, ha zavar,
vess belé követ!

Írd vízimadár
égbe-szökését. Fent, Lent
kímélje eszed!

A legszebb eposz,
szent apoteózis: a
pont kirakása.

Bölcselni haiku
kell! Írni botor tett, tudd!
A haiku virág.

Ha mégis írnál:
add el a tust, a papírt,
s ülj ki a kertbe!

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
VI. évf. 2006. 1. szám, 68–70. o.)

Balázs Ildikó

Szappanvirág – a múzsa neme
(részlet)

Nyárvégen a szappanvirág illata is fáj.
Hogy is volt? Amikor télen, fűtetlen buszon utaztam hozzád?
Mi lett volna, ha ott, akkor…
A múltat nehéz visszahozni,
ha az ember túllépett az évtizedeken.
Ott egy csomópont,
melyen nem én tartottam az ujjam.
Visszatérni abba az életbe – lehetetlen.
Már az emlékezés sem röpít.
Emiatt fáj a szappanvirág illata.
A fájó visszahozhatatlanság miatt.

Mikor az alsóvárosi kisutcákban virágzik a szappanvirág,
azt hiszem, lánykorom támad fel vele.
Talán épp az a kor,
amikor tizenhét éves voltam,
amikor épp virágkorom éltem.
Szép volt a nőiség akkoriban.
Időnként fellázad bennem –
újra elkéri méltóság-koronáját.
Az a nő, aki azóta
szappanvirág-illatúan
bennem szunnyad.

Kelyhében illatot őriz.
Nyárvégeken, őszelején kibontja.
Szélnek ereszti, a napnak ereszti,
s az kinyújtja érte bágyadt sugarát,
miközben leszáll az éji tófenékre.
Magával vitte szappanvirág-illatom
a lenyugvó nap.
Édes emlék.
Feltámad, de máris mennie kell oda,
ahol törvényszerűen elenyészik a lenyugvó nappal.

Az az édeskés tisztaságillat.
A rezgő fényben élő levelek.
A zöldek, kis szőrösszúrós szár, levél,
magasra szökő, szárba nyúló szerelem.
Évelő? Vagy egynyári virág?
Fáj, hogy elenyészett, s fáj, hogy a virágillat rögzíti az emléket,
Akár a Tisza-kompon a lenyugvó nap.

[…]

Az én múzsáim férfiak –
míg tűrik a múzsalét kimerevített, műbe fagyott
cselekvőképtelenségét,
kegyvesztettségét.
Csak darabkákban él bennem a hajdani idő.

Mi is volt akkor?
Akkoriban kapott agyvérzést, és
meg is halt utána anyám nagynénje.
Senki nem várta el tőlem, mégis
szóltam otthon, hogy meglátogatom.
Biciklire ültem.
Utána tíz percig sem bírtam a gutaütöttel egy szobában ülni.
Pedig hogy örült nekem,
mert ő aztán még kevésbé várta látogatásom,
s mert fáradtan lecsukódtak a szemhéjai,
én el akartam osonni,
menekülnöm kellett a besötétített, halottszagú szobából,
ahol már valaki Más regnált.
– Ilyen hamar? – riadt fel,
félig fel is nyíltak a szemhéjak,
majd lemondóan visszazárultak,
a torz ajkak visszarendeződtek.
– Nem akarok zavarni, Annus néni pihenjen –
megcsókoltam,
már nem tudott visszacsókolni,
menekültem.

A szappanvirág halálszaggal társult.
A nyíló-bomló szerelem illata
a halált is magába foglalta.
Szerettem a rokonokat – most így visszagondolva,
szinte mindegyiket.
Soha nem is gondoltam, hogy egyszer eljövök,
s ők halnak, elmaradnak –
és senkim nem lesz közülük elérhető közelségben.
Az ember tudatosan-tudatlanul létformát választ.
Udvarlóit múzsává lépteti elő,
mire azok elmaradnak,
megszöknek.
Amikor a lélek színterén
egyedül játszik fény, illat, mozgás, remegés
a lélekvásznon.
Azokat rezegteti, dalol a múlt.
Felzsonganak emlékek, mint szolgálattevő nővérek,
kötelesség-tevő katonák –
jelentkeznek elmaradhatatlanul.

Furcsa lény a múzsa.
Olyan mint nyárvégen egy pillanatnyi virágillat
egy időbobozban, melyet hirtelen felnyitok.
No nem is én: állok az utcán,
Anna néni kertjéből szappanvirág illata csap meg,
s eszembe jut, ugyan! – felnyüzsög, mint
szelídíthetetlen, számbavehetetlen siserehad,
a régmúlt teljes kelléktára.
Számbavesz, megismer,
felismer és szelektál emlékeket.
Én másra emlékszem, s te másra.
Hiába éltük meg azt az időt közösen.
Valami megakasztotta az idő kerekét.

[…]

Akkoriban nem ettem sokat.
A kevesebb több – vannak élmények,
melyek halálig élnek bennünk.
Mint a szappanvirág vagy dohányvirág,
az estike, a portula –
na meg a papírvékonyra vágott fagyos szalonna.
S egy kamaszkori, sokféle szerelem.
A múzsa játszik velem.

Ma van a nyár utolsó napja.
Ma volt.
Ugyanúgy nem fog most a tollam,
mint mikor álmomban az ő nevét leírtam.
Alig látszott.
Felülírja egy másik név, egy másik személy,
másik emlék, másik reménység.
A jósok, amikor kimondják kegyetlen jóslataikat,
nem ápolhatják a lelket.
A lélekfájdalmakat a jövőkilátás elnyomja –
elhomályosul a múlt, kitágul a jövő.
Melyről akkor már biztos tudásom volt.
Egy program, melyet elhittem,
melyben hittem, mint jövőtervben –
különben elemészt a kétségbeesés.
És büszke volt, nem jött vissza.
S amikor jött volna, már nekem nem kellett.
Az ócska forgatókönyv.
A döntések szabadsága
nem mindig a mienk.

Psyché ellibbent.
Ma éjjel fáj a múlt – a hogy lehetett volna.
Szabolcsban ottani életem
közelmúltbeli történéseit boncolgattam –
a Zemplénben feltámad a régmúlt,
s megidézek hozzá tartozó, múltból újra
a jelenbe lépő embereket.
Keresnem kell helyszíneket, embereket,
akiknek köze van a régmúlthoz,
akik ahhoz visszavezetnek.

[…]

Milyen is az élet?
Egy nagy filmvászon.
Rajta képkockák pergése, nézzük,
közben nem gondolkozunk.
Egyik kocka jön, a másik megy.
S ha hazamentünk, útközben
az emlékezet elkezdi feleleveníteni,
elemezni, értelmezni a látottakat.
Ilyenkor válik holttá a történet
a szavak pókhálójában.

Élni kell.
Időnként megállni, számba venni, ami elmúlt.
S elmerülni a mindennapok teendőiben.
Élni. Megélni.
Aztán emlékezni.
Ám az emlékezés már hazug szavakból táplálkozik.
Üres fecsegés, mely nem áll meg az igaz dolgok előtt.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XX. évf. 2020. 1. szám, 76–86. o.)

Szalay László Pál

Tour de önérzet (részletek)

Gyermeki vágy a hatalom árnyékában

Régen volt, amikor a kis falucska mellékútjain a szél porfelhőket kergetett, az eső árkokat szántott és az emberek többnyire biciklivel jártak. Anyám munkába indulva és onnan érkezve málhás szatyraival kilométernyi járdát koptatott törmelékesre a buszmegálló és az otthonunk között. Ő csak egy volt a hosszú sorban, aki szinte gyermekként ingázásba kezdett és nyugdíjazásáig meg sem állt, miközben csak a metronóm két végpontja változott, a történet nem. Reggeli futásait a falu legendáriuma az élők emlékezetében sokáig őrizte. Heroikus küzdelme az idővel jól példázza, hogyan szivárgott be a kapitalizmus már a rendszerváltás előtt a bankszektorba, és miként váltak a percek lassan minden élők zsarnokaivá. Könnyű lépteivel az idő és tér gátjait átszelve az ajtózárás előtti pillanatban általában a busz fedélzetén termett. Előfordult azonban, hogy mégsem sikeredett a késve indulásból előnyt kovácsolnia. Ilyenkor gurult ki a garázsból a hófehér Skoda, vagy ha apámnak más dolga akadt, a zöldszínű, női kerékpár változott különjárattá. Mennyire más érzéseket táplálhatott a két kerék iránt édesanyám, ezeken a kényszer szülte alkalmakon, mint a gyermeke, aki alig tudta kivárni, hogy végre egy felnőtt keróra nyergelhessen át. Apám játékosan úgy jellemezte anyámat, mint akiről a leghűségesebb dolgozó szobrát kellene megfaragni. Édesanyám tiltakozását költői módon Várkonyi Anikó soraival tudom a legpontosabban visszaidézni: „*Sétáló hegy, / Elkopok én is, / Mint minden a világ / napjai alatt. De te ott, / önmagad börtöne mélyén! / Raboskodsz holtig / rab dolgok fölött porkoláb?*”

Mindez talán igaz sem volt, csupán az emlékeim laza szövetének hézagpótló toldásai, ásító időutasok, akik két állomás között kapaszkodót keresnek. Babrálok a gyermekkor édeskés

vasárnapjainak elvesztett illúziójával. A templom padjában ülök, anyám zsebéből előkerülő Tutti-frutti cukorka színes csomagolásával keltek háttérzajt apám prédikációjához. A Holt-Szamos kinőtt hancúrplacca idestova két évtizede várja, hogy ott folytassuk a kalandot, ahol a leláncolt csónak lakatja varázslatosan engedett az idegen kéz befolyásának. A víz ingoványos képét sodorja a partra emlékezetem áradása, és azt a bizonyosságot, hogy a hullámok megszelídítésében a fogcsikorgató tél és Jézus járt az élen, nem pedig én. Az életben azóta sem lettem bátrabb, sem bölcsebb. Gyakran érem tetten magamban édesapám Paciját, édesanyám Lacikáját, a gyermeket, aki a szemgolyó mögötti hasadék lakója.

Még ma is, ha a négy kerék sodró lendületébe kapaszkodom, azt az ismerős hangot várom a lehúzott ablaknál, ami egyet jelentett a kötöttségek alóli felszabadulással. A gumik kavicságyba harapó fogai, a folyamatos súrlódás, a kapcsolat az úttal; a kilométerek, kapuk, kutyák, házak, gyalogosok elmaradása mind a mágiához tartoztak. Amikor része voltam ennek a tájnak, két keréken hagytam el a nagy szemű házat, és róttam sajátos, kacskaringós útjaimat. Először a dicsőséges Szovjetunióból érkező gyermekkerékpár volt a társam a csavargásban, amit néhány hónapos használata alatt négyszer cseréltünk be újra. A típushibáknak persze soha nem lett vége, ami a sokadik próbálkozás után a vételár visszaszolgáltatását jelentette. Micsoda sebet ejtettem a világbirodalom gazdaságán, hogy négy biciklijét is mozgásképtelenné tettem. Apu elmondta, hogy azért kell minden csavart a kerékpáron ellenkező irányba meghúzni, mert a szovjet mérnökök ezt a cselt eszelték ki az ellenség megtévesztésére. A terv tökéletesen bevált, mert a legvidámabb barakkban élő harcostársaikat is gondolkodóba ejtették. Ekkor tudatosult bennem az a tény, hogy a világ sorsa a csavarmeneteken múlik. Azóta reggelenként a hidegvíz mellett az éberség érdekében felidézem, hogy nem lehet büntetlenül az ellenkező irányba, az élet helyett a halálba meneteltetni az emberek millióit.

Szenvedélyek margójára

Józsi bácsi minden tekintetben méltóságot sugárzó, komoly férfi benyomását keltette. Magas, szikár alkat volt, elnyúló, kopasz fejjel. Hangja a trubadúrokat idézte és szemei ovális üvegpáron keresztül vettek mintát a világból. Akinek ez nem volt elég, azt bemutatkozásakor végleg meggyőzte az a két apró betűcske, ami a neve előtt húzódott meg kellő szerénységgel. Az egyik szenvedélyéről, a női nemről érintőlegesen szóltam, második házassága kapcsán. Ezt ugyan senki nem róhatta fel neki, hiszen ha valaki a szakmájáért lelkesedik, az mindenképp dicséretes. A doktor úr tudniillik nőgyógyász volt, s ki ne hallott volna olyanról, hogy valaki a munkahelyéről haza visz munkát és otthon is szöszmötöl. Lehet irigyelni az elkötelezett, rajongó emberek sikereit, de Sámsont, Izrael bíráját bámulatos ereje, éles elméje és dús haja sem mentett meg a másik nem láthatatlan köteleitől.

A másik szenvedélye már nem volt ennyire sem védhető. Későbbi sorsát ez pecsételte meg, bár az előző elfoglaltsága sem volt veszélytelen. Már jó huszonöt évvel ezelőtt lelkes környezetvédő volt, már ami a közlekedést illette. A rendszerváltás előtt a párttitkároknak, tszelnököknek és mindenképpen az orvosoknak ment annyira jól, hogy Zsiguliba, Volgába, Ladába ruházzanak be, a bátrabbak akár használt Opelt vagy Audit is álmodhattak a garázsukba. Édesanyám unokatestvére minket is megautóztatott a hivatali Volgával, amikor megmutatta a TSZ földjeinek csatornázását. A doktor urat viszont soha nem lehetett látni, hogy ott feszített volna egy irigylésre méltó jármű volánja mögött. Ebből ne vonjuk le elhamarkodva azt a téves következtetést, hogy egy otthonülő típus lett volna. Minden nap kimozdult, ami úgy gondolom, eseményszámba ment a faluban. A garázsból kitolta a feketére mázolt vázú, keskeny abroncsú, lefelé tekeredő kormányú, ódon benyomást keltő biciklijét. A zsákutca szájához gurult, és ráfordulva a főútra hozzákezdett a napi kilométer penzumának az elfogyasztásához. A falu határát jelző tábla nem gyakorolt rá mély benyomást. Sőt, akkor kezdte elemében érezni magát, amikor a vasúti átkelő halálkanyarját elhagyta, és ráfordulhatott a másfél kilométeres egyenesre. Józsi bá, ha ismeri a teleportálás varázslatot, a településeken való átkelést kihagyja és azonnal az autóutak kevésbé népes határszakaszát vette volna birtokba. Mivel egyszerre nem lehetett ura az embergyógyítás és a térkapu üzemeltetés mesterségének, így ki volt téve a vizslató tekinteteknek, a kellemetlenül csiklandozó nép nyelvének és a határtalan versenyszellemmel megáldott, az unalom ellen tekerő kölyköknek. Elmondása szerint örült volna a társaságnak, ha valakit sporttársként üdvözölhet. A fiatalok, akik csak pár percig – vagy mondjuk inkább a vádlijuk erejéig – versengtek vele a faluközt, nem tettek egyebet, mint megzavarták az önmaga számára diktált tempót.

Setét fellegek

Setét Lajos erős ember volt. Fehér bőrét a földeken kint töltött idő tette cserzetté. Magas, szép szál ifjú lehetett, amikor a felesége beleszeretett. Nagyságát azóta sem vesztette el, csak méltóságát szaporította kissé. Az üde, hátsóudvarokon érlelt falusi levegőtől és a kocsmával szemközt lakó, Ilon néni házi borától piroslott az arca. Sötétkék, buggyos nadrágjához általában kockás inget öltött, fejébe kalapot nyomott. A vasárnapok megtörték a hétköznapok színes öltözködési szokását, amikor élére vasalt fekete nadrág és fehér ing dukált. Az ünnepi viselet nem annyira az egek Urának, inkább a megválasztott tisztségének szólt. Már a második gondnoki mandátumát töltötte a gyülekezet élén, ebben a többnyire asszonyok által támogatott poszton.

Amikor valaki felé közeledett, mulatságosnak hatott keljfeljancsi kinézetével, ahogy a buggyos nadrágja kiszélesítette a derekát, a kalapja pedig megnyújtotta amúgy is hosszú alakját. Az emberek elfogadták, a faluban megsüvegelték, neki meg tetszett a körülötte kialakult felhajtás. Annyira beleélte magát a tisztségébe, hogy egyenesen porondmesternek képzelte magát. A hívek neki mondták el panaszaikat, elképzelésüket a hitéletről, mert közülük való volt. Ő fizette ki a lelkész havi járandóságát, kulcsa volt a templomhoz, a perselyekhez és bejárása a parókiára.

A gyülekezet a negyed-évszázadonként esedékes nagyberuházást, a templom renoválását végeztette. Ekkor esett meg vele, felesége unszolására, hogy a lelkész háta mögött lepaktált a vállalkozóval. A munka finisében jártak az állványokon dolgozó munkások. Az alpinista technikának köszönhetően a klasszicista torony már a régi fényében pompázott. A kékesszürke alapból gyönyörűen kiemelkedetek az aranyszínű számok: 1871. Az átutazó és honos madarak is vetettek egy pillantást a felfrissült irányjelzőre, és elismerően csapdostak szárnyaikkal. Tiszta képlet, ez a tereptárgy segíti majd a tájékozódásunkat a keleti fronton – mondogatták. Csak lent a földön nem volt ilyen tiszta az ábra. Kusza gondolatok, ármányok születtek meg a torony és a templom külső megszépülése kapcsán. Édesapám kérdésére, hogy mikor fejezik be a felújítást, a munkavezető még egy hetes időtartamot jelölt meg. Aznap verőfényes tavaszi délelőtt volt. Ennek örömére úgy döntöttünk, hogy egy kirándulás keretében meglátogatjuk a nagyszülőket. Mire hazaérkeztünk, a munkások minden felszerelésükkel együtt eltűntek és befejezettnek tekintették a renoválást. Nem várták meg a minőségellenőrt, hogy a szemle után tisztességgel és jó lelkiismerettel vegyék át a megérdemelt munkabért. Mihelyst kitettük a lábunkat a parókia udvaráról, a gondnok már szurkolta lefelé a többszázezer forintot, hogy elkerüljék még a tisztesség látszatát is. Az első esős évszak le is rántotta a leplet a nagy sietség okáról. A templom azóta is áll, és Reményik Sándor természeti magasságokat megidéző soraival élve a setét fellegek ellenére *„útjelző [kő] az Úr Isten felé.”*

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XI. évf. 2011. 2. szám, 73–79. o.)

Fenyvesi Orsolya

Ostya

Mondjam, hogy az elmosogatott napok tükröződő felületein
olyan tisztán jelentél meg, mint egy középkori Krisztus?
Talpad alatt víz, hátad mögött csillagok.
Vénséges vén sziluett. Ismerlek.

Ösztönösen, ahogy a porszemek
a fény-árnyék örvénylésben
megfeszülnek, megtestesülnek.
Mert por és hamu nem lehetsz.

Szomorú vagy, mint Jeruzsálem.
Olajfák sarjadnak elhullajtott szavaidból,
de éjjel ablakom lecsorgó üvegén az eső
gótikus templommá szentelte szobámat.

Álmomban csokoládé voltam,
vérré olvadtam nyelveden.
Jézusról beszélek, és az áldozás
feltétlen odaadása egyértelmű, értheted.

Vagy írhatom azt, hogy tűz és pokol a te neved.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XII. évf. 2012. 2. szám, 71. o.)

Evellei Kata

Üdvözlégy

Este jött, a viharfelhőkkel. Szárnyáról
nehéz arany tollak peregtek a küszöbre.
Engem hívott. Hunyorognom kellett,
mikor fölemelte az állam, hogy arcomba nézzen.
Bólintott. A megilletődött rokonság
szótlanul vonult el az útból: anyám még
idejében szólt nekik. Tudták, mit kell tenniük.
Utoljára a néném, kézen fogva vonszolta a kisfiát.
Nem nézett rám, behúzta az ajtófüggönyt.
Odakint a mennydörgés lihegése,
leskelődő, lapos tetők. A forró szélben
görcsösen kapálóztak a mirtuszágak,
bénult izomban kifordult szemgolyók,
fogak fehére mélyedt az összeszorított
fekete húsba, éles és kemény,
gerincem tövéig csapott a fény,
és teljes lettem a kegyelemmel.
Az ajtó kárpitja végighasadt,
piros folyóként terült szét a porban.
Az éjjel nem hozott esőt, hiába várták.

Hajnalra elzsibbadt a testem.
Lepecsételt zsák, emléke, múltja nincs,
csukott szemmel, összegömbölyödve vár.
Csak a combok között egy-egy rándulás,
és lüktető, savas nyál a megdermedt torokban.
Az ablak alján vékony csík: figyelt az ég.
Elfordultam, hogy ne érje az arcomat.
Állam a térdemhez ért, csont a csonthoz,
páncélt vonva a kocsonyás meleg köré.
Az alvóktól sűrű szobalevegő
mint nyirkos ruha tapadt a számra,
fülemben fojtón örvénylett a csend,
a nyakam körül láthatatlan ujjnyomok.
A medencémen súlytalan nyomás.
Az udvar sarkában csuklottam össze
a szürkén alácsüngő reggel redői közt,
némán, hogy a szomszédok meg ne hallják.
Mindent ki akartam magamból adni
négykézláb, lógó fejjel, könyéken.
Szárazon öklendett a torkom,
mint aszályos föld, ha beitta,
ami rázúdult a fönti vizekből.
Körülöttem hullámzottak az agyagfalak.

A szédülés. A megdagadt bokák.
A széttekergő, duzzadt kék erek,
szakadékok a táguló bőrszövetben.
A görcsökben töltött, átizzadt éjszakák.
Falok, mint az állat. Gyakrabban kell vizelnem.
Hasamon az idegen tekintetek csiganyála.
Pulzáló kín vagyok, nem érhet férfitest.
József arcán hajszálrepedések, a szája sarka
kemény, mint a kő. Mire hozzám érnek,
elporladnak a szavai. A háta egyre mélyebbe hajlik.
Anyám torkát titkos büszkeség feszíti,
ráncos keze ugyanúgy matat a hajamban,
mint kislányként, mikor tetvészni ült le.

Néném pillantása sóvár, türelmetlen a gyerekkel,
öreg már, nehezebben bírja a várakozást.
Mikor kimennek, megpróbálok énekelni.
Nem jön ki hang a torkomon. Üres vagyok,
egy ismeretlen rendelés edénye.
Fölötten lustán nyújtózik az égbolt.
Most már minden elvégeztetett.
Fejem lehajtva, fölnézni nem merek.
A tüdőmben megkövesedett üvöltés.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XIV. évf. 2014. 2. szám, 65–67. o.)

Kustár György

Pál

(1Kor 10,10)

Homályos cezúrák mélyéről
feltörő vad egyenesség. konok meghajlás.
emberi alakba görnyedt küszködés.
tökéletes metrika, és a rajta átütő vérző tövis.
Ez mind ő.
rossz szemével hunyorítva bólint az
ideákra, megvetésre és vádra.
Ellenség nincs már. csak ő.

Árnyéka ellepi a falat.
majd kizúdul a forgalmas utakra
elárasztja az efézusi tereket,
megcirógatja Diána kebleit,
a göndör felhők alatt a
papok szakállába tép, felborít
egy-két vásári asztalt,
mielőtt beéri Korinthust.

Benne ekkora már megszületett
az ítélet. Beleit, szemhéját,
elfeküdt nyakát napokig görcsbe
húzta az a bizonyos emlék, a
rétor hahotája, a gyülekezet fölényes
hallgatása. Szája elnyílik, sebezni
kész pengeéles vonallá:
készen, hogy maga vágjon a testbe,
kimetszeni a gúny sava marta
roncsolt szöveteket.

Lendül a kéz, összeszorul a szem.
És a precíz vágás helyén kitódul
az árnyék. álmok és
bogarak lepik el a húst,
míg ki nem fordul belőle minden:
víz és vér, habzó üvöltözés,
Korinthus két széles rakpartja,
a szemre tapadó hályog,
a hőségben cipekedő rabszolgák,
a szónoklat közben szétfeszülő ujjak,
nyelveket dadogó mohó extázis,
és az olajos, göndör atléta-fürtök. Míg
elillan dicsőség, megértés, törtető ösztön,
és Krisztus, a felmagasztosult.

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
XV. évf. 2015. 3. szám, 79–80. o.)

Farkas Arnold Levente versei

jézus neve arra tanít
ezen a világon hogy a tö
kéletes képmás képmása
szükségképpen tökéletlen
mint ahogy arra is megt
anít jézus neve ami az eg
yetlen tökéletes név hogy
a tökéletes képmás neve
mellett minden más név
névtelen. jézus neve a ha
jnal és jézus neve a fén
y. jézus neve a jó föld ha
a bűnös szíve a kert és
jézus neve termi a bűn
bánat virágait. jézus nev
e az árnyék neve jézus n
eve a feltámadás testének
illata. jézus neve az ang
yal aki jézus neve helyé

az árnyék neve tes
temhez tapad. nem v
agyok érzés támaszd fe
l magad. a feltámadás
teste egy este. a halhat
atlan lelkét kileste. a m
adártetem a lélekre l
ép. ha van neve is úgy hí
vják árnyék. a szerzete

ne legyen se bűn se bün
tetés erre megfordultam
hogy megnézzem ki szól ho
zzám. akkor láttam a vize
t a felhőknek különleges f
ormája volt egész éjjel nem
esett megannyi szín lakozott a
felhőben. hasonlított az időr
e a kezdet és a vég homloká
n halott betűk a negyedik n
apon a legnehezebb a negyedi
ken. a feltámadás illatát hor
dja a szél illatos madártetem
az árnyék neve halott testeden

mint egy hasonlat teste
olyan a név a szeretet n
eve versbe nem való. árn
yékot vet az igazság aho
gy a szikla és a kegyelem
. hálót foltoz a halál a h
ála ingét a feltámadás m
ert olyan az élet mint a
meghalás. elfogynak a név
betűi a harmadik napon.
amikor a legnehezebb a bű
n szava. a lélek illatos m
adártetem nem törődik a
szóval az igazság neve jézus

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
XII. évf. 2012. 2. szám, 61–62. o.)

Cseh Károly (1952–2013)

Húsvéti fényben, szélben

Régi Nagypéntek

Füstös ajtaja tenyérnyire tárva:
piroslott-sárgállt a kemence szája,
akár a beérett kukoricacső,
s a megkent cipók – míg hömpölygött a hő –
sütőlapáton fogzottak sorjázva.
Ott kucorog mindenünk, elült a zajos,
fecskéllő öröm, szárnyszegetten, körben.
Nagypéntek volt, havak utáni, napos,
megmosdott már udvar s kert is a zöldben,
friss inget váltott almafa és meggyfa,
járva-kelve csupán a szirom-habos
szél sopánkodott, és állt Érette pörben:
az Úr fia, jaj, milyen útra megy ma?!
Kukoricaszár-íziket zabálva,
kerekült szemmel nézett iszonyatos
villogással ránk bentről a tűz lángja,
s a szénvonó is félre vetve-dobva
úgy komorlott, mint félbe tört keresztfa,
s piroslott-sárgállt a kemence szája;
ajtaján lyukak szög – világolása.

Eleven gyertyák

Tövig leégett fáklyák, korhadt rönkök
az üszkös délutánban szerteszórva.
Nagypéntekünkhöz illőn még nem dörgött
Eső perceg csak – lassan három óra.

Virágoktól azúrlik kertünk alja,
zsengéll a száluk, egyiket letépem –
s meggyújtott gyertyaként magasra tartva,
anyám sírjához kaptat már a léptem.

Körültekintek, mint azon az éjen,
zajgást neszelve, a Körül-tekintő,
s a zöld nyüzsögni kezd lent észrevétlen:

ibolyák izzanak fel áthevülve,
olyan vakítón, mintha a Vízöntő
égboltja hullt le volna most a fűre.

Közelítő
P. Gy-nak

Hajolj közelebb fényes kőhöz, földhöz,
s köszöntsd a Húsvét esője után
előmorzsáló első hangyákat.

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
VII. évf. 2007. 1. szám, 68–71. o.)

Palágyi László

megváltás

azt mondod hajlongnak előttünk a mezők
azt mondom fújja őket a szél,
nézed a tájat az ablakon át
nézem az ablaküveget –
eddig sem eszme sem megszokás
semmit meg nem oldott csak elintézett

de álmodtam már tyúkot repülni az égen
én nem tudtam hogy ezen illik nevetni
csőrüket madárijesztőkbe vájták a varjak
gyufaszálak lángoltak föl a skatulyákban
és nem angyalok álltak a mozgólépcsőkön
de az emberről úgy mállott le a szerelem
mint a vakolat egy pesti polgárház faláról

azt mondod darabokra hullott
mert még a kezdeteknél tartasz
amikor még, hogy el ne vesszünk
szép csendben mindent elneveztünk
s nem érzed a törmelék megváltásszagát

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
X. évf. 2010. 2. szám, 74. o.)

Oláh András

[következmények nélkül]

következmények nélkül nem lehet
törlésre ítéltek minket az istenek

maradunk szimpla kartoték-adat
időnek s mosolynak üzenünk hadat

mocsokkal dobálnak majd – attól félek
s hogy mosdóvizükbe fullad a lélek

a szem is bezárul majd mint a szív
s egy másik dimenzióba taszít

bármerre megyünk: olcsó lesz a szó
így maradunk a legnagyobb csaló

(Megjelent: Zempléni Múzsa, IX. évf. 2009. 4. szám, 73. o.)

Papp Gréta

Keresztkérdés

Nem volt egyszerű.
Anyád szeretett énekelni –
lehettél volna református.
Nagyapáddal örültünk volna,
ha katolikus leszel,
jöhettél volna velünk misére.
Aztán a református pap nem keresztelt meg,
a plébánosnak könyörögtünk, mondván,
gyakorlod majd, és rendszeresen gyónsz.
Végül római lettél. Naponta áldozol,
egy református anya és egy görög apa között;
elcsúszni látszik a minta.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XVII. évf. 2017. 4. szám, 74. o.)

Katona Kálmán

Elég

Mert kit bánatba vert az Isten,
gyötörheti, hisz fel se szisszen.
Mint kéznyomot egy rézkilincsen,
letörli majd, ha úgy kerül.

Kiált a mélyből. Könnye csordul.
Elég, Uram! A bőrömön túl
már semmim sincs. De átkozottul
szeretnék élni. S emberül.

Egy szó. Elég. A bűnt, a kínzott
éjeket, a földi piszkot
ne ontsd felém. Vad ősi titkot
hoztál rám. Bajt a bajban.

S ez itt az élet versbe írva:
Kezét szögekbe szúrva vissza,
bíbor-puhán, még él, s már sírba-
hull, aki halhatatlan.

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
IV. évf. 2004. 4. szám, 66. o.)

Báthori Csaba

Farkastej és laboda

Úsztál utána, anyám, elhagyott sziget.
Negyvennyolc éved: néma tűz a zsákban,
szükségleszállás. De sohase másztad
meg ezt a meredek, vad teflon-embert,
aki párszor megnyalta hobby-húsod,
majd hegyeset köpött. A hivatása
az volt, hogy megrohassza a vetést,
s téged a bozótba dobjon, a farkas-

tej és laboda közé. Csak sorold fel
szabad rúgásait a te lefekvő
sóhajaid és az ő nyers, nyeregből
levetett alamizsnái között.
Övé a nemes rész, tiéd a torzsa.
Egyre vékonyabb voltam én hitelnek,
zálognak semmi. Aztán ő meredt
fel, a nagy harapófogó a földből,
hogy megcsíphessen a kongó üregnek.
Ötven alatt szétvetett az imádott
robbanófej. Hosszabban ölt a te
napjaidnál és az én napjaimnál.
Szöget szórt véredbe, savat locsolt
a csontjaidba, szűzzé savanyított
megint, hogy semmi újonc ne ihasson
füge ágyékod sós cseppjeiből.

Egyetlen forrás volt: a kínjaid.
Nem tudom, Isten vagy e mellékoltár
szörnyetege gyötört-e jobban, – égtél
a rideg, erőszakos, ferde tűzben,
viselve a skorpió angyalok
csípését, az esztendők húsevését,
hogy majd az én életemben hiányozz
a könnyet izzó világegyetemnek.

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
V. évf. 2005. 1. szám, 68. o.)

Fecske Csaba (1948–2025)

Tétován

egykor hittem neked ma már nem hiszek
hogy terheink nagyját te viszed
hogy te faragtál volna ki engem
szinte a semmiből hogy az legyek akinek
lennem kell mert lehet s takarítasz
ha a sérült szív szutyka kidől volt
hogy mindenkinek ma már senkinek
ti lettetek szegényebbek ezáltal vagy én
száradó morzsa az Isten tenyerén mikor
vagyok hű magamhoz és hozzátok
ha kételkedek ha nem hiszek
feloldoz-e gyöngeségünk megannyi
hibája (vétke) alól az önmarcangolás
van-e minden gondolatra örömre szó
pontos és szelíd és vállalható
ha tétován sunnyogva kerül eléd egy
tudd mondani ez nem az ez nem elég

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
XX. évf. 2001. 2. szám, 62. o.)

Tőled gyönyörű

ahová mindig visszavágytam
nem találtam a helyet
nem találtam magamra
a vágy parazsát folyton felszító alak
bizony már nem az aki a tüzet gyújtotta
elfogy végül akarat remény
elkopik akár sokat használt szappan
a serénykedő szív
hiába csak a jelenidő sarában taposva
lehet elindulni ha megérkezni nem is
hány seb kell ahhoz hogy rájöjjön az ember
soha többé nem lesz már
hogy úgy legyen ahogy lehetett volna
elégett szavak füstjét eregetem egykedvűen
a sorsára hagyott levegőbe
halálom kezdetéig
ugye ti láttátok
milyen jól illett hozzám a mosoly
az élet belőlünk táplálkozó
szenvedély bárhogy van is
hinni kell vakon a hó alatt is tavasz van
mindenáron zöld a fű
bár kín fűszerezi
ami gondolat érzés tőled gyönyörű

(Megjelent: Zempléni Múzsa, VIII. évf. 2008. 1. szám, 69. o.)

Nyilas Atilla

Kispiri

Édesanyja, apai nagynéném a nagy,
ő azért a kicsi.
És mint kiderült fiam keresztelőjén,
kereszt(fél)testvérem is.
Elveszítettem ó életemmel,
emléke se maradt velem,
ám (kereszt)apánk halála révén,
az (újra)egyesített nagycsaládban
rátaláltam.
S most úgy vagyok vele,
akár azon a megkerült fotón,
talán gyárépület melletti kopár telken,
egy görbe fatörzs előtt,
térdén gyűrődő harisnyanadrággal,
fekete-fehérben állunk,
nyújtom feléd a kezem,
(mintha) valamit adnék neked,
de nem tudom, mi az.
Ha hosszabban nézegetem a képet,
már-már emlékezni vélek.

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
X. évf. 2010. 1. szám, 62. o.)

Nagypál István

Csíny

belenyaltam a krémbe,
ezt a mama sose hagyta volna.
fiacskám, minden gyerekkéz koszos,
mondta és a kezemet a víz alá dugta.
a papa nem a tévét nézte, már nem is tudom mit
nézhetett, nem emlékszem, de ült a fotelben.
ha meglátott bennünket, csak mosolygott.
én meg a papa mindig csínyen törtük a fejünket,
a mama volt a célpont. könnyű megijeszteni,
de hát, ilyenek a nagymamák.
a tréfa nem gyerekdolog, a papa fütyült egyet,
a mama be is csoszogott, hallgattunk némán,
és ahogy kell, megvártuk, amíg az ajtóig ér,
és elé álltunk. hol a leves, szóltunk rá.
ő csak a szívéhez kapott. morgott egyet,
s visszament a konyhába.

mama már az ágyban fekszik.
a földön ülve rajzolom azóta is:
a papát, magamat és a mamát.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, X. évf. 2010. 2. szám, 81. o.)

Tölgyesi Géza

Szárnyak és liliomok
(Mamámnak)

Csak röpke sóhajt még, s e bús szántást
felöltöm. Elhullón, varjak szárnyát
diófa és liliom. Ó november!
lámpásan ülsz nagyon fáradt szívemen.

Vágytam a völgyet, szárnyak csapását,
s kék gyászában szép fiam hegycsúcsát,
de köd voltál, és sár, és könyörtelen,
ó november! Sohase szerettelek!

Versz, és omlik a ház, görbül a fa,
fojtod lelkem, s full liliom lángja.
Versz, s rút szárnyadra köt rongyosan az ősz,
s kikezdenek vélem varjas temetők…

Vonat fütyült, néztem szép mamámat,
a cibált füzért s a kínt nyakában.
Arca kisimult, fényes volt és nyugodt;
álmodták összekuszált liliomok.

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
XV. évf. 2015. 3. szám, 72. o.)

Jenei Gyula

Félelem

az iskolában énekóra lesz mozgalmi dalokkal,
kint lucskos télvég vagy koratavasz, fázós,
alacsony ég alatt megyek haza. anyám éppen
főz, én meg benézek a kamrába, ahol nagyanyám
lakik. vagy mondjam inkább: nagyanyám szobájába?
a befőtteket, zsírosbödönöket is ott tartjuk, egyiket
teli lesütött oldalassal, s ott sorakoznak a polcokon
az almák, gyérülő halmazban ráncosodnak egész
télen, s a végére rohadás pöttyözi őket, hogy
már csak kompótnak lesznek jók. szóval, bekukkantok
majd nagyanyám szobájába, aki ott fekszik az ágyán
hanyatt, pedig nagyon púpos a háta. csodálkoznék,
hogy nem gurul az oldalára, de csodálkozás helyett
megrettenek, mert nagyanyám nyitott szájjal
fekszik, s nem hortyog, nem is lélegzik. közel megyek
hozzá, s tudom: meghalt. kint lapos, esős ég, bent
még meleg a vaskályha, a szívben kocsonyás
félelem: figyelem nagyanyámat. kiszámolom majd,
hány évet élt, és remegek. a konyhában anyám
megkérdi, mi bajom. kimegyek az udvarra, ott
bóklászom, aztán megint be nagyanyámhoz. nézem,
aztán ki és újra be. közben hazajön apám, de neki sem
mondom meg, hogy meghalt az anyja. nyolcéves
lehetek. vagy kilenc. sohasem láttam még halottat.
nagyanyám arca ráncos, szája tátva. egyetlen törött
foga van csak elől, egy fogcsonk. nem mintha
látnám majd, csak tudom. pedig milyen szép
fiatalasszony az esküvői fotón, úgy hatvan évvel
korábban! csönd lesz majd, mint a fényképen.
kint ólálkodik a tavasz, bent rohadnak az almák,
s néha, titokban felbontok egy üveg befőttet,
s az egészet befalom egyszerre. de akkor eszembe se
jutnak a befőttek. kimegyek, bemegyek, hallgatok.
várom, hogy történjen valami: észrevegyék
a szüleim, hogy meghalt nagyanyám. vagy már
tudják? telnek az órák, a félelem állandósul.
megszokom majd talán, de mégis folyton *arra*
gondolok. aztán egyszer, amikor megint
nagyanyámat figyelem, hogy nem lélegzik,
egyszer csak kinyitja majd a szemét, s megkérdi:
hány óra van, kisfiam? ijesztő lesz, mint egy
horrorfilm, persze akkor még azt sem tudom,
hogy létezik horrorfilm. csoda, hogy bele nem halok
az ijedségbe! aztán eltelik a gyerekkor, felnövök majd,
nagyanyám pedig nem öregszik, mert hajlottabb
már nem lehet, több ránc sem fér el rajta, de azért
elzsörtölődik még velünk vagy tizenöt évig. s amikor
majd meghal, nem nézem meg arcát a ravatalon.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XII. évf. 2012. 3. szám, 70–71. o.)

Szőcs Petra

Háromkor a kápolnában

Amikor ott feküdtél a koporsóban,
és megsimogattalak, kezem beleakadt a füledbe.
A hajadból akartam levágni egy tincset,
drapp cérnával összekötni,
és eltenni egy gázszámlás borítékba.
Fél kézzel tartottam a koporsó fedelét.
Januárban én vágtam a hajad.

Nem tudom, mit csináltak veled a sminkesek,
arcod véres volt, csak ilyen áron tudták becsukni a szád.
Sosem szeretted, ha faggattalak.
Néha megbillent a koporsó fedele.
Lehunyt szem, idegen száj,
azt a fonott bőrcipőt először láttam a lábadon.
Januárban azt kérted, hogy vágjam le a hajad.
A kezedre gondolni sem mertem,
már akkor is hideg volt, amikor éltél.
Maradt a füled és a hosszú hajad.
A kápolnaőr úgy mosolygott,
mint aki elnézné, hogy egész nap simogatlak.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XII. évf. 2012. 3. szám, 89. o.)

Karaffa Gyula

1971

„Gyerekek, menjetek, hozzatok vizet”
mondta apám ágyában fekve
egy januári reggelen
s mi,
unokahúgommal
(mint két ártatlan kis manó)
kézen-fogva mentünk
a furott-kútra
a
vas-ízű vízért,
mert a
mi kutunkba macska fúlt;
Mire hazaballagtunk
a nehéz teherrel,
apám kezéből
már üresen
hullt
le
a
padlóra
a gyógyszeres-üveg.

Nem sírtam.

Hallgattam csak a maradék
gyógyszerszemek lehulló koppanását,
derekamban éreztem meg
a fájdalom görcsét;

„Becsapott minket!
Nem is kellett neki a víz!”

Apám nem halt meg akkor;
Csak később
végzett
egy
szótlan
kötél
vele.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, V. évf. 2005. 1. szám, 70. o.)

Bakonyi Péter

Apámról

„Apádról sose írsz?” – kérdezte
gyermekkorom egyetlen
élő nagylány szemtanúja, Jolán,
amikor nemrég felkerestem,
s faggattam reményekkel tele:
milyen volt, mesélje végre el,
fiatalon, az én Lili édesanyám.

„Szép volt, mint a vasalt vitorla
a friss, büszke, reggeli szélben –
mondta Jolán (a volt gyári munkás,
takarító, irodista, szöv-alkalmazott) –.
Apád imádta őt, az esküvőn
aranyszélű tányérban adott
inni a lovaknak, és azt ígérte:
úgy hordja majd ő Likét is,
mint a fodros, áttört porcelánt,
óvatosan, erős, nagy tenyerében…”

„De apádról sose írsz?” – kérdezte
Jolán, akinek már a nagyanyja
ölében is ültem, s a nagyapja
lovai voltak befogva a paraszthintó
elé, mikor szüleim összeházasodtak
fél évvel a világháború vége után.

Vajon miben, kiben bíztak ennyire?
Talán, hogy a történelem, e torz, púpos,
néma, gonosz majd jó tanítómestere
lesz tényleg jövendő életüknek? De
a bizalom talán a legrövidebb életű
tévedés a sok hibás emberi döntés között.

Vagy talán mibennünk hittek így előre,
hogy majd a biztos jövő: a gyerekek?
Apám már majd’ harminc éve halott,
sose kérdeztem, büszke-e bármire is,
de az aranyszélű tányér egy törött kis
darabját a halála után megtaláltam
az egybekötött régi villanyszámlák
között egy kopott női cipős dobozban…

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
XVIII. évf. 2018. 2. szám, 68–69. o.)

Lapis József

Üzenet. Haza

Mellemre vonom nagymamám
kendőjét, szürke haját.
Görcsös gyöngédség,
hogy eltűnhet az, aki
mindent túlélt.

Három évre vitték el
ifjú házasként
kis munkára
a Donyec-medencébe.

Férjét
másfél év után
nyomta agyon a bánya
súlya.
Ezután is bírni,
Valahová
haza
jönni.

A falusi iskolában
gyerekként
rendre
így kezdte a napot:
hiszek egy Istenben
hiszek
egy
hazában,
hiszek
Magyar
ország
feltámad
ásában
Ámen.
Miklósnak nevezte elsőszülött fiát,
és szarkalábak nőttek a szeme alá.

Erdélyben kétszer járt,
míg
mint cérnát a tű fokán,
átfűzte rajta,
s visszahozta a kényszer.
Úgy emlékszik,
Kolozsváron a marhavagon
rövid időre megállt.

***

Nincsen többé kendő,
szürkeség,
rég nincs ifjúság.
Hűvös föld alatt van,
avar nem lepi mellét.
Sarjad benne a legtürelmesebb halál.

Eltűnt szöveteiből a hegyek
átöröklött hidege,
ereiből a vonalakon túlról
eredő folyók
emléke.
Bomlik a szik árvasága,
a lapályok unalma
hideg őszi vizek alatt.

Kéreg nőtt a sebekre,
s az elkótyavetyélt test
hasad a varratoknál.
Elfoszlik lassan a szívburok.
Nem marad,
csak egy ferdülő csigolya
a gerinc közepén.
A szem megőrzött homálya.

Velünk maradtak
a lesütött szemű utcák.

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
XVIII. évf. 2018. 2. szám, 59–60. o.)

Korpa Tamás

Lelakatolt szobák

pólust vált, téli szálláshelyére, néhány
galériás, az Ostromlépcső utcán, vonul,
a fejedelmi többes, az örökké tárt pillanat:
önbizalomszag a levegőben és manzárdszobák
csúcsai. felajzott ablakkeretek, kertek.
a kéményénél kirántott füst, ha hurokba puhul.
a hegyi kis garzon.
fel is, le is kút megnyúlt korongja. isznak,
a Medve Bőrére bárban, egy improvizált télben.
kortyonként változó indítékok a hőtérképen.
hány befalazott képtár van odafönn a várban,
s zeneszoba? hány lelakatolt szertár. skótszekrények,
fodros gúlába hordott medicinlabdák.
tériszony a beomlott mozdulatok szélén.
a muzikális vívótőr, ha szúrt. ingázott kézről-kézre
egy görl, ki izmosabb volt tőlünk, és ésszel felérte.
szűzforró csend, internátusnyugalom.
egy ilyen szoba melyik kanyarban, hol élhető el?
a nemi szervek
lassú, érlelt bemosdatása a combok tartós zaja alatt;
a súrlódás izgat, lappangó érdes helyen, a kipárolgás;
közben szemérmes vagy, mint egy lakhatatlanul
hagyott, letakart faágy.
máskor mindez ennyi: a talpak fékpofái összezárnak
az éber zsámoly előtt, mialatt már elvállaltam
a mozgást.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XIII. évf. 2013. 2. szám, 72. o.)

László Csaba (1939–2015)

1. A kancsin nézés gyakorlata

Az egész akkor kezd gyanússá válni
amikor *a haldoklásaiddal szemben*
már nem vagy teljesen érzéketlen
amikor a rikító zöld rét után rikító
pirosnak látod a saját véredet
agyacskád hiába ketyeg (kotyog)
egészségesen a hámló fejbőr alatt

ó te szegény teremtés a kihűlt
lakásban a hideg ágyba bújva
a durván ostobán felhasított térben
(elég egy kis rés a rosszul záró
öreg ablakfán – nem kell ahhoz
űrhuzat hogy az ember ukmukfukk
elpatkoljon akár leghétköznapibb álmában)

hangoskodás a nagy asztalnál családi ebéd
az unoka megragad egy fogpiszkálót
s mielőtt homlokodba szúrná megkérdezi:
nagytata te tudsz kancsin nézni?
(mióta teszem ezt már (!) gondolod
persze befelé a semmi felé kacsintva) –

hát ilyen egyszerű képzelődés a meghalás

2. A miniatúra*

Csecsemőkoponyámra emlékezem
a fejem úgy összezsugorodott akár egy
kiszáradt főzőtök egy sült birsalma –
amikor mákszem nagyságú lesz
(*„ki ismer engem?”* a szeretetet most
hagyjuk) blúzod zsebében hordhatnád
csak hát ami elillant belőle
(volt-e egyáltalán?) humorom

látom súgni akarsz valamit a fülembe
amely szinte már egészen eltűnt
az a kidudorodó torz kis maradvány
mint gyufaszál feje talán a dobhártya
nincsen benne semmi mágikus
ha forró leheletedtől még kigyúl?

** Wojciech Kuczok ötlete alapján*

3. (kóda)

Nincs ebben semmi patologikus
házasság-neurózis vagy depresszió
a felhő vagyok (nem emlék)
még érzékelhető

ablakpárkányon kihajló fatörzs
visszatart a gyökérzet

hozzá kell szokni ejtőernyőt
államférfiakat röptet a szél
vagy csak lebegő táviratok.

2005. április 9.

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
V. évf. 2005. 4. szám, 68–71. o.)

Bereti Gábor

A relatív remény

Mikor a Hold lázhideg arca megrepedezett,
mert sündisznólabdák szurkálták a levegőt,
apró, borostás zajok bújtak ki a földből.
Majd az elapadt, mocsaras tenger
korhadó szikláin – akár a szél szaggatta
rongyos vitorlák –, fönnakadt néhány
színtelen, elvéknyodó kiáltás.
Fönnakadt néhány szédülős, fakó hang
még abból az időből,
amikor P. Klee,
szívében a kentaurok lebegő reményével
megkérdezte:
Hát akkor most belevágunk, barátom…?

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XI. évf. 2011. 1. szám, 80. o.)

Bene Zoltán

Nincs kegyelem

I.

Szentkálnay százados keze hónapok óta remegett. Isaszeg után vette először észre, azon az éjszakán, amikor az a gyerek vért hányt, mielőtt kiszenvedett. A százados hetekig viselte a vérfoltot az egyenruháján. Komoly erőfeszítéssel úrrá lett a kézremegésen, óvatosan újra a szájához emelte, pontosan az ajkai közé illesztette a szivart. Hagyta, hogy az orosz gyújtsa meg.

– Amerikai – közölte az orosz. Franciául.

Szentkálnay százados bólintott, tudomásul vette, hogy az óceán másik partjáról származó dohányt tart az ujjai között.

– Hallgatom, mon capitaine – szólt ismét az orosz, miközben leült Szentkálnayval szemben.

A százados újra szippantott a szivarból, hosszan fújta ki a füstöt, figyelte, ahogy kavarog a szűkös helyiségben.

– Ön nem elkötelezett a Habsburg császár irányában, mon colonel.

– Én a cár őfelsége irányában vagyok elkötelezett, aki az Ön császárának barátja.

– A Habsburg császár nekem nem császárom. Királyom sem volt sosem, nem koronázták meg… Ám ha megtennék, sem ismerném el!

– Ön republikánus?

– A Habsburg-házat megfosztottuk a tróntól. Én a független magyar állam hadseregének tisztje vagyok, mon colonel.

– Ilyen állam nem létezik – legyintett az orosz. – Seregeik két héttel ezelőtt letették a fegyvert. Fővezérének hadseregparancsa Önt is erre kötelezte volna. Ön azonban, akár valami hegyi rabló, az erdő rejtekéből lövöldözött ránk. Ez nem vall úriemberre, mon capitaine!

Szentkálnay százados elnyomta a szivart.

– Nem tudom, a fővezéremet mi indította arra, amit tett – mondta halkan. – A becsületem és a lelkiismeretem nem engedte, hogy kövessem a parancsot.

– Abban nem akadályozta meg, hogy lesből, orvul gyilkolja az embereimet! – fakadt ki az ezredes.

– Háborúban állunk, mon colonel.

– Ebben téved. A háborúnak vége. Ön köztörvényes bűnöző, mon capitaine.

– Mégis a rangomon szólít…

Az orosz az asztalra csapott, a szeme szikrázott.

– Ne legyen szemtelen, gróf úr! Úriember vagyok, udvariasságomat ne hánytorgassa föl!

– Udvariassága nem személyemnek szól, mon colonel – felelte nyugodtan Szentkálnay.

– Őszinteséget kíván? – kérdezte élesen az ezredes. – Legyen. A nővére igen kedves aszszony. Mondhatnám, vonzó özvegy. Szándékomban áll őt magammal vinni Pétervárra. Ő sem zárkózik el előlem, úgy vélem...

Szentkálnay százados gúnyosan elmosolyodott.

– Nem vagyok gyerek, mon capitaine! Biztosíthatom afelől, tudom, hogy nem szerelemből tart velem a hölgy…. Ha velem tart egyáltalán. De ha itt marad, csak megaláztatásban lenne része a testvére és elhunyt férje tettei miatt.

– A sógoromat az Ön dzsidásai gyilkolták meg!

– Háború volt, gróf úr! Ön katona, miként én is az vagyok. A sógora nemkülönben. A háborúban ölünk. Ez a dolgunk.

– Minket nem az ölés vezetett – suttogta a százados. – Hanem a hazaszeretet.

Az orosz élesen, erőltetetten fölnevetett.

– Szibéria tele van a hazájukért küzdő bolondokkal! Ezek csak szavak…

– Eszmék...

– Szavak! Semmi több. Mit értek el a franciák a forradalmukkal? Halált, halált, halált! Éhséget, nyomort, árulást! És el ne felejtsem: forradalmuk megszülte Napóleont, a pokolfajzat korzikai fattyút!

Az orosz keze ökölbe szorult, majd elernyedt. Önelégült mosoly suhant át az arcán.

– Mi pedig legyőztük Napóleont. Mi mindenkit legyőzünk, mon capitaine! Önöket is. Játszva.

– És most mit kíván tőlem, mon colonel?

– Át kellene adnom az osztrákoknak. Sőt! Agyon kéne lövetnem, hiszen Ön gerillaháborút folytatott, s ezzel megfosztotta önmagát és embereit mindennemű jogaiktól. Mégsem teszem. Tudnia kell: a nővére miatt. Őszinteséget kért. Őszinte vagyok. Két katonám visszakíséri Önt az embereihez, de még mielőtt odaérnének, az erdő szélén Ön megszökik. Nincs messze a határ. Törökország befogadja.

– És a századom?

– Átadom őket az osztrák hadseregnek, sorsuk felől törvényes uraik döntenek. Az útonállásról hallgatok.

– Velük tartok magam is.

Az orosz ezúttal valódi nevetésben tört ki.

– Még mindig nem vette észre, hogy vége van, gróf úr? Ennek a hősi póznak már nincs értelme. Ön ennek ellenére színészkedik. Holott tudja jól, hogy nem fogom Önt sem lelövetni, sem hóhérkézre adni. A lehetséges családi boldogságom nem teszem kockára egy bukott forradalom bukott figurája miatt.

– És mit szólna ehhez a cár, ha a fülébe jutna? – okvetetlenkedett Szentkálnay.

Az ezredes ismét szívből kacagott.

– Csak nem gondolja, mon capitaine, hogy őfelségét érdekli, mi lesz Önökkel? Mivel úriember, természetesen, kérni fogja császári barátját, hogy legyen könyörületes. De mint uralkodó tisztában van azzal, hogy a rebelliseknek nyakát kell szegni. Példát kell statuálni. Ez a dolgok rendje. Ez az állam bölcs vezetéséhez hozzátartozik. Ugyanakkor egy uralkodó nem lehet kisszerű. Egyes emberek nem számítanak. Az, hogy Ön él-e, hal-e, nem érdekel senkit rajtam és a nővérén kívül. Az elv a fontos: a lázadóknak lakolniuk kell. Lehetőleg úgy, hogy soha többé senkinek ne legyen kedve a rebellióhoz.

– Ön is elvekről beszél, mon colonel…

– A győztesek elveiről, gróf úr! S mivel a győztesek elvei, értelemszerűen jogosak. A vesztesek elvei nevetségesek és szánalomra méltók… De nem kívánom folytatni Önnel ezt a meddő vitát! Az embereit átadom a hatóságoknak, Önt, ha kell, erőszakkal toloncolom át török területre. Végeztem, leléphet!

Szentkálnay százados sápadt arccal, remegő kézzel kelt föl a székéről, vigyázzba vágta magát, kurta főhajtással nyugtázta az orosz ezredes szavait.

– Ön kifigurázott és megalázott, Monsieur Csilingarov – mondta. – Sajnálom a nővéremet és szégyenkezem miatta.

Az orosz cinikusan elvigyorodott, a vállát vonogatta.

– A legyőzött katona sosem szereti legyőzőjét. Ez természetes. Távozzék!

Szentkálnay százados kilépett a szobából.

II.

Mantar bég lassan öntötte ki csészéjébe a tömény, fekete italt. Szerette a méregerős kávét, napjában hatot-hetet is megivott. Szomorú volt, félt becsukni a szemét, nehogy megint a fiatal Ahmed rémült tekintetét lássa maga előtt. Alig néhány napja, hogy meghalt. Mantar bég végignézte a haláltusáját. Némán figyelte, ahogy a csonkolt láb kötése átvérzik. Megszorította a fiú kezét, amikor időről időre magához térve túlvilági rémület ütközött ki az arcán. Alig volt több tizenhét évesnél. Alig volt idősebb annál a másiknál, aki hat évvel korábban ugyanígy az ő a karjai között lehelte ki a lelkét. Mantar bég háta meggörnyedt.

– Túl sok a halál – mormolta szakállába azon a nyelven, amin a csaták hevében üvöltözni szokott.

Kopogtak a szoba ajtaján, Mantar bég mordult egyet. Két katona lépett be, egy ingujjra vetkezett orosz tisztet vezettek.

– Foglaljon helyet, mon colonel – szólt Mantar bég francia nyelven.

Az orosz leült, sötéten nézte a török tisztet. Mantar bég újabb csészét vett elő, teletöltötte kávéval. Az orosz elé tolta a csészét.

– Fogyasszon, mon colonel – kínálta. – Jót tesz. Nyugtat, pihentet.

Az orosz belekortyolt az italba. Keveset kilötykölt belőle. Remegett a keze.

– Lám, a veszteseknek remeg a kezük – jegyezte meg Mantar bég.

– Már egy ideje remeg – mondta az orosz komoran. – Karsz ostromának második hetében kezdte.

– Ismerem az érzést – mosolygott nyájasan Mantar bég.

Mantar bég leplezetlenül vizslatta foglyát, akit ez láthatóan feszélyezett.

– Ismerem Önt? – kérdezte az orosz bizonytalan hangon.

– Nem – felelte Mantar bég. – Nem ismer. Találkoztunk már, de nem ismer, colonel Csilingarov.

Az ezredes bizalmatlanul, értetlenül pislogott maga körül.

– Önök mindenkit legyűrnek, nemde? – csevegett tovább Mantar bég. – Mivel magyarázza, hogy ezúttal mégis elbuktak?

Csilingarov gyanakodva vizslatta fogva tartója arcát.

– Kitűnő fegyvereik voltak – mondta végül. – Nem a török erők kényszerítettek térdre bennünket, hanem az angol és a francia haditechnika.

– Igazságosnak érzi ezt Ön?

– Hogyan tehetném?

– Helyes – Mantar bég elégedetten bólintott. Újra teletöltötte saját csészéjét, élvezettel szürcsölte a kávét.

– Szabadon fogom engedni, mon colonel. Szeretném, ha töprengene igazságon és igazságtalanságon. Tépelődne túlerőn és erőtlenségen. Eszméken, mon ami! A győztesek és a vesztesek elvein.

Csilingarov szinte szoborrá vált. Csak a keze reszketett, s benne a csésze. A kávé az ingére csöpögött.

– Tegye le azt a csészét, colonel Csilingarov. Kár a finom nedűért.

Az orosz óvatosan visszahelyezte az asztalra a finom porcelánt.

– Ön az, capitain Szentkálnay?

– A nevem Mantar bég – mosolygott a másik. – Azt jelenti: gomba. De a gyorsan feltörő ember megnevezésére is használják. Ezredes vagyok, miként Ön. A szultán hadseregében.

Korábban százados voltam egy másik ármádiában, akkoriban még a nevem is más volt… Hogy van a kedves felesége őnagysága, mon colonel?

Csilingarov lehajtotta a fejét.

– Meghalt. Gyermekágyban. A fiunkkal együtt.

– Sajnálom – a török tiszt arca meg se rezdült. – A katona élete folyamatos veszteség, mon ami.

Az orosz újra fölemelte a fejét, a bég tekintetét kereste. Mikor megtalálta, hosszan farkasszemet néztek. Végül Mantar bég törte meg a csöndet:

– Kmetty tábornok többször megverte az Ön bajtársait Karsznál. Mikor a gyáva Williams föladta az erődöt, ő és Kohlmann ezredes úr átvágták magukat a kozákokon, és nagy pusztítást vittek véghez a soraikban. Jómagam szabadcsapataimmal oroszokra vadásztam a Kaukázusban, ahogyan hajdan tettem a Kárpátok hegyei között. Így esett fogságba Ön is a legényeivel. Sok oroszt megöltünk. Erre vártunk évek óta.

– Szép életcél.

– Gondolja?

Mantar bég újra a csészékkel foglalatoskodott.

– Gondolja? – ismételte meg.

Lassan kevergette a fekete italt.

– Gúnyt űz belőlem, mon colonel – mondta melankolikus mosollyal, megadóan. – Ismét gúnyolódik… Ráadásul igaza van. Nem szép életcél és nem nyújtott vigaszt… Gúnyolódik, és igaza van. Egyformák vagyunk, mon colonel. Katonák, semmi többek. Számunkra nem létezik valódi megváltás. Pokolra fogunk jutni… Mert végső soron nekem is igazam van. És az én igazságom most igazabb igazság, mert hatalmam van Ön fölött. Nem Önnek fölöttem, ezúttal nem! Tehát hiábavalóak az ironikus szavak, mon colonel...

A bég tekintete a semmibe révedt.

– A győztesek megengedhetik maguknak, hogy közhelyesek és banálisak legyenek – mondta végül.

Utolsó szavai közben intett a két katonának, akik az ajtó két oldalán álltak, mióta bekísérték a foglyot. Most megragadták Csilingarovot, durván felrántották ülő helyéből.

– A katonáim elviszik a határra, ott elengedik. Végeztem!

Az orosz nem ellenkezett. Meg se nyikkant. Engedelmesen követte a két török katonát. Mantar bég egyedül maradt. Behunyta szemét. Ahmed rémületét látta megint. És a gyereket, aki hat évvel azelőtt lehányta vérrel. Orrába kúszott a vér szaga. Ivott a kávéból. Torka összerándult, vasas ízt érzett a szájában. Lecsapta a csészét az asztalra, a porcelán darabokra tört. Előkotorta a zsebéből a kis, barnás színű tömböt. Kicsiny darabot vágott belőle, összetörte, másik zsebéből apró pipát halászott elő, megtömte a porrá zúzott barna anyaggal. Rágyújtott. Nemsokára könnyebb lett minden. Az orosz már bizonnyal átvergődött a határon.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, X. évf. 2010. 1. szám, 78–82. o.)

Barcsai László

Ágaiktól magasabban

Vacogva hatolsz át
talaj menti felhőfoszlányokon.
Ütemesen –
macskatejszagúak.

Nyálkás víz-cseppek
borítják a kinnfelejtett holmikat.
Rájuk leltünk,
használni kezdtük őket.
(Kiástuk a homokból).

Mindez már,
észlelhetetlen:
a betonpanelek kilences, tízes szintjein.
A fáktól, az ágaiktól magasabban.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, IX. évf. 2009. 4. szám, 78. o.)

Puskás Balázs

álmatlanság

felszállni készülő veréb
szemhéjad alatt az apró remegés

néha egész sokáig nézem
körülötted a feketeséget

egy karnyújtásnyira se
hogy ne legyek szomjas

mozdulatlanságom
egy pohár víz

(Megjelent: Zempléni Múzsa, VI. évf. 2006. 4. szám, 72. o.)

Nyirán Ferenc

Csak próbáld...

Azok a napok már
elmúltak tudod azok a
délutánok bódultan és
megfoghatatlanul mint
a fejed fölött futó
felhők árnyéka azok
az órák percek
amikor a kerthelyiségben
lomha lánynevetés
lódult s korsók
csilingelése szállt a
surranó alkonyatban
hitek ropogtak benned és
bordáid között a süvítő szél
tartásod fontos volt
neked még nem aláztad
magadat semmiért
senkiért hát rajta csak
próbáld az éjszakai pókerpartik
emléke alól szerelmed hajának
nyári illatából csak próbáld
a kocsmaudvar csörgő őszi
avarából kibogarászni újra
azt az életet

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
XI. évf. 2001. 3. szám, 81. o.)

Horváth Imre Olivér

Metszet

kopog a bőrön és benyit a seben. szúrást érzel.
hét szövet elszakad, nem takar többé.
vektort húzok, a szívedig ér el.
deklarállak tömbbé.

rendeződik sorban zsíros hús, genny, csontvelő.
törlöm a migrént. a sóhajt, ha hitvány.
leszek a téged mindennek kitevő
vírus, csók, hatvány.

és ez itt a mi függvényünk. te egyenes, én ív.
metsszük egymást, lásd. hadd beszélek félre.
ritmusokat verünk. algo, loga, szív.
kinyomtatlak élve.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XI. évf. 2011. 4. szám, 74. o.)

Mogyorósi László

Algoritmus

Ahogy a víz koptatja a köveket,
szavait csiszolgatta simára, gömbölyűre,
egy arcot a sajátja mögött
formált időtlenné, de
az áramlásnak, a zuhogásnak
véget kellett vetnie,
kiszárítani a nagyravágyás tölgyét,
felszárítani patakzó könnyeit,
megőrizni a szoborszerű szépséget,
új medret keresni a begyakorolt bánatnak,
hogy használhassa újra a vérrel-verejtékkel
kikísérletezett algoritmust,
ami a megváltozott körülmények között
már nem működött,
akár fel is számolhatta
idegrendszerének derengő műhelyét.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, VII. évf. 2007. 2. szám, 82. o.)

Farkas Gábor

Vers-idő

Harangzúgás ismétlődése –
mikor a hangok összeérnek
(mint a fiókákkal telt fészek).
Újrakezdeni mégis – mégse –,

és szonetté dermed az idő –
néhány szónyi, lusta tettetés,
összesűrűsödő mintha, és
sóhajtásnyi, éles levegő.

És már nem én, csak a néhai
önmagam szavait hallani:
mint madár, mint harang, mint fészek,

mint idő, mint mégis – úgy élek.
Mint cserép a tetőléceken,
a verset szavakkal elfedem.

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
XII. évf. 2012. 2. szám, 74. o.)

Szathmáry Zoltán

Az Idő

Sűrű ködként mindent ellepek
körülölelve, magamba fogadlak:
nekem előre – hátra értelmetlen.
Semmi kezdete, végtelen minden,
Én vagyok a nappal s az éj ura,
múlás, teremtés egy–egy léptem,
nyomomban olykor semmi
nem maradhat egészben, épen,
lehet az érc avagy gránit
finom porként hinti a szél,
ahogy pallosom lesújt
mindenre,
mi eddig békésen élt,
s majd talán élni fog.
Nem döntök, végrehajtok.
Palástom árnyékába burkolva
törékeny lett most a kemény,
fakó, mi egykor színes volt.
Csókom nyomán fogynak a szavak,
mélyülnek sok arcon a ráncok,
mégsem tiszteltek, nem vigyáztok,
apró szemként a homokórában,
inkább kevesebb ideig halandóként,
pedig Én vagyok a legnagyobb Úr!

(Megjelent: Zempléni Múzsa, III. évf. 2003. 4. szám, 54. o.)

Magolcsay Nagy Gábor

Köd

amíg rétrehajol a ház
körtefák Sárgájában ronggyá szótlanodsz
sebekkel öklelsz
az ágy vasárnap déli illatában
már nem merek álmot látni csak
mészcsík és kamrazaj
valaki matat az egyirányú ajtón
valaki holt madárral kergetőz a kút körül
aztán valaki férc és valaki törmelékdagály
idő abuzál idő kiőröl teljesen
mert én vagyok a látható nyelv
s a szemöldökfa szagából préselt holdvilág
olcsó korc alatt a francia csók a legdrágább virág

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XII. évf. 2012. 4. szám, 84. o.)

Tatár Balázs János

nyolcéleképben

Néhány elő-szó

A kubizmus, mint az avantgárd festészet egyik kiemelkedő irányzata önmagáról vallotta, hogy képes a kockából egymástól különálló tereket felépíteni. Kubusokra bontotta ezt a teret, melyet először lerombolt, megnézte a különféle perspektívákból, majd egy *félkész mű*vet hozott létre. Többen azt tartották a korabeli művészettörténészek közül, hogy a kubizmus nem is létezett, mert semelyik képe nem készült el. Később, a második világháború után kezdték el ezeket a nagy méretű képeket egyre behatóbban és elismertebben vizsgálni, sok kritikusnak kerültek elő utólagosan olyan jegyzetei, melyekben ezeket már dicsérte, nagyra tartotta.

Természetesen, mint ahogy az a legtöbb avantgárd mozgalomnál is tapasztalható, a kubizmus is rövid élettartamú volt, aktívan 1908-1913 között létezett, a Függetlenek Szalonja és az Őszi Szalon kiállításain sikerült bemutatkoznia.

Legkiemelkedőbb alkotóitól válogattam, mikor versciklusomhoz alapanyagot kerestem. Hogyan lehet (és egyáltalán: lehet-e?) a képzőművészet ezen izgalmas ágát leírni, megírni, át- és újraírni? Jean Metzinger írta Pablo Picassóról 1910 őszén *Megjegyzések a festészetben* című írásában: „Semmi értelme lefesteni valamit, amit le is lehet írni."

Ma ez talán így hangozhatna: Semmi értelme leírni valamit, amit le is lehet festeni.

A magyar nyelvtan sok mindenben korlátozni igyekszik az embert, ahogy a festészetben az ecset és a festékanyagok is. Az alábbi nyolc rövid verssel szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy ezeket a gátakat nem szükségképpen kell ledönteni. Voltaképpen: nem fontos észrevenni őket.

Nulladik él

ahogy a kockának tizenkét éle van
ugyanúgy nincs a gömbnek
ezért a kocka az alaptest
a nő és férfi sokszögeiből épülhet fel

Első él
(George Braque: Hegedű és paletta 1909)
„geometriai alapelemekké redukál"
/Louis Vauxcelles/

hangjegyek az egyenes vonalán
axiomatikus válasz nincs
miért is volna
egyenesek a hangjegyek vonalán

Harmadik él
(Juan Gris: Párizsi házak 1911)
„a város a tér újraszervezésének motívuma"
/Irina Vakar/

mátrixokban való
tökéletes idomok
érzékek és ízlés nélkül
nem többek
mint ódon faajtók

Negyedik él
(Pablo Picasso: Három nő 1907-1908)
„mindent egybevetve, elég rémisztőek voltak"
/Gertrude Stein/

a vonalakból kigombolkozni
négy mínusz egy
kettő plusz egy
egy nem egyenlő eggyel
mikor a *definícióm* sérül

Ötödik él
(Fernand Léger: Aktok az erdőben 1909-1910)
„a végletekig akartam vinni a térbeliséget"
/Fernand Léger/

előjelváltáshoz
az indukció törvénye
színváltáshoz
csupán egy paletta
szükségeltetik

Hetedik él
(Pablo Picasso: Gyümölcsöstál és kenyér, asztalon 1908-1909)
„külön-külön találta meg a maga egyéni kalandját"
/Pablo Picasso/

csúszás a matematika
gömböknek különteret adni
a hasáb sokszínűsége felér
néhány leértékelt szárazkenyérrel
(70%)

Nyolcadik él
(Juan Gris: Szivarozó 1913)
„valamennyi képmező egyenrangú"
/Werner Hofmann/

kocka lehet
a definícióktól függetlenül
egy gömb

ugyanez visszafelé
nem érvényesül
mert a definíciókon
kívül rekedünk
(ez lehet egy definíció)

Tizenegyedik él
(Robert Delaunay: A torony függöny mögött 1910)
„a színek fejezik ki a rendet"
/Robert Delaunay/

pozíciók a rendszerben
iksz és ipszilon
hogy többet ne mondjak
(mondanék többet is)

Tizenkettedik él
(Jean Metzinger: Uzsonna 1911)
„a profilból látszó modell mindkét füle"
/Albert Gleizes/

törött csésze
egyenlő

(Megjelent: Zempléni Múzsa, VII. évf. 2007. 3. szám, 76–78. o.)

Berka Attila

A bál(-triptichon)
(olaj, szélesvászon, 1x2,35)

Balról

He-he, nem így képzelted. Csattanós válaszként csak egy erőtlen, bár vibráló nemet vagy képes kipréselni magadból. A hiányérzet idegfeszítő, és az immár megsemmisült séta a parkban, hogy aztán egyedül a padon nehéz slukkok börtönében, furcsa füstfigurák felhőjében. Legalább két órája ülsz itt, harmincöt perccel múlt fél hat, ha jól rémlik, akkorra beszéltétek meg, de késik, innen nézve nagyon is sokat, nem meglepő tehát, ha felvetődik a kérdés: szeret? Szereted?

Körülötted tavaszodik: a sóderösvényeken idős asszonykák páváskodnak, madárfütty, kutyaugatás, a lányokon ruha alig, csak mosoly, incselkedés. Nevetsz, most szívesen átnéznél magadon, molyolnál, piszmognál, silabizálgatnál, úgy jobban telne az idő, múlna az élet, akár azt is érezhetnéd, mégis van értelme, mégis izgalmas, mégis cél meg ok, és könnyebben viselnéd talán, hogy genetikai tévedés vagy, a természet egy félresikerült napjának mannája. Ülőgumóid elzsibbadnak, fel kell állnod.

A pázsiton megszédülsz, meginogsz, pedig a zebrán még át kell menned. Után elvágódsz, fejedet a járdaszegély simogatja, a szél rád fújja a mai újságot. Valaki segítségért kiáltozik, az ő hangja is lehetne, óvatosan tápászkodsz, mozdulatlanul állsz fel. Leporolod a zakódat, körbenézel. Körülötted néhány különös ember mutogat mellhasára, ostoba fajankók módjára bizonygatják elsőbbségüket, aztán kissé hátrahőkölnek légüres tekintetedtől, már egymást lökdösik, odahagyod őket.

Zöld van. Szemben veled a kávézó eklektikus homlokzata, a feliratból ki-kibillen a vörös té. Látható ösvény nyílik a járókelők tömegében, kétségkívül sietnek, de könnyedén átjutsz rajtuk. Cipőd műanyag talpa ropogós léptekkel repít a leghátsó asztalhoz. Pincérnő-fogsor robban eléd, perifériád filléres Bosch-kópiákba nyugszik bele. Kavalkádból másznak elő a beszélgetések, a szomszéd asztalnál fiatal lány ül. Üres fényt érzel, odakint, az utcán történt valami, hallottál, hallottad a hangját, meg mernél rá esküdni, hogy ő. Ha most felpattanásból vágódnál ki a helyiségből, talán pont hoppon maradnál. Darabokból összeragasztott, entellektüel tükör nyomaszt. Legalább beesett szemed vagy ápolatlan borostád látványa simogatná önsajnálkozásodat. De nem. Tekinteted tiszta, átható, külsőd igényes. Lehangoló nyugalomtól sugárzik a bőröd.

A jól megszokott unalmas kávéházi csend. Ráncolódó dekoltázsok, fel-felbukkanó medalionok, öntudatos szipkák, karcoló-koppanó pecsétgyűrűk, feszülő nadrágok. Rendelt kávéd egy pohár hideg szódavíz kíséretében érkezik, a kedveskedni akaró, ki tudja, talán több megbecsülésre vágyó felszolgáló hölgy selymesen illatozó fáradt sziluettje a kötelező ráadás. Hajlobogás faltól plafonig, látószöged beterítése tökéletes folyamatban van, de kissé leblokkolsz a lehetőségtől, akár veszélyes anpasszanná is alakulhat ez a délután.

És esteledik. Az utolsó korty és az utolsó pillantás felejthető, közönséges és kaotikus. Középkori lovagként lépsz az utcára, vegyülsz a csökkent létszámba. Súrlódsz az aluljáróban, hiszen haza akarsz jutni. Nincs mondanivalód, nincs gondolnivalód, vonzó ez az üresség, ahogy tudatod mintha sorompónál álldogálva várná bambán, hogy végre vége legyen a kilőtt tankokat szállító, csigalassúsággal vánszorgó tehervonatnak. Aztán egy tesze-tosza attitűddel fogsz kezet, erősen a szemébe nézve szorítod és rázogatod, kábultan érzed, ahogy a véredbe spriccel a perverzitás, pedig a gyűléseken mindenki szerette remek retorikai képességeidet, magas fokú, éretten zakatoló intelligenciádat, tenyérbemászó stílusbravúrjaidat.

Szürkületi bolyongás, pocsolyák a járdákon, a járdákban, illetve semmi. Ingertelen, töpörödött környezet próbálja újabb és újabb játszmák szabályait beléd gyömöszölni, hiába, innen már csak zuhanni lehet, a keserűség omlóssága megkerülhetetlen. Cipőd talpának ropogásában immár te is benne vagy, hogy hallgathasd, ahogy a nosztalgia utcái, terei az emlékként megtűrt korok fűzfáiként hajladoznak a szélben. A világ változik, még ha te inkább az állandóság felé kacsingatsz is, hogy végérvényesen megszabadulj a vágyaidtól.

Ám addig is pulzálsz és elszíneződsz, a kádat teleöntöd temperával, sikítozva belehuppansz, hamisan, de büszkén és igazi átéléssel énekelsz, hogy boldognak tűnj a tükörben. Fogkrém hancúrozik mosdószivaccsal, a tusfürdők samponoznak, habos a szád, vidámkodva pancsolsz. Hórihorgas rocksztár, szigorú vízilabdázó, a tengerek ura, búvár, betyár a mocsárban, aztán törölközővel felszeleteled őket. Marad időd a vacsorára is, mákos tésztát húslevesezel, körbekémlelsz, majd felvállalod az éjszakát.

Középen

Kék, zöld, fekete, fény. Bálterem a kastélyban. Duzzadó estélyi ruhák, vibráló keringő, folytonos kacagástólráncos arcok, pedig a gróf úr még csak esti sétája közepén tart, talán most érkezett a patakhoz. Ott általában mosolyogva kacsázik, mint egykor édesapja.

Vágyakat korbácsoló pezsgőspoharak csilingelnek, a falakra és csillárokra gyűlő verejték sűrű szaftként csepeg vissza, helyenként magakelletó csüggedésé gyűlik, hogy felszínre törhessen a másokban kéjelgés, a bágyadt pasztell.

– Tegnap Sfyéknél vacsoráztunk. Képzeld, a báró ingujjban fogadott!
– Hallatlan, drágám! Hogy bírtad ki?
– Ne is mondd, kedvesem! Az egész testem remegett az undortól!
Remegés, igen, ahogy sóhajokká bomlanak.

Végre feltűnik A úr, a rettentően vonzó és férfi, a sikeres és bálványozott tárgy a nők testében. Mozartba kezd a zenekar. Megrendelt és elvárt varázs, az izgatás első hivatalos felvonása.

A lobogó szoknyák belepik a fotelokat, a lágyan surranó hangok forróvá nyalják a falakat. Perzselőn gőzölgő köd árad szét, s néha ebbe a katlanba köhintenek egy-egy csalókán félszeg mondatot a lüktető halántékúak.

– Álmomban egy meztelen férfi feküdt előttem az úton, de túléltem.

Cinkos kacsintással mesélnek a hölgyek, a mindentudó urak apró bólintással jelzik, értik az olcsó szándékot. Az illúziók nyáladzva tekeregnek és kavarognak, hiszen a talán sohase volt boldogabb idők elmúltával a tükör helyén úgyis csak a szánalom marad. A reménytelenül összecsavarodó testek hiába próbálkoznak a függetlenséggel, a nemiség túllép a határokon.

Aztán egyszer csak sárgulni kezd az éjszaka, a bál recsegve-ropogva idomul a virradat közeledtéhez. A megfáradt személyzet szétfolyó pillantásokkal szedi össze a Mozartból lett szemetet zizegő zacskókba, és egykedvűen hessegeti el a szagtól és fénytől szédült rovarrajokat. Körömlakkos férfihátak, szakálldörzsöléstől vöröslő, púdertől aszott női nyakak, rúzspecsétes függönyök, pezsgőtől híg hányásfoltok a küszöbökön. Kiszivattyúzott koponyaüledék.

Jobbra

Érdes fogaid csoszogására kelsz. A beszűrődő napfény feléd fordul, ritmusosság sugárzik a tapétából, langymeleget csókol szádra a ma. Nyújtózkodás izzít be, a nekirugaszkodási törvények megmaradásodat szavatolandó a jelenbe löknek. Egy kicsit nehézkesen túrsz hajadba ásítás közben, a tér lassan köréd tágul. Hátba vereget, és biztatón pillant rád a tudományosan ellenőrzött gazdasági társulások terméközöne. Próbálsz fütyörészve enni, odaégett rántottád azonban felhívja magára a figyelmedet. Forró teával gyógyítod harcos tüsszentéseid fellegvárát: nyolc papír zsebkendőt használsz el indulásig, aztán kulcsfordítás, lépcsőkön pattogás, és az elmaradhatatlan csókolom, Erzsi néni.

Az utca zúg, a fény van, elképzelhetetlen a visszavonulás, a robosztus kapuk olajossá válnak a tenyeredben, átcsúszol egy színtelen mezőre, ahol fekete nyúl harap a talpadba, rálépsz, szétfröccsen a tarlón – vére lángolva menekül a barázdákba. Felhők köpködnek a bokádra, bárányfelhők öklelve tol tölgyfád törzséhez. Beletaszítanak az odvába, rókakölykök dudálnak a füledbe, három félkörös ívjárat, hallgatózol, a világ zsibongása lovak dübörgő vágtájába torkollik, dobok tamja rázza porckorongjaidat, aztán munkahelyi belépőd torzójában találod magad. Köszönhetsz az embereknek; itt működőképes a fogadjisten suta szemérmessége, pár kézszorítás is belefér. Olykor te sem látod az alagút végét, jóllehet te valóban tudod, mi az alagút. Évtizedek óta megkülönböztetett figyelemmel kísérheted a lehetőségek formálisan megőrzött, persze többszörösen átgépelt oldalait, kizárólag olvasni felejtettél el.

Kilencven fokos fordulattal csimpaszkodsz a kávéautomatára, tejjel hosszú a kávé, két cukorral, kolléganőd vörös haja neked lobog, hozzád fordul pátyolgatás végett, sóhajai és testének sietős ringatódzása végtelenül utal, de most minden hideg, csak kínszenvedésként képzelhetnéd el, oda sem figyelsz. Inkább be az irodába, hogy ceruzát hegyezz, radírt tisztíts, készülj: lelkileg kiegyensúlyozottnak tűnj.

Ujjaid bénán ájuldoznak, odakint harsonák csitítják az utcán kóborló kölyköket, örömünnep készül elterjedni, mégis ki kell menned. Az öregedés jeleit homlokodra rajzolod a mosdó tükrében fekve, rágyújtasz, hátradőlsz, tehetetlenséget érezvén a hasadat fájlalod. Átadod magad ennek a talmi viszketésnek, először a fülzsírodat piszkálgatod, majd véresre vakarod magad, az első cseppre azonnal tekercsek zuhannak a csempékből, hogy elszorítsák a csuklódat – hogy végre visszasétálj dolgozni.

Pizsamád csíkozása vibrál cigarettád dobozán. Nem tudhatod, a pincérlány azóta volt-e valakivel, de vissza fogsz menni abba a kávézóba, esetleg a parkban is üldögélsz pár percet, még a fél hat körüli érkezési szándékod sem tűnik abszurdnak. Most már tényleg érted, hogy vágyakozás és merészség kell az átéléshez, a beleéléshez, elkeseredett önbizalmi hányados, akárha a város alatti csatornában gyártanád a fogalmakat a futószalagon, minden nap más színűre festenéd a vizet, kiábrándult, keserű patkányokkal és csapdába esett, öncsonkító színészekkel kelnél és feküdnél, boldogan vállalva a sorsodat.

Hirtelen eszedbe ötlik a hangja, az a csacsogón boldogító, lágyan susogó, igaz, amolyan egyenetlen tónusú szoprán, jóllehet egészen bizonyos lehetsz benne, soha többé nem találkoztok, se így, se úgy, hiszen mindig is a gyávaság bújtatott, simogatott, szeretgetett, gyenge vagy, védtelen, és ebben nem változol – kontra és rekontra: a tér apró, hangokból álló dallamot nyom az orrodba, ég a kezed alatt a munka, repül az idő, ha-ha.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, VI. évf. 2006. 4. szám, 67–70. o.)

Tomaji Attila

Toszkán anzixek

Hibó Natáliának

1. (Cásole d'Elsa)

ahogy apró köröm a bal kezén
ragyogó fent a hold
ahogy ujjai peregnek hangszerén
mozdul a cédrussor
ahogy a körömágy a jobb kezén
ível fent a hold
ahogy ujjai remegnek a testén
elhaló cédrussor

a szívtenger papírján árnyékod
tengernyi szív
s hullámzó cédrussor –

2. (Volterra)

vörös lombok közt
szoríts jól magadhoz
lélek az anyaghoz
ködös dombok közt

bal melled alatt
megdobban a drágakő
ellobban majd ága nő
de veled marad

befutja az érfalat
visz az út fut a vér
két arc ha összeér
végtelen az ég alatt

3. (Siena)

a *Campo*-n tenyeremben tartottalak
csókoltam almamagbarna hajadat
Fonte Gaia szökőkútja alatt
kitöröltem korábbi énmagamat

felismertem szétcsobbanó arcaidat
a *Fonte Gaia* szökőkútja alatt
s mint víztükör a fáradt madarakat
a *Campo*-n tenyeremben tartottalak

4. (San Gimignano)

vörösen folyik a napvirág vére
inognak a sötétkarcsú árnyak
egymás tűnő nyomába lépnek
zárulnak a kapuk a szárnyak:
visszatérnek a földbe a fények –

a sötétlő ciprussor fölött
mélyarannyá lett az ég
lent a fűben *egy* száműzött
vad pipacs pirosa ég –

5. (Piombino)

ahogyan állsz ott úgy áll a hold is
amit nézel azt látja a hold is
lángok a szemek és amit látnak:
ellobbant lángjai a világnak

akkor maradsz mindig velem
ha hátat fordítasz halálnak
ha tudod hogy a szerelem:
név nélkül élni a világban –

6. (Ísola d'Elba)

a Tirrén-tenger partján íródtak verssorok
de a verssorok partján
csak a sirályfehér papír semmije ragyog

a Tirrén-tenger partján teremtés előtti
csöndben s dadogásban
csak a sirályfehér papír semmije vagyok – –

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
V. évf. 2005. 4. szám, 61–63. o.)

Szénási Miklós

Dióparketta, likőr és voroneti kék

A hall mennyezetéhez közel az ikonfestőket idéző kék zománcos fénye fogja keretbe a bútorokat, a velencei tükröt, a faragott fogast – mindazt, amit az utóbbi hét esztendőben vásárolt a család. A dióparketta tompa ebben a környezetben, akár a csont, olyan ropogós, ahogy belép az ajtón a nő. Nem húzza le a cipőjét. Tudja, nincsenek itthon. Az ember elutazott. Üzleti út, ez olyan nagyszerűen hangzik, szokta is mondani otthon, aki ad magára, az néha autóba ül és megy, forgatja a kormánykereket, telefonál, van dugója is a fülében, elsőre mintha süket lenne, azoké éppen ilyen, de ha néha kivillan a zakó mögül a doktor úr bőr telefontokja, akkor mintha revolver bujkálna a derékra függesztve. Éppen, mint a filmeken, meséli otthon a lányának. Az asszony meg, a feleség, vásárolni ment, azután, hogy elvitte a gyerekeket az iskolába. Nem a közelbe járnak, pedig van itt kettő is, hanem a Kossuth utcára, az egyetem gyakorló általános iskolájába. A nagy hetedikes lesz jövőre, a kicsi a másodikat kezdi. Most már annyira végére értek az évnek, csak napok vannak hátra a szünetig. Akkor aztán irány a tenger, így mondta a feleség, ahogy végigsuhant a szobán és húzta maga után erős parfümillatát. Mintha selyem lett volna, könnyű muszlin, nézte a takarítónő. A Kossuth erős iskola, amikor beíratták Annát, a kicsi lányt, a tanítónő nyomatékosan felhívta a szülők figyelmét, szíveskedjenek nyáron törődni a gyerekekkel, jó lesz, ha ismerik a betűket, mire kezdődik a tanítás, mert aztán komoly dolgokkal foglalkoznak majd, erre nem lesz idő. Olvassanak sokat, forgassanak minél több könyvet augusztusban, hogy szeptemberre fittek legyenek szellemileg – így mesélte mindenkinek Zita asszony, a doktor úr felesége.

Jó cipőben táncolni a szőnyegen. Nézi magát a tévé képernyőjében, ahogy rázza a csípőjét. Halkan dúdol csak, mert igaz, hogy nincsenek itthon, de megszokta nagyon is, hogy viselkedni kell. A doktor úr nem szereti a hangoskodást, azért ordítani tud, még ha vendégük is van, és olvasni szeretne vagy ütni a számítógép billentyűit, mert mindig dolgozik, akkor is, ha könyveket lapoz, vagy nézi a monitort. Neki a telefon is munka. Ez az én szikém, mondja, mikor jó kedve van. Ezzel nyitom meg az ügyfelek pénztárcáját – és ilyenkor ragyog. Szeplői mint tüzes pontok villognak boldog képén. Nem orvos, hanem jogász. Tanácsokat ad, aláír, tervez, szervez, kialkuszik és befektet. Néha dicséri magát, szerény zseni volnék csak, akit e világ ismer, ám de nem szeret. Rézi, a takarítónő ilyenkor szelíden a konyhába siet, vagy ha a doktor úr ott fújja a füstöt, a fürdőszobában tüsténkedik tovább. Hetente egyszer a könyvek tetejéről is eltávolítja a port. Így szól az egyezség. És gondoskodik arról is, hogy a kukák időben az utcára kerüljenek, mire jön a nagy sárga autó. Rézi mamának hívják a gyerekek. Nem öreg még pedig, de így szokták meg. Az, aki a mellékhelyiségben a vattát szedegeti mások után, jobban jár, ha legalább a korát tisztelik. Miért is néznének fel rá? Kínai üzletekben vásárolja a ruhákat, és hiába bámul rá a hentes, sajnálja, de a tizenöt az nem tizenhét vagy nem húsz deka. A táncot viszont nagyon érzi, a ritmus elindul a fejéből ahogy a zene megszólal, nem is a hangszórókból, hanem onnan, belülről, látja magát, még gyerek, csilláros, nagy teremben forog, szép ruhában, nézik, felnőttek, dohányillatú, riasztóan komor emberek, a melódia kissé recsegősre sikeredett, de hibátlan, ahogy lejt rá, s hogy a fejében ez a régesrégi dallam életre kel, megmozdul a válla, a keze lendül, előre, hátra, a csípő fordul, a láb mintha ugrana, haragos kis őzgida, jobbik, te, makrancos cica, te, kicsi láb, te kicsi bal, toppant a másik. Táncolni mindig szeretett, az volt a veszte. Azt a rohadt Józsit is ott ismerte meg. Az nagyon tudta a figurákat, esküdözött, hogy járt még tánciskolába is, ott tanulta, hogy van foxtrott, meg tangó. És a királyok tánca, a rock and roll, a pörgő, a forgó, a subidúváp.

– Elég már – mondja magának. S megriad, ahogy a hangok darabokra törve még rezegnek néhány pillanatig a padlón.

Kedd van, ha jól számolja, ez a száztizenötödik e napból, amit Jógáéknál tölt. Ennek örömére, gondolja, jó lesz inni egy kortyot. Mit is tartogat ez a délelőtt, néz szét kissé sunyin, mintha látnák. Az a zöld ital, az nagyon erős volt, de olyan jó, zúgott a feje utána, erdők susogását hallotta, mikor ment hazafelé, és a macskaköves úton kétszer is megcsúszott különben kopogó cipője. A vodka is elmegy, bár azt a szörpjébe szokta keverni. Neki mindig tesznek ki sűrítményt, meg ásványvizet, de a hűtőben ott állnak a dobozos gyümölcslevek, nézi mindig, száz százalék rostosak. A vodkában az a jó, hogy nem vehetik észre, ha vizet önt a tetejére. Fogja az üveget, és rázogatja. Ez az én testem, az én vérem, kuncog, ilyen átlátszó kis mókákkal nyugtatja lelkiismeretét, mert az igazából nem tetszik neki, hogy lop ezektől, mert ha italt is, de mégis lop, még ha meg sem érzik. Meg ki tudja, honnan van ezeknek ez a nagy házuk. Három emelet a garázzsal. Így mondja a Jóga doktor úr. Ez a mi szentháromságunk, igaz, cicuskáim? És kacagnak mind nagyokat. Nem csak az italt dézsmálja Rézi mama, hanem a kamrát is. Néha. A lisztből, ha visz, a rizsből néha-néha, biztos, hogy fel sem tűnik. Ki méri marékkal, mennyi fogyott? Akkora a spájz ezeknél, szokta mesélni a lányának, mint a mi nagyobbik szobánk. Az enyém, mondja, és ebben van némi büszkeség. Mert csak meg tudta venni ezt a bérlakást, amikor kiárusították. Akkor még volt munkahelye, igazi, gyárban dolgozott, és adtak neki papírt, hogy vehessen fel hitelt. Nem volt valódi hitel az, mert nem a bank adta, hanem az ingatlanos cég, amelyik kiárusította a régi tanácsi lakásokat. A szomszéd nem vette meg, azt mondta, majd meglátja, Rézi, ha rá kell költeni, festetni a lépcsőházat, cserélni ezeket a nyomorult huzalokat a falban, a csipkés bugyogója árát is ki fogja köhögni. A lépcsőforduló azóta is úgy néz ki, mint amikor odaköltöztek, a kábelt sem kérte még senki, hogy húzigálják ki, a szomszéd viszont leadta a szemetes melletti kettő és feles lakást. Sok a bérleti díj, ennyi erővel mehetnék albérletbe is, háborgott, mert az azért az enyém, nem igaz? Még akkor is, ha havonta fizetek érte. Ment is. Őt aztán nem fogják kiforgatni mindenéből

ezek a szemetek, keményített be. Tavaly látta Rézi lánya, a régi Unió áruház előtt bóklászott és bele-belenézett a szemetesekbe.

Hirtelen összerezzen. A csengő. Soha nem szólt még eddig, ilyenkor, kedden. Ki lehet az? Mire odaér a bejárati ajtóhoz, már csapódik is a kertkapu. Zita asszony lejt végig a díszburkolaton, nézi a cipőjét kapkodva lehántó Rézi, Rézi mama immár, hogy ott van, fut, nem veheti észre az asszony, hogy cipővel sétált a lakásban. Zörren a kulcs a zárban.

– Nem zavarok? – kérdezi nyájasan Zita asszony a takarítónőt. Sugárzik, látszik rajta, ez a nap nem olyan, mint a többi.

– Alig löktem le a cipőmet, hogy hallottam a csengőt, máris fordultam volna vissza – határozottan hazugnak érzi a saját hangját Rézi. Gyűrögeti a ruháját, keresztbe fonja soványkа mellén kezeit.

– Az a helyzet – ragyog tovább a doktorné –, hogy ma változott a programom. – Három éve ismerik egymást, azóta nem sikerült összetegeződni, a magázásra meg nem áll a szájuk. Így aztán kínlódnak, míg egy-egy mondatnak megfelelő formát tudnak adni. – Nem kellene olyan szokásos keddnek lenni ma, ha nem baj. – Azért, hogy Rézi értse, gyorsan hozzáteszi: – De persze fizetnénk így is. – Majd kis szünet után, a ráncosodó homlok árnyékából: – És ha a doktor úr nem tudná meg, az sem volna nagy baj, ugye, nem lehetetlen ez a kérés?

Rézi nézi a padlót, a köveket hogyan fogja össze a minta, olasz, magyarázta a doktor, hogy először rácsodálkozott a földön indázó szőlőkre, meg nyilas angyalokra. Puttók, a szerelem ördögei, így mondta neki azon a napon, hogy először lépett e házba. Nincs mit tenni, ez a legegyszerűbb, csak térülni, fordulni, bólintani, hogy akkor én megyek.

– Én akkor megyek, és ha jó, a szokott időben...

– Hogyne – pirul Zita asszony a haja tövéig. És amire nem volt példa, amióta idejár Rézi, megérinti a karját, int húsos mutatóujjával. Nem fenyeget, hanem hívogat. Nagy dolgok készülődnek itt, jelzi két gyűrűje is. Táskájába túr másik kezével, keresgél, Rézi hallja, kattanva nyílik a pénztárcája, keresgél benne, de nem húzza elő, bele sem néz, csak kiemel valamennyi pénzt. Ötezer forint, csillan fel Rézi tekintete, de lesüti gyorsan, vonakodónak szánt mozdulattal elmarja, szorítja, ez már az övé.

Nem is tudja, hogyan keveredik ki a házból. A kaput nyitva hagyja, Zita mondta, nem kell berántani majd, így mondta, nem azt, hogy ne húzza, vagy ne csapd be. Máskor észre sem venné, de most látja, szélesen terpeszkedő bordó autó áll szemközt a gesztenyefák alatt. Napszemüveget visel a fickó. Sármos, gondolja Rézi, vagy csak nagyon gazdag. De ezt már nem is tudja igazából eldönteni, annyira egy és ugyanaz hirtelenjében ez a két fogalom. Rá sem néz, de azért visszakapja fejét, ahogy hallja, nyílik az ajtó, mintha szólnának rá, holott pontosan tudja, hogy nem.

– Te, nézd csak, látod, ma mit találtam? – mutatja otthon a gyereknek, hogy jön és ledobja a táskáját az előszobában a cipős szekrényke elé.

– Húsz rongy? Honnan van? – Rézi soha nem értette, hogy tudja ilyen könnyedén venni a lánya. Húsz rongy? Húszezer? Most hajtogatja csak szét a pénzt, és tényleg. Nem ötös.

A haza bölcse, a bankóra nyomtatott Deák Ferenc Rézivel szemben tudja, hogy a pénz önmagában nem boldogít. Mert lesz nagy bevásárlás, likőrt is vesznek a boltban, és a lánya is kortyolhat belőle, és hoznak színes tévéújságot is arra a hétre, még ha csak öt nap van hátra belőle. De a likőr édes és hazug ital. Agyában másnap csendes eső szemerkél majd és néha villámokat süt el a front a tekervényes labirintusban. Rézi elveszíti önmagát néhány órára. Nem részeg lesz, csak tétova, és ezt bizalmaskodásnak veszi Zita asszony, mert a takarítónő, ha nem is kacsint rá cinkosan, de felveti, mi lenne, ha esetleg mégis tegezhetné a doktornét, mert csak egy korosztály volnának ők, mondja, és hozzá, hogy talán, mert ez a pillanat a megvilágosodásé már, hirtelen tiszta és átlátszó lesz minden, legszívesebben újra kezdené ezt a reggelt, e kérés nélkül.

– Hogyne Rézi mama, már én is gondoltam erre – csak ennyit mond az asszony. De a hangjában van valami, amitől hideg futkosik a hátán.

Így lesz majd, sóhajt Deák. Ezek soha nem tanulnak semmiből. Nem a tőke hiányzik e népnek, esküszik magában, hanem a szellem. Tudja, Rézi napjait egy kezének ujjain megszámlálhatni innen e házban. S ha már nem jár ide és keresi, hol, hogyan, miből is lehetne, mert élni kell, néha vissza fog gondolni e családra. Az arcukat azonban egyre kevésbé tudja majd felidézni. Még a hangjukra emlékszik legtovább. És a kékre, mely a hall mennyezetén futott körbe, s keretet adott életüknek Rézi szerint. Egyszer azt mondta róla egy vendég, de erre már nem emlékezett az asszony, mert akkor jött, mikor ő távozott éppen, hogy ez az olaszok által Belliniről nevezett azúr – amit a szláv ortodoxok voroneti kéknek hívnak az 1500-as esztendők óta.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, VII. évf. 2007. 2. szám, 86–89. o.)

Bartkó Péter Szilveszter

sziklák tövében

gubbasztanak
kérdéseink és e hajlott hátú bolyongók
megoldhatatlan csomókat
kötnek útjainkra.
utakra amelyek
belénk vezetnének
egy napon.

itt van a dagály és
jóllakik homokba rajzolt szavainkkal.
pedig az óceán mindig
visszahányja az összeset.

mintha kövér sirályai volnánk
érlel a nap
és felszárít
túlérett mondatainkkal

:

az a nedves nyom
ami a parton elterül
talán nem is
a névjegyünk.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XI. évf. 2009. 2. szám, 72. o.)

Mezei Gábor

monstrum17

víz és ég természetű. a vizes földben, mint egy csont,
úgy áll, a földön kívül megrothad. csontján húsa éget,
hűs eső fűszeres levében húsa mar, csontja szárad. ha
hét hétig áll benne, vize sós, húsa véres levet ereszt,
s megbüdösödik. nyeléskor csípi, első könnye elered.
sós az ég, leve árad.

penge/szél

a konyhaablak előtt áll. borotválkozik.
fehér hab fedi az egész arcát. túl sok
lett a hab, a száján is fehér hó van.
a száján kap levegőt. nemrég metszett
fák, fagyos szél. belefúj a hóba,
a száj körül semmi. fagyott rügyek
pengehideg helye. a hideg nyomai.
az asztalon tompa papírkés,
az ablakon túl levelek bontatlanul.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XIII. évf. 2013. 3. szám, 73–74. o.)

Tóth Kinga

kapcsolat

-1-

színes fonalak
többször is direkt rá néz
oda fordul
összefonva alul
egy szúrás
valami más lett elindult
kiújult a méhszájseb

de csak mikor közelebb hajol
hevernek egy párnán

nem haj fonal sok színes

vagy terhes

-2-

ez nem normális ez hogy
mikor becsukódik a bejárati ajtó
rohan az ablakhoz még
koldulni és
szorong helyette emészt és
gondolkodik hogy
legyen a mi az együtt több
kelljen

amíg nem nyílik vár

-3-

most akkor hogy van
a kiköpött gyerek
ösztönösen elmenekül
mikor már nem tud
facsarni többet
újra haza

a vidékkel
koncepcióba nem férő
kiteríti magát és

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XII. évf. 2012. 2. szám, 69. o.)

Németh Zoltán

Versek a semmiből, sehová

„A szent poézis néma hattyú,
S hallgat örökre hideg vizekben.” (Berzsenyi Dániel)

3.2.3.3.
Lélek, csordultig töltve testtel.
Ami a pohár alján marad,
jó lesz halálnak.

3.2.3.4.
Akinek a vonat levágta
tőből mindkét lábát.
Nézi az üres helyet, írja.
Szokás volt írni.

3.2.3.7.
Az üres szoba közepén
üresség vagy szoba van?

Őt odaállítják,
hogy mondja el,
mi van ott.

6.1.2.5.
Egy testet talált
a semmiben,
a semmiből kilógó testet,
nem ismerni,
elfelejteni rögtön,
egy semmiből
kiálló testet
nem tudni.

6.1.2.7.
Letekertem az ereim,
és körbekerítettem
magam
melegíteni.
A véráram
hangos.

6.1.2.9.
Talpnyom,
kiegyenesedő fűcsomó,
vérrel telt,
bőrrel fedett fűszálak.
Jellegzetes arcél.

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
XI. évf. 2011. 4. szám, 71. o.)

Baranyi Gergely

hajócska vár

már az én tarkómra lehelnek a sugdolózók, hogy
sokat várasz a szökőkútnál. mindig egy mappát és
különböző színű hajókat tartasz a kezedben olyankor,
közben a lábad naponta végighúzod a kavicságyon.
azt mesélik, hogy ezzel a sávval jelölöd ki
a hajók útját. „ hisz minden hajó tart valamerre”,
mintha nekem is mondtad volna.

ahogy a hajók beúsznak a vízbe, azzal együtt
várnak is, bár sosem értettük, hogy erre
miért van szükség. pedig akár az ingujj
felhajtása utáni készülődés, ez is megszokható.

mekkora sáv kell ahhoz, hogy várakozás nélkül
beússzon egy hajó? gyakran kérdezed tőlem.
pedig te is tudod, hogy ez nem rajtad múlik.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XI. évf. 2011. 3. szám, 63. o.)

Ayhan Gökhan

Barátság

Ketten indultunk, odáig
nem értünk együtt, odáig
nem értünk semmit egymásból,
a semmit a barátság körvonala
tartja életben. Életben tartott
barátság nem élhet akármiből,
közös tragédiák iránya nem
foglalhatja a múlt-
at. Odáig indultunk mindketten,
honnét egymásból nem
értettünk semmit. Nem értünk
egyet, de egyet értünk
a hallgatás is megtehet. Odáig
hallgatunk mindketten, mint egy
hangsúlyos félreértés körvonala, de a
hallgatás is merénylet.

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
XV. évf. 2015. 4. szám, 61. o.)

Papp Dénes

Hazatérés

Amikor Drótos Sanyinak nem sikerült megkapaszkodnia a városban, úgy döntött, egy ideig visszaköltözik szüleihez vidékre. Egy csótányokkal bélelt albérletben lakott az egyik lakótelepen. Egyik este összecsomagolt, kiment a vasútállomásra, és váltott egy jegyet kelet felé. Az utolsó járatok egyikére szállt föl azon a hétvégén, egy teljesen üres vagonban foglalt helyet. Műbőr, farost lemez és alumínium vette körbe. Egy sor negyvenes izzó világított. Még mindig jobb, mint a neon, gondolta Sanyi.

Az első megállónál négy fiatal szállt föl, két lány és két fiú, velük együtt utazott még az a két üveg pezsgő is, amelyeket a fiúk végig ott tartottak kezükben, vagy valamelyikük szájánál. A lányok vihácoltak és letelepedtek a Sanyi mögötti bokszban, a fiúk követték őket. Trécseltek és nevetgéltek, Sanyi pedig örült és bosszankodott, irigykedve és gyűlölködve, de némán tanúskodott mások boldog pillanatai mellett, cinikusan és megvető módon nem csinált semmit, azon kívül, hogy az ablakra szögezte tekintetét. Kint alapvetően hideg téli éjszaka volt, konkrétan egy fekete négyzetet lehetett látni, de néha nem is oly távoli települések fényei bukkantak föl a semmiből, melyek első látásra rendszerint egy-egy kaotikus csillagkép benyomását keltették.

Hirtelen sötét lett az egész vagonban, Sanyi mögött felsikítottak a lányok. A síneket kísérő töltésen láthatóvá vált a többi vasúti kocsi fénye és néhány ember árnyéka. A fiatalok izgatottan kuncogva átvonultak egy még működő világítású szerelvénybe. Sanyi örült, hogy újra egyedül marad, ráadásul tök sötétben. Történetesen pont ezek a körülmények passzoltak hangulatához. De nem tartott sokáig az idill. Három árny caflatott végig az üléssorok között. Már majdnem elvonultak, amikor az utolsó megfordult, mintha varázspálcával érintették volna meg a vállát. Sanyi nem látta a férfi szemét, de már biztosan tudta, hogy észrevették. Egy halk fütty, és már ott is volt mind a három. Egyik Sanyival szemben leült, a másik kettő, mint két szikla, elállták a boksz kijáratát az ablakkal szemben.

Add már ide a telefonod, haver, anyámat akarom felhívni, hallotta a hangot szemből Sanyi. De okos legyél, hallod?

Sajnálom anyádat, de nincsen telefonom, mondta Sanyi.

No majd meglátjuk, mondta a szószóló, aztán felállt és egészen közel hajolt Sanyihoz, az orruk majdnem összeért, kezét a tarkójára szorította. Legyél okos, sziszegte, add ide azt a rohadt telefont!

Akár hiszed, akár nem, nekem nincsen telefonom, mondta Sanyi, majd ő is fölállt, a két hústorony nem moccant, az egyik a folyosókat figyelte, a nagyobbik, akinek kopasz fején éppen visszaverődött egy néptelen állomás sárgás fénye, az eseményeket követte.

Most ne mocorogj, szólt a notórius telefonáló, és szakszerű mozdulatokkal motozni kezdte Sanyit, aki úgy állt ott, mint egy felhúzott rugó. Amikor a bokájához ért, nagy volt a kísértés, hogy térdét föllendítve, karjait ellentétes irányba mozgatva fejbe rúgja a nem kívánt taperolót. De nem kellett sokáig számolgatni az erőviszonyokat ahhoz, hogy mégis mozdulatlan maradjon, de ez a mozdulatlanság most megalázó volt, kínos és szégyennel teli.

Hova tetted, fiú, mormolta a kutakodó. Aztán fölegyenesedett és Sanyi táskáiban kezdett turkálni egyre hevesebben, az egyikből kirázta tartalmát, nagyrészt régi kazetták hullottak az ülésre és a padlóra, az angolszász progresszív zenétől a német újhullámon át egészen Bartókig.

Hagyd abba, emelte föl a hangját Sanyi, semmi értelme, mondtam már, hogy nincsen semmiféle telefonom!

Akkor adj pénzt, pénzed csak van, mondta emez, és mintha valami villant volna a kezében.

Annyi pénzem van, ami egy buszjegyre elég, nem fogom odaadni, mondta Sanyi.

Elég ebből, szólalt meg a kopasz, menjünk.

A telefonmániás kinézett az ablakon, aztán még egyszer Sanyi arcába tolta a képét, hogy újra elmondhassa, okos legyél, megértetted? Aztán kipördült a bokszból, társával már elindultak az ajtók felé, hogyha megáll a vonat, leszálljanak. A kopasz Sanyi mellett maradt.

Nem ismerem őket igazán, mondta. Csak hozzájuk csapódtam ma estére. Nem akarok balhét, felfüggesztettben vagyok. A nagyszájúnak adhatok egy pofot, ha gondolod.

Elvitték az egyik táskámat, mondta Sanyi. A szemem láttára.

Mi volt benne?

Egy cipő, és néhány törülköző.

Akkor hagyd a francba, nem éri meg.

A büdös mindenségit, mondta Sanyi. Te meg mit adod itt a jó fiút?

Azzal összepakolta szétszórt holmiját, amelyeket jobban gyűlölt, mint valaha. Maradt egy hátizsákja, egy utazótáskája, és egy furcsa szerkezet, talán családi kempingeken használhatták régen, egy orosz csodamasina, amely rádió, magnó és tévé volt egyben.

Te is itt szállsz le, kérdezte a kopasz. Segítek vinni a csomagjaidat.

Sanyi értetlenül bámult az egykori ütlegektől hepehupás monstrum arcába. Nem kell, mondta.

De, mondta amaz. Azzal megfogta az orosz szerkentyűt. Ez meg micsoda, kérdezte. Életemben nem láttam ehhez foghatót.

Miközben leszálltak a vonatról, Sanyi még látta a táskáját messziről, a cipőre gondolt, azt szerette, Botond volt a márkaneve. Hogy mi, kérdezte, mert közben nem figyelt a kopaszra, aki idegesítően kedves és beszédes lett.

Azt kérdeztem, mikor megy a buszod tovább? Addig leülhetnénk a váróban.

Hogy mi, kérdezte újból Sanyi. Miért akarsz te leülni velem a váróban?

Hogy ne legyen balhé, érted. Ezek ketten még itt vannak az állomáson.

A váróban mindenki a szenes kályha köré csoportosult. Egy vénember éppen összepisálta magát részegen, senki sem figyelt rá. Néhány cigányasszony batyukkal, gyerekkel, hazatérő melósok sörökkel.

Mennyiért adod ezt az izét, kérdezte a kopasz, miután leültek.

Nem eladó, mondta Sanyi, miközben arra gondolt, hogy mennyire fárasztó az élet. Tudom, miért vagy velem, szólt. Azért vagy itt, hogy nehogy kedvem támadjon mesélni itt valakinek a vonaton történtekről.

Én csak nem akarok balhét. Te pedig majd szépen hazamész, és elfelejted ezt az egészet.

Amikor felszállt a buszra, a gyári munkások már telelehelték az ablaküveget. A kopasz ragaszkodott hozzá, hogy segítsen feladni a csomagokat. Miután elindult a járat, hosszan integetett még az egyre távolodó megálló gyér fényű lámpája alól. Sanyi arra gondolt, hogy ezt már végképp nem kellett volna.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XIV. évf. 2014. 3. szám, 77–79. o.)

Vass Norbert

Birsillat

Holnap fácánra megyünk, mondta a Kocsis Béla, de csak úgy mellékesen, mintha nem is azt mondaná, amit mondott. Kedd délelőtt hallott dürögni egyet, állítólag a krosszpálya melletti zanócásban, és meg volt róla győződve, hogy rejtőzhet több is arrafelé. A Forrai Lacika hiába erősködött, hogy szerinte nem fácán dürgött ott, hanem a Simic bácsi gyümölcsösének a kapuját hallotta a Béla nyikorogni, ahogy a sánta Teca betette, miután elcsórt megint pár lehullott birset. A Lacikára nézett a Béla akkor, azokkal a szürke, hideg szemeivel és annyit mondott halkan, hogy dagadt. Úgy mondta, hogy csönd lett. Fácán se dürgött, kapu se nyikorgott abban a csöndben és a Forrai is némán nyalta a Family Frostos Kaktuszt tovább. A tizenhármas rondított bele a csöndbe, amit a buszforduló felől a város irányba hajtott a Bajszos, és amikor odaintett nekünk az árokpartra, arra gondoltunk, hogy ott utazik biztos a csuklóban a Teca most is a lopott birssel, és hogy birsillatú akkor a csukló és ettől egyszerre mosolyodtunk el mind. Szerettük volna, hogy így legyen. És persze fácánt sem lett volna rossz lőni. Feltételezem, ezért hittünk a Bélának.

Nem számítottunk egyébként gyakorlatlan céllövőnek. A légpuskát ugyan nem bírtuk még el rendesen, úgyhogy kétágú létrát használtunk támasztékul, de lődöztünk technikaóráról maradt hurkapálcikára, mogyoróbokorra aggatott 7 Up-os dobozra, meg azokra a Kinder-figurákra is, amiket elcserélni képtelenség lett volna, mert mindenkinek volt már belőlük legalább kettő. És – nos – lődöztünk azokra a verebekre is, amik a kerítésünkön vagy a gyümölcsfáinkon gondoltak megpihenni. Nem volt ezekben a puskákban elég erő, ezért megszédültek csak a tölténytől ezek a verebek, ritka alkalomnak számított, ha valamelyik egyből lefordult. Ezért is volt dermesztő hallani, hogy a Bőzsöny Jani bácsi arról panaszkodik egyszer a Baki Laci bácsinak az utcán, hogy egyre gyakrabban fosik mostanában valami miatt a Mirci, és hiszi a Laci vagy nem, mintha eldeformálódott légpuskagolyók csillognának a fosataiban. Kifújta a füstöt a bajsza alól a Baki Laci bácsi, legyintett és azt mondta, hogy szerinte túl sokat kujtorog az a macska mostanában, de azt nem hiszi, hogy holmi kilapult ólomgolyóktól menne a hasa. Nekünk világosnak tetszett persze, hogy téved, a Mirci ugyanis rálelhet valahol az általunk megsebzett verebekre, s miután elkapja és befalja őket, bizony a mi golyóinkat foshatja aztán ki.

Abban maradtunk a Bélával, hogy ha így van is, a Mirci azért kujtorog végsősoron mindenfelé a hegyen, mert baszik a Jani bácsi elegendő tápot tenni a táljába. Ha nem így lenne, nem kóvályogna éhesen, nem találná és támadná meg az általunk meglőtt verebeket, nem feküdné meg a gyomrát a deformált töltény, következésképp nem fosná tele ólmos fossal a Jani bácsiék udvarát. Innentől nem a mi dolgunk. Lődöztünk tehát tovább. Kinder-figurára, 7 Upos dobozra, hurkapálcára, verébre.

Egy alkalommal azonban nem volt elég figyelmes a Mirci. Egy átlőtt szárnyú verébbel babrált épp a Béláék udvarán, a Frenki meg, a Béláék dobermannja szempillantás alatt mögöt-

te termett. Talán, hogy ráijesszen. Úgy ijesztett rá a Mircire a Frenki, hogy a hátába harapott, a nyakánál fogva felemelte és megrázta kicsit. Olyat roppant ettől a Mirci gerince a Béla szerint – aki a cseresznyefáról nézte végig a horrort –, mint amikor a befagyott Desedán a jég rian. Olyasmit érezhetett a Mirci akkor, mint azok, akik az UFO-körhintán ülnek, amit rükvercbe kapcsol vurslikor a ringlises. Csak hát nem volt ugye bekötve a Mirci, ami szabálytalan.

Sajnáltuk. Meg persze a Jani bácsit is, aki attól fogva azt mondogatta az utcán mindenkinek, hogy azért kóborolt el a Mirci, mert az olcsóbb tápot hozta neki egy ideje a lerakatból. Tudtuk, hogy az igazság ennél csúfabb, de érezhette a Béla is rögtön, hogy ha feldobja a Frenkit, azzal nekünk is kellemetlen perceket szerez. Fogta emiatt a szívlapátot az eset után egyből, és átdobta a Mircit a szomszéd üres telekre. Gondolta, ha már így járt, ott időzzön inkább, a gazban.

Megbeszéltük viszont, hogy a Mircire való tekintettel a verébvadászattal felhagyunk. Így is volt, de a fácán azért más. Arra ugyebár nem vonatkozott a tilalom. Eleget sebez-e vajon egy fácánon a 631-es Slavia, kukacoskodtam, mikor a verebek is csak hellyel-közzel sérülnek tőle meg? Azt mondta erre a Béla, hogy az agyát kell neki eltalálni, mert akkor elfelejt egyből repülni. Tulajdonképpen meggyőzött. A Forrai Lacika hozzátette még, hogy ha tényleg biztosra akarunk menni, kereszt alakban vágjuk akkor be a töltények elejét. Egy Van Damme-filmben látott ilyet és bár nem értette, mit motyogott vagdosás közben a Van Damme, mert csehszlovák alámondással van meg nekik videón, az viszont hétszentség, hogy ezekkel a töltényekkel leszedett mindenkit, pedig hát nem is fácánra ment.

Azon tanakodtunk épp, a birsillatú ég alatt, hogy mibe csomagoljuk a légpuskát, hogy befér-e vajon a Lincbalázs teleszkópos botjának a fekete tokjába, mert az mégiscsak rémisztő lenne, ha a Slaviát pőrén a cangának támasztva tolnánk végig a bicajt holnap uzsonnaidőben a Kőrösin. Amikor a puskáról meg a tokról vett gondolomforma szemmértéket vetettük összse, elviharzott mellettünk valami. Porzott utána az egész Kecelhegy. Egy cingár fiú távolodó kontúrjait véltük felfedezni. A kisegítő felé tekert. Zörgött a cangája mint a veszedelem, de hát ekkora sebességnél csoda, hogy nem esett szét. Utánaeredtünk.

A kisegítő tisztességes neve Bárczi Gusztáv volt amúgy, de annak senki nem hívta, kisegítőnek vagy gyogyesznak annál inkább, és minket, kecelhegyieket folyvást azzal húztak, hogy ha már egyszer ott lakunk úgyis, meg hülyének is hülyék vagyunk, igazán átiratkozhatnánk. Jártunk amúgy oda, de nem tanulni, hanem cangázni. A Kisegítő körül volt ugyanis a környék legtechnikásabb pályája. Start a bejáratnál, kevéssel utána balra bukó lejtő. Eszement tekerés a Vak Bottyán felé, bal kéz felől kosárpalánkok – háló persze nincs –, jobbra a Simic bácsi gyümölcsöse. A száguldástól szemünkbe szökő könnyekbe rendszerint birsillat keveredett. De hát ki érezte ezt akkor, amikor újabb balost kellett venni, akkora sebességnél méghozzá, hogy az egyenesben egy ideig hiába tekertél, sehogyse érted utol a pedált. Mintha szalajtana a cangád. Mire az egyenes elfogyott, felrántották balra az utat és ugyanolyan hosszú emelkedő következett, mint a lejtmenet volt, a célegyenesben ezért meglehetősen elgyötörten tapostad már a pedált, és alig vártad, hogy pittyenjen a stopper, és lógó nyelvvel megkérdezhesd, menynyi lett. Ha gyenge, akkor csak mutatta az, aki mérte, ha jobb, akkor mondta is. A rekordot a zanócásban talált féltéglával írtuk az aszfaltra. Név, vessző, perc, vessző, másodperc, vessző, tized. A legpontosabbnak a Forrai Lacika stopperét véltük, ami megszólalásig hasonlított a Ladovics Karcsi bácsi órájára. Arra, amivel a Coopert szokta mérni a suliban, csak erre nem az volt írva, hogy Casio, hanem valami kínai humbug. Egy rekord addig élt általában, amíg az első eső elmosta, tiszta időben ugyanis a csúcstartó különös figyelmet fordított arra, hogy lefekvés előtt kitekerjen még a kisegítőhöz és megerősítse az aszfalton az ákombákom számokat, meg a nevét. Ez állt most ott: Zubor Zoli, 1,31,7.

A cingár fiút a bejárat előtti résznél értük nagyjából utol, ahol a campingje kerekét próbálta kikapni, de hát azért nem volt az olyan könnyű, mert a dinamó mellett a fém sárvédőt is meg kellett emelni. Sosem láttuk errefelé ezelőtt. Odagurultunk és megkérdeztük, hogy hallott-e már a versenyről, mert ha lenne kedve egyet menni, mi megmutatnánk a pályát, meg az idejét is lemérjük. Bólintott, persze. Megkerültük vele a téglalapot, ami lejtett is meg emelkedett, és ember nem kerülte még meg 1,30 alatt. Figyelmébe ajánlottuk a halálkanyart, ahol jobban teszi, ha nemcsak a kontrával fékez, de behúzza elől a patkófékeket is, máskülönben a szalagkorlátnak sodródhat. Egy szót se szólt, angyalian mosolygott csak a kapafogaival. Megköszönte a tesztkört és kérte, hogy jöjjön az éles. A Forrai startjelére nekiiramodott és eltűnt a szemünk elől. A hátunk mögül ismeretlen hang hallatszott a zanócásból, az is lehet, hogy egy fácán dürgött, de kit érdekelt ez akkor, amikor ez a fiú a Zubor Zoli csúcsa ellen ment. A Béla se nézett hátra, hanem a kukoricás irányába meredt, ahonnan felbukkanni vártuk az ismeretlen fiút. Kisvártatva be is fordult a zörgő canga a célegyenesbe, a Forrai mutatóujja a stopper gombján, szájában a Kaktusz-pálca. Pittyentett, a srác kifarolt és mindenki a Forraira nézett. 1,27,9 – rebegte. Majdnem négy másodperccel jobb a Zubornál.

A fiú nem tűnt fáradtnak. Zavartan mosolygott, meg ez első kerekét próbálta kikapni megint. Nem sikerült. Megköszönte a kedvességünket és indult is volna, de a Kocsis Béla elszaladt a féltégláért, felírta a számokat az aszfaltra, aztán a fiú felé nyújtotta az íróeszközt. Az letámasztotta a campinget, szórakozottan elvette a téglát, az útra karcolta, hogy Sanyi, és elköszönt. Sosem láttuk azután arrafelé, pedig legyőzte aznap az időt. Több mint két másodperccel ment 1,30 alá. Mintha puskából lőtték volna ki. Álltunk némán egy ideig, aztán a Zuborék felé indultunk. Jégkockás indiáncsereszny mellett gondoltuk elmondani neki, amit magunk sem hittünk.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XVII. évf. 2017. 1. szám, 76–78. o.)

Urbán Ákos

Csoda, faluban

(részlet)

Születés

Csúnyaanyának és Csúnyaapának szép gyermeke született. Ám senkit sem lepett meg, senkinek sem támadt kételye, hogy talán nem ettől vagy ettől van-e. Csodára sem gondoltak a Faluban, még hogy valami belészállt volna Csúnyaanyába? Ilyesmi nem ötlött fel egészen a Fiú iskolás koráig.

A gyermek keresztelése hozta az első olyan gondolatot, amely új színt festett a hamuszürke homlokokra. Csúnyaapa neve sok-sok generáción szivárgott át, mint ahogy a füst kúszik a keretek alatt ősszel, mikor elégetik a veteményből megmaradt növények szárait. Mégis, az újszülöttre valahogy nem szállt át a hagyomány, az apának nem jött boldogan a szájára a név fiát látván, hanem elakadt a szava. Végül is az Ádámnál maradtak, mert az olyan szép.

Ádám kisgyermekkorával nem terhelte szüleit, azzal a nyugalommal feküdte le az alapvető növekedés éveit, ahogy az öregek a házak előtti padokon szoktak ülni. Persze őt is lekötötte, hogy hogyan kell a papírhoz érni; mert azaz enyém-markolás, ahogy az ágytakarót

szokta szorítani, a papírlapot tönkreteszi. Sőt, ő is hirtelen, de gömbölyű mozdulatokkal gyömöszölte szájába a különböző tapintású puha dolgokat. Mindezekkel együtt magában hordozott valami állandó, kialakult minőséget; olyan volt, mint aki sosem sírna, csináljanak bármit körülötte a szülei, vagy Utálatos Portikné. Inkább ő nyugtatta meg a körülötte lakókat, azzal a szemlélődéssel, ahogyan enyhe gesztusaival tudomásul vette az egyre bonyolultabb világot. Ádámot a pincék, vagy a templom meszes falába csontosodott csend lengte körül. Ez azonban a falusiak számára láthatatlan volt, mint az árnyék színe, amit a festőnek ugyan ismernie kell, de Csúnyáék, mint az éjjeli lepkék a lámpafénynél, ösztönösen mozogtak a gyermek körül.

A mászás korszakában kinyílt a világ, Ádám legjobb barátja a nagy vörös kandúr, Cirmi lett. A macskában hatalmas fejét leszámítva semmi kandúros sem volt, amikor egy hétig elmaradt otthonról, jöttének úgy megörültek, hogy kikasztrálták másnap. Ez az elhízott macska találkozott szembe Ádámmal a szőnyegen azon az augusztusi napon; a fiú meglepetten fenekére huppant, Cirmi pedig körbejárta, hozzádörgölőzött. Ettől fogva együtt aludtak. Csak a macska öreg korára távolodtak el egymástól, mikorra már a fehér fekete tarka macska szőrét nem tudta tisztán tartani, így annak fehérje ragadós lett és sárga, mint a baracklekvár.

Sokáig állt a világ a szobából és a konyhából. A konyhát nem szerették. Kemény volt és hideg, a rádió recsegett, a sparhelten zuhogott a víz, a levegő párától volt nehéz és az egyik sarokban recsegett a tévé. Csúnyaapa, ha hazajött, leült tévézni a felesége mellé. Olyankor gyurmafigurák voltak.

Csúnyaanya egész nap a konyhában tett vett, és mindig főzött. Néha, amíg Csúnyaapa dolgozott, meglátogatta Utálatos Portikné, persze nem azért, mintha tartana a férfitől, csak éppen olyankor érezte létjogosultságát a házban. Utálatos Portikné volt az egyetlen, aki nem tartotta tiszteletben a szoba szentségét. Amint megérkezett, feltépte az ajtót, no meg Ádámot valahonnan a szőnyegről, Cirmi mellől és hosszú cigi szagú perceken keresztül nem tudott betelni az összeszorított szemhéjú gyermek szorongatásával. Unalmáért kedvességnek álcázva büntette a világot. Aztán kiment kávézni és beszélgetni. Jobbára innen ismerte Ádám édesanyja hangját.

Csúnyáék akár ki is költöztek volna végleg a konyhába, de az ágynak a szobában volt a helye. Alváson kívül, vagy ha Ádámot fürdetni vagy etetni kellett, vagy Cirmit kiengedni, nem léptek a szent térbe.

Ádámnak volt két nővére, de mindketten fiatalon megházasodtak, szinte versenyezve pár hónapon belül. Gyakran átjöttek a Falu végéről szüleikhez és persze kisöccsükhöz. Ők voltak a legkedvesebbek a világon. Az idősödő házaspár inkább szótlanul engedelmeskedett a dolgoknak, néha beszéltek csak, ha a környezet megkívánt bizonyos rituális szófordulatokat. A nővérek viszont kacagtak, beszéltek és kacagtak Ádámkával, vagy Ádámkáról a falusiaknak, sőt, mindenféle történeteket meséltek a kisgyermekről.

[…]

Az ovi

Az óvoda rajzfilmjellegű volt. Egy nagy kerek tisztás, közepén egy sokszázéves tölgyfával, mögötte a kerekded fazsindely tetejű házacska, mint egy kövér gomba. A tölgyfa alatt fa játékok óriási homokozóval, mókuskerék és kis játékfaház, ami arra jó, hogy kúszhatnak benne a gyerekek, finom pasztellszínű selyemruháikban. A körkörös elrendezésű udvar peremén padok sorakoztak, hogy a szerető szemeiket onnan nyugtassák az óvó nénik a gyermekeken, amíg azok nevetgélve kergetik egymást, színes szalagokkal, vagy lepkehálókkal a kezükben. Az erdőről néha őzek, néha nyulak szaladtak le.

Étkezni a házban szoktak. Olyankor leültek a gyermekek és az óvó nénik közösen. Felváltva zöldségeket és gyümölcsöket szedegettek ki alaposan megmosott fehér kezecskéikkel. Az étkezések után jobbára a nagy kandalló elé ülnek le, kis párnákra, az óvónők meséit és énekeit hallgatva, amit hárfán kísért a jóságos igazgatónő.

Csúnyaanyának és Csúnyaapának nem volt véleménye az óvoda működéséről. Ádámka sosem mesélt semmit és később is csak kellemes emlékfoszlányok maradtak ezekből az évekből.

[…]

A ballagás

Az iskola udvarán, a nagy hársfa apró bogyóin taposva állt sorba a nyolcadik osztály. Az igazgató nő rövid beszéde után, melyben erőt és egészséget kívánt a jelenlévőknek, az osztályfőnök, Salomon következett. Szónoklata alatt fogukkal monotonon napraforgómagot törve és rágva ültek a szülők, a férfiak vastag nyakát a vadászmellények alól, világos színű inggallérok szorongatták a nők pedig keresztbetett lábukkal bólogattak az ünnepélyes szavakra. Az iskola körül megnyúltak az árnyékok, majd lassan összemosódtak és elhomályosítottak az anyák könnyes szeme előtt mindent.

Ádám nem találta helyét a szertartás alatt, figyelmét mélyen lekötötte a Falun túli világ elképzelése, hogy nap mint nap a Városban ébred és városi emberekkel beszél, akik olyan műveltek, mint Salomon.

Otthon az ünneplőruhában hosszasan ült az ágyán. A hibátlan vakolat felrepedezett, megsárgult, a lámpa körül éjjeli lepkék keringtek, az ágy reccsent, amint végre felkelt róla. Végül a bútorok halott állatok tetemeivé lettek, és az imbolygó lakás újra megmerevedett. Ádámnak ki kellett mennie az utcára az izzadtságszagú konyhán át, a tömzsi templom mellett, el a kocsma előtt. Az ajtót éppen zárta a pultos nő, aki mint egy kerti törpe, színes ruhájában, dekoráció gyanánt élte le életét.

Fel a dombra, az erdő szélére! Az óvoda udvaráról tegnap kivágták az öreg tölgyfát. A lemeztelenedett épület az idétlen girbe-gurba kerítéssel egy béna kísértetház volt a holdfényben. Az erdő szélén a focipálya vakondtúrásokkal teli. Pattanásos bőre körül egy pár pad, némelyik beszakadva, némelyik nem. Ádám itt akarta megvárni a hajnalt, de három órára elfáradt az ismeretlen Faluban. Visszafeküdt az ágyába.

Másnap reggel a nővéreihez ment megnyugodni, akik általában valamelyiküknél együtt töltötték a napot. Gyesen voltak, mindketten a harmadik, utolsónak tervezett gyerekkel. Az egyik kislány egy, a másik másfél éves volt. A tornácon feküdtek egymás mellett a kiságyban, kezükben a takaró csücskét szorítva, mély álomban. Ádám leült a nővérei mellé a kerti padra, hosszan nézett maga elé.

– Mi van veled? Szerelmes vagy?

– Kibe? – licitáltak egymásra a lányok.

– Na igen, kibe? – mormogta magának Ádám.

[…]

A temetés

Csúnyaanya meghalt. Ádámot telefonon hívták nővérei. Dél körül lehetett, sorban állt a menzán. Valami ismeretlen helyen szorítást érzett, belül, mintha a bordái egy vasgolyóvá változtak volna, magukba foglalva az összes szervét. A levegőt csak a torkába tudta beszívni. Levonszolta magát a lépcsőn, a tálcát majdnem kivitte az utcára, de aztán lerakta a folyosón, valaki

utána szólt, de ő már a kollégiumban tömte a táskáját, mint ahogy a libát szokták. Hányszor kihasadt szegény. Estére Csúnyaanya megsütötte, a lányok hazajöttek vacsorára, a hús pirosra sült, a föléjük hajoló szintúgy piros homlokok gyöngyöztek az izgalomban. Ádám összeroskadt. Sírt.

A ravatalozóba nem akart bemenni, a temetésre csak idős korára emlékezett, de a részvétnyilvánítás végtelen sora mindig világított az emlékei között: kölni szagú fekete barázda, frissen borotvált éles állak úgy csillogtak, mint az eke; beforgatva Édesanyja nehéz emlékét a földbe.

A halotti tor undorító volt. A gyászolók halkan, szinte titokban rágtak, úgy, mint oviban az alvás ideje alatt sutyorogtak egykor. Csúnyaapa arcát kitakarta a gyász, kiültek a ráncokra érzései, amiket azelőtt Ádám sosem látott. Ebben az egészen máshol lévő lassan rágó arcban hazatalált. Édesanyja meghalt, Édesapa pedig megtért emberré lenni: lassú könnyekben szakadtak le a szokások arcán, bőre, mint a tavaszi föld, kiengedett és elárasztotta a munkások világát az átváltozás illatával.

Munka után nem nézett többé tévét. Kiült a ház elé a padra, vagy átment a lányaihoz. Két hónap alatt megőszült.

[…]

Húsvét
Ádámék gyermeke, Menyhértke hóolvadáskor született.

Édesanyja, Anna, idegenül mozgott Ádámék házában, ódzkodva ért a dolgokhoz, amelyek ugyanúgy álltak, mint mindig. Morzsi hosszasan csodálta gombszemeivel a napsütötte babahordót a napos tornácon, mint nyújtóztak az égnek Menyhértke puha karjai. Annának mindenki a kedvében akart járni, de ő mégis mintha tévében látná ezeket az embereket. Ezentúl mindent megtett, hogy Ádámban és Ádámon semmi esetre se jelentkezzen semmilyen, a Falura emlékeztető nyom. Meglehet, Ádám születése óta mindenhonnan kilógott, mindenhol vendégként kezelték, még otthon is. A Nagyapa lassú izgalommal totyogott az unokájához. Meg akarta emelgetni, de sajnos a kisgyermek mélyen aludt, mint azok a lekvárok a kamrában, amiket egykori felesége rakott el, nagy gonddal, hogy egy szem gyümölcs se vesszen kárba. Az egész éves fogyasztás sokszorosát főzte be, mondván a gyerekek majd elviszik.

Egy éve annak, hogy új pap érkezett a faluba, aki valamiért különösképpen érdekesnek bizonyult, így lassan egy éve annak, hogy Ádám családja templomba járó lett. Azelőtt senki sem volt misén, vagy istentiszteleten, csak Anna egyetemi évei előtt a Városban.

Ám még a mise is idegen volt számára, a sok gyurmafigura emberrel, akik nótázva éneklik a zsoltárokat, vagy éppen pici rést nyitva a szájukon ömlesztik össze a hangokat, egy kocsmaszagú mormogásba. A pap, bár próbált a gyülekezet nyelvén beszélni, nem sikerült neki, viszont az ókori római szónokok összes attribútumával rendelkezett. Ádámot nagyon lekötötte a prédikáció, sőt, vasárnaponként gyakran meglátogatta egykori családját, csak hogy a misén részt vegyen. A falusiak Salomon néhai szülői értekezleteinek hangulatát érezték a templomban. A tanár faluvégi háza üresen állt, mert lakója egy fél év szabadságot harcolt ki magának, valamilyen kutatásra hivatkozva.

[…]

Temetés
Ádám édesapja meghalt. Ádámot telefonon hívták nővérei, pont ebéd közben. Anna kérdező hangja kilométerekről érkezett a fülébe, belső szervei egy tömbbe húzódtak össze valahol legbelül, a bordái között.

A ravatalozóba nem akart bemenni, a temetésre csak később emlékezett vissza. Olyan volt, mintha Édesanyja halálát álmodná újra, csak most Édesapja sehol. A halotti tort az egykori házban ülték némán, miben már az egyhetes üresség is úgy érződött, mint ha sosem lakott volna benne senki. A csend megfoghatatlanul rohangált az emberek között, minden gondolatot, emléket felzabálva. Senkinek sem jutott az eszébe semmi. Anna, maga sem tudta miért, néha sírni kezdett a nővérekkel, körülöttük a döngölt földet nézték merev tekintetükkel a gyerekek. Ültükben azon kapták magukat, hogy lóbálják lábaikat és gyorsan abbahagyták. Egy pár öregember egymás közt hallgatott az asztal másik végénél. Menyhértke mindent tudott, ahogyan Morzsi is a kályha tövénél fekve. Ádám gyújtott be, még a reggel.

A ház mögött elgyengültek a növények, engedtek a Föld húzásának, a tökök felől elszáradtak a nagy duzzadt levelek, pár kerttel odébb a vasvillával összehúzott barna szárakat égették, a vakondtúrások elkezdtek burjánzani a gyümölcsfák alatt a Falun hosszan végignyúló füstben. A halál korán jött, de mégis mindenki érzete, hogy ebben a pár napban minden elfogy az évből.

Morzsi
Morzsit a temetés után két nappal a bolt előtti árokban találták meg. Ádám a legnagyobb szilvafa alá ásta el a kertben, de valahogy annyi föld maradt a pici kutya sírgödre után, hogy sehogy sem tudta visszatemetni, így a vakondtúrások között egy nagyobb halommal álltak tovább a fák.

Ádám maga sem tudta, hogy mikor volt egyedül a házban. Minden sarokban Édesapját érezte.

Gyümölcsfák
A gyümölcsfák vékony ágaikkal a levegő minden rezdülését érezik, a Nap melegére a fakéreg az év ezen szakán bőrré változik át. Ádám a mise után egy-két órát mindig a kertben töltött. Édesapja háza rámaradt, és ahogy az ágak a tavaszt, érezte; sosem fogja eladni azt. Anna ragaszkodott az eladáshoz, de a veteményes miatt azt csak őszre tervezte. Most a nagy szilvafa alatt, a padon, amit a ház elől hoztak hátra, napozott az Anya, ölébe hajtva fejét Menyhértke mélyen aludt, mint ahogy minden délután szokott ilyenkor. Anna akkor még nem sejtette, hogy a második gyermekét is itt, pontosan így fogja altatni. Ádámnak felesége előtt ez volt az első titka, mert bár ő is tudta, hogy nem a Falu az a hely, ahol gyermekét felnevelné, de mégis olyanná lett világában, mint Jeruzsálem a középkori térképeken: a köldök, a Föld köldöke.

A nővérek időnként felbukkantak és bekapálták egy óra alatt a kertet meghajlított hátukkal, ami öregkorukra úgy is maradt.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XI. évf. 2011. 3. szám, 69–80. o.)

Balázs Zoltán

(Na, mi szép…)

valami régül, borzol, pockol,
fogsor séta az utcán
unom visszafelé hogy

tetszik a nő: ruhája
minek alá töröl a szél:
száraz. görbe mosolyra teringet

de jön azért és vackol magasra: lobbant
hajjal. de nem csak ő, hisz itt is látszik,
ahogy a műben üres égre leveg a rím is.

Láthatólagoskodik: na mi szép…

csak formák és langyosak. mind
dísz, dombjai alaktalan unottak
valami ringatja azokat
mégis.

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
IX. évf. 2009. 2. szám, 79. o.)

Komlósi Kornél

Tánc

Hús vagy és csont és vércsatorna,
s az Isten se tudja mi még,
jólnevelt anyagba zárva rég
öröktől boszorka,
kántálj két bűnt eggyé,
zárd két comb aljára,
végy nótát, dúdolj most,
végső dal módjára,
nótázz és fontoskodj,
mert nincs már rá több vég,
csenj egy kis táncot még,
csenj egy kis ráncot már,
néznem kell, nem látlak,
táncot jár minden lét,
s táncot veszt mindenképp
bennünk majd mindenki,
hát így forr minden bál
más bálnak táncába,
nézd, bennem hogy dúlnak,
rád várva, s nótádra,
hány élet vén hangja,
hány végzet bűbája,
titkát és lomját hány
rab hagyná úrként el,
táncért és nótádért,
combod közt éjszínt járt
földért én elhagynék
mindent és mindenkit.
így járlak most én el,
így zárlak nótába.
Néznem kell, nem látlak,
táncot jár minden lét,
s táncot veszt mindenképp
bennünk majd mindenki.

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
IX. évf. 2009. 2. szám, 80. o.)

Borbély Szilárd (1963–2014)

A zene szelleme

Mert azt várják a holtaktól, hogy tudják az utat
a mindennapok szakadéka fölött. Amikor
elhagyják a kétségbeesés vidékeit, és elindulnak
egy távoli, ismeretlen birodalom felé,
amely olyan, mint a zene. Áradó, mindenütt
jelenlévő magányos várakozás. Ez a zene
nem töri át a falakat, halkan kopog,
a réseken szivárog át. Nesztelenül belopózik
és feltöri a láda mélyére rejtett diókat.
Előgurítja a rég elveszett színes üveggolyókat,
játszik velük. Egyszerre pattannak el a vitrinekben
a metszett kristálypoharak. Pattan el a húr.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, III. évf. 2003. 1. szám, 60. o.)

Áfra János

Keresztidők

Amikor már egészen
fekete lesz ez a sötét
karika szemeim alatt,
amit egy másik család
hagyott rám örökül,
kihátrálok a látványból,
hogy nehogy beleéljem
magam még jobban ebbe
a mindig idegen arcba.
Belátni jelentéktelenségem
maga lesz a pokol, amiben
még hinni sem merünk.
Iszonyatomban leengedve
felejtem szemhéjamat,
majd így nézem vissza
a nosztalgia vetítővásznán
egyetlen filmre vágott
megpihenéseink. Lassan
szótagolom kiegyenlített
mondataid, süketségem
jól felszerelt szigetéről
visszahallgatok a múltba.
Mérem a beszéd ütemét
kopogó ujjaimmal és a szív-
dobogásban, míg a gépek
mozgásait átengedem
a meggyengült csontokon.
Anélkül, hogy felfognám,
hamarosan rám borul az
az otthon, amit most még
csak felépíteni készülünk.
Egy elsejére eső hétfőn
fejezzük be, azon a napon,
aminek a szentségében hiszel.
Megpihenünk a kapualjban,
átsétálunk a nagyerdőn,
és az egyetem kilincsét fogva
újra megremegnek kezeink.
Bent a falak már nem tudják,
kik szerettünk volna lenni.
A végén egy megállóban
várakozunk, amíg surrogó
kerekekkel el nem indul
valamelyikünk járata.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XVI. évf. 2016. 4. szám, 56–57. o.)

Juhász Márió

Alaprajz

Nincs hova tágulnia
a szobának, az élek
érvényüket vesztik
a fényszennyezett
lakáséjjelekben. Én
sem vagyok *biztos*
benne.

Naponta többször
körbejárom, ellenőrzöm
a zárakat, hogy az
ablaküveg megfelelő
szögben töri-e a
fényt, hogy rálátok-e
még a kertre.

Tudtam,
hogy telik az idő,
noha órát már régen
nem tartok magamnál.
Bőven elég a rohadó
almahéj.

Ahogy a kinti szavak
egyre halkultak,
elkezdtem újra
elnevezni a dolgokat.
Így lett az éjjeli lámpa
hamutartó,
a hamutartó képkeret.
Nekem még nincs nevem.
Tökéletes rend.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XIV. évf. 2014. 4. szám, 76. o.)

Hartay Csaba

Értünk jönnek

Akik értünk jönnek, órákat altatnak.
Késő délután lesz. Facsart, meleg színnel.
A táska, amit hoznak, tele elhagyott
kulcsokkal, alátétekkel, szempillákkal.

Akik értünk jönnek, most szigetre utaznak.
Évekig érleljük türelmünk. A halál nem
romlik meg. Kagylókat gyűjtünk. Mire
kiszárad közülük a tengervíz, évszakot
váltunk. Akik értünk jönnek, most
várakoznak. Körbeülik az asztalt.
Nagyíts rájuk. Kik ők? Kilépett rokonok?
Kitépett oldalak? Elzárt képek? Tudják.

Előre tudják, akik értünk jönnek.
Hiába altatnak óralapot, mutatót.
Úgy kéne, hogy ne jöjjenek értünk.
Majd mi beadjuk magunknak a lejárt altatót.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XIV. évf. 2014. 2. szám, 77. o.)

Bende Tamás

felszínre hozni mindent

versek húgomnak

1.

a kert végében a hatalmas diófa, hogy mikor ültettük, nem tudom
pontosan, buksi a ma napig eszi a diót, hátramegy érte és előre hozza,
a szájában töri meg a csonthéjat, de előtte beviszi a kutyaólba, amit
apánkkal építettetek azután, hogy rexit el kellett altatni, mert
porckorongsérve volt, ahogy telik az idő, a kistestű kutyáknál ennek
egyre nagyobb a veszélye, nem tudott megmozdulni, napokig vittük az
orvoshoz a magatehetetlen állatot, néhány óránként mostuk alóla a szart,
tisztítottuk, hogy be ne köpjék a legyek,

erről eszembe jut, hogy apánk mennyit fürdette nagyapánkat,
sose láttuk, de borzasztó belegondolni, hogy mi járhatott annak
az öregembernek a fejében, akit elvittek az oroszok, és ez egy
életre tönkretette az ízületeit, állítólag földbe vájt gödrökben
kellett aludniuk, és amikor valahogy hazaérkezett, hetekig
köménylevesen élt, a fekély miatt, aztán ki is kellett venni a fél
gyomrát, kivágták belőle a fél gyomrát, ahogy almából hasítják
a rothadást, szóval mit érezhetett ez az egykor büszke és erős ember,
mit érezhetett akkor, amikor csak ült a zuhany alatt az odakészített
műanyagszéken, folyt rá a meleg víz, a fia, az apánk meg mosdatta,
habos szivaccsal dörzsölte a bőrét, mit érezhetett, amikor a lánya
vágta le lábujjairól a körmöt, mit érezhetett, amikor szívószállal
etették és itatták, mit érezhetett, mikor bocsánatot kért mindenért
a halála előtt, bocsánatot kért, azt mondta a lányának, ne haragudjon,
ne haragudjon semmiért, őt így nevelték, és éppen ezért azt hitte,
így kell gyereket nevelni,

szóval napokig vittük kezelésre a magatehetetlen kutyát, aztán végül
úgy döntöttünk, hogy ezt így nem lehet, így élni nem lehet, kihívtuk
az állatorvost, hogy ha már ez a helyzet, akkor mégis csak a kertben,
itthon, ahol mindannyian élünk, mégis csak itt, ahol ő is élt, mióta
megtaláltuk az árokban, a ház előtt, megtaláltuk a két kis keveréket
egy dobozban, nyüszítettek, valószínűleg a szomszéd tehette ki őket
oda, aki már legalább húsz éve építi a házát, összelopott anyagokból,
aki alkoholista, és a lánya is alkoholista, meg annak a fia is alkoholista,
és feltehetőleg sose fognak beköltözni, kitette őket, mi meg rájuk
találtunk, ha voltunk tán tizenegy évesek, kértük anyánkat és apánkat,
hogy hadd tartsuk meg őket, hadd fogadjuk be őket, anyánk nem akart
beleegyezni, mert hogy két kutya nagy felelősség, és hogy úgyis rájuk
ununk majd, mert a gyerekek mindig ráunnak a kutyákra, de mi kérleltük
és könyörögtünk, és aztán belement ő is,

de akkor végül úgy döntöttünk, hogy ezt így nem lehet, és kijött
az állatorvos, mi meg előre hoztuk a kutyát, karban hoztuk előre,
valami régi plédbe bugyolálva, és letettük a tuja mellé, az árnyékba,
mert nyár volt akkor és nagyon meleg, az orvos meg injekciót adott
neki, két injekciót adott, egyet, hogy elaludjon, *ugye nem érez semmit,*
ugye nem fog fájni neki, kérdezted az állatorvost, sírtál közben,
én meg fogtam anyánk kezét, apánk meg simogatta a félig lebénult
kutyát, a második injekciótól állt le a szíve és a légzése, de akkorra
már elaludt, nem érzett semmit, csak elaludt, az orvos azt mondta,
hogy ő elszállítja, nekünk ezzel nem kell foglalkozni, talán zsákba
tette, a zsákot meg az autója csomagtartójába, de ezt már nem bírtam
végig nézni, bementem a házba, anyánk jött velem, az előszobában
összeölelkeztünk, és akkor már mindketten sírtunk, menthetetlenül
sírtunk, mind a ketten,

buksi azóta is fél az állatorvostól, bizonyára bevéső dött az élmény,
hogy ő azóta van egyedül, mióta az az ember itt járt, így véső dhet
be a veszteség, minden oltásnál apánk fogja meg a kutyát, szorítja
a talajhoz, az meg reszket a félelemtől és nyüszít, szóval buksi szereti
a diót, beviszi az ólba, amit a bejárati ajtó mellé építettetek, mert ott
van az egyik legszélvédettebb hely, a belső falakat hungarocellel béleltétek
ki, és az egyik bohócos takarót raktátok bele, azt a barna takarót, ami a
gyerekkorból maradt meg, apánkkal építettétek a kutyaházat, ketten építették,
te mindig jobb voltál az ilyesféle dolgokban, én sosem tudtam szerelni, barkácsolni,
fát vágni, a füvet is csak egyszer nyírtam le, akkor is hullámos lett az egész,
ti meg röhögtetek rajtam, hogy miféle fűnyírás ez, miféle munka, majdnem
elbőgtem magam, de végül már én is röhögtem, hogy tényleg hogyan lehet
így sávokat kihagyni, hogyan lehet így füvet nyírni egyáltalán.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XIII. évf. 2013. 2. szám, 83–84. o.)

Pallag Zoltán

Nagyanyám nipposztáskor

Bárándpuszta alig több mint három tucat ház a Mezőföld északi részén, a búzatermő fennsíkon; a gyéren lakott területről a többi mezőföldi mégsem beszél úgy, hogy „ott künn”. Errefelé ez sosem volt divat. Az itteniekre azt mondják: a bárándiak. Nagyanyám is bárándi, a fél családom az.

A téli nap ma lágy volt, mint egy kényeztetés. Vágtam a fát az udvaron, a góré mellett a hóban. A fa kemény volt, mint a jég. Kemény, mint a faszom, ahogy Laci mondaná, nagyanyám egyetlen fia, de ő már nem él, csak én hallom néha. Úgy volt, hogy amit hasogattam, ebéd előtt bedobálom a sufniba, de inkább lehúztam a kesztyűt, leültem a tuskóra és rágyújtottam. Ott ültem a sufni előtt kapucnival a fejemen, és a füstöt fújtam, amikor a konyhaajtó kinyílt és nagyanyám szólt, hogy kész az ebéd, Zolika.

– Mindjárt megyek, mama – mondtam neki, mert nagyanyának soha nem szólítottam, hogy is nézne ki. Egyedül élt. Csirke volt nokedlival, előtte húsleves, utána délutáni alvás.

– Megnézem a Magdit, mit csinál, jövök nemsokára – mondta, és ezzel el.

Bevettem magam a nagyszobába, a cserépkályha rendesen működött. Na, gondoltam, ilyen melegben jó, ha két oldalt olvasok. Bevettem magam az ágyba, a fikuszok alá Bódi Péter *Szétírt falak* című graffitis nemzedéki regényével – a Kötve-fűzve blogra írtam róla –, és mielőtt elnyomott volna az álom, ezt olvastam az 59. oldalon: „Amint kinyitottam a szemem, kiszúrtam Zask nagymamájának a sok porcelánszarságát a polcokon. Kacsák, kutyák, mindenféle giccses cucc. Nem tudom, honnan szerválják ezeket a nagymamák. A nyugdíjhoz kaphatják, mert csak időseknél látok ilyet.” Hosszúakat pislogtam a szekrénysor felé a nippekre. Soha nem gondolkodtam rajtuk, mióta az eszemet tudom.

Mama ébresztett, hogy főzött kávét, és a Tamás – a Magdi fia – megint sokat iszik.

– Mama, honnan vannak azok a porcelán nippek, ott a szobában? – kérdeztem tőle először életemben, mert jobb később, mint soha.

– A nyugdíjhoz kaptam a vadgazdaságban. Minden ott töltött öt évért adtak egyet a végén, és utána a nyugdíjas találkozókon is mindig kaptunk egyet-egyet – mondta, és megkeverte a kávéban a sűrített tejet.

Egy fonott kosárnak látszó porcelán tálra mutattam, benne aprópénz, sárga csekkek, kulcs, befőttes gumik és bicikli szelep.

– És ez?

– Ezt is. A Mikula fővadász adta személyesen. Nipposztás van, Katica néni. Így mondta. Jóképű ember volt szegény – mondta nagyanyám, és nevetett.

– Mindenki kapott?

– Mindenki, aki akkor nyugdíjba ment, de tálat csak a kiváló dolgozók – mondta, és a tálcára tette az üres csészét. – Fehérváron volt a megyei nippraktár, onnan hozták minden évben a vadászházba a nippeket. Mért kérdezed?

– Csak olvastam, hogy volt ilyen annak idején.

– Volt, de mi van a lányokkal?

– Eldobálom a havat, mama, mert mindjárt besötétedik – mondtam, és a tálcára tettem a kávét. – A lapátot hol találom?

– Kint, a padlásajtó mellett.

Kimentem, rágyújtottam. Világított az udvar, és a frissen hasogatott fa a sufni előtt.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XIII. évf. 2013. 4. szám, 75–76. o.)

Nyerges Gábor Ádám

A tavasz elmarad

(részlet a „Mire ez a nap véget ér” című regényből)

Természetesen a Világegyetem, valamint a Világlegjobb Gimnázium fennállásának 13,82 milliárd esztendős évfordulóját ott, Sziránóéknál is méltó ünnepséggel kívánták letudni. Így, a díszes évfordulós könyvecske megjelenését a(z igazgatóság körében) méltán népszerű Világlegjobb Napok alkalmára időzítették, mely rendezvénysorozat ezúttal különleges,

ünnepi felhozatallal emlékezett meg a Világlegjobb Gimnáziumról, valamint a Világegyetemről is egyszersmind. Talán ennek volt köszönhető, hogy az azévi programban szabályos sztárkavalkádot, fellépők és meghívott vendégek afféle lukulluszi arzenálját ígérte az oly lelkesen jubiláló iskolavezetés. Izgatott suttogás (az igazgatóság és néhány vezetőtanár izgatott suttogása, legnagyobbrészt) vitte végig a folyosón, mint valami hűvös-langyos tavaszi szellőt, a hírt, hogy még Purchpa Anikó („Ki a retek az a Pumpa Anikó? Mekkora puttóság már, höhöhöhö", reagált a hírre a folyosó, mint a tavaszi, gőzölgő kutyaszar) is eljön előadást tartani. Na de tényleg ki a faszom is már az?, ismétlődtek a vezetőtanároktól a stréberek kasztjáig leszivárgó infora reagálva kunkorodó kérdőjelek. A stréberek azonban rendíthetetlenül álltak a lakossági érdeklődés jelképezte (enyhén gőzölgő) sarat: vezetőtanáraik, akiket pedig az igazgatóság, mindenre előre gondolva már erre is felszerelték őket megfelelő válasszal (lévén félő volt, hogy még ők, az örömhír vivői sem tudnák egyébiránt), Purchpa Anikó az egyik nagy kereskedelmi tévé híradójának egyik riportere. Mármint, emelték föl a folyosón örömhírt vivő stréberek mutatóujjukat örömhírvivés közben, nem ő az, aki a híreket mondja, hogy… tessék? Nem, nem is az időjós, nem is a sporthírek. Nem, nem ő megy bejelentkezni bankrabláskor és árvízkor. De számos, afféle „kis színes" anyag alatt az ő hangja hallható (!!!! – hatásszünet), továbbá ezeket az anyagokat részben ő is írja, szerkeszti. Aha, jó, reagált a mindig oly hálátlan, szórakozni, örülni, úgy látszik, még ilyen emelkedett pillanatokban sem képes, gőzölgő folyosó. De ha még ez sem lenne elég, emelték följebb mutatóujjukkal együtt a hangjukat is a folyosónak magyarázó strébereknek magyarázó vezetőtanároknak magyarázó igazgatósági tagok (majd ezek azok mintájára), ugyancsak tiszteletét teszi Dr. prof. Rotyadék Alajos, szépségdíjas főmatematikus levélíró. Vagy, ha nem Szabó Szilvia továbbtolmácsolásában hangzik el: Rothladia Lajos, Széchenyi-díjas matematikus professzor, az MTA levelező tagja. S még számos Rotyadék Alajosok a fizika, a biológia, a kémia, a biokémia, a biofizika, a fizikomatematika, a matematikokémia, a biomatekémia és egyéb ilyen ínycsiklandó tudományterületekről. Valamint eljön és szintén előad az iskolai napok keretében a nyugalmazott Vili bohóc (Krámer Vilmos) is, aki közel hat évtizeden keresztül volt a Retyehányási Cirkusz társulatának meghatározó tagja. A Retyehányás már nem Szabó Szilvia tolmácsolásában vált ezzé, elvégre, bár nem lehetett, hogy igaz legyen, mégis gyanúsan így hangzott már az igazgatósági tagok szájából is, így a visszakérdezni nem merő vezetőtanárok, s a tőlük visszakérdezni meg pláne nem merő stréberek is egyre hadaróbb tempóban emelték följebb hangszabályozó mutatóujjukat, mikor ehhez a részhez értek. Így ajánlatos volt gyorsan át is térni a további programpontokra, például, hogy Ulrich Mátyás szociológus a társadalmi szegregáció égető kérdéseiről fog uszkve másfél órás előadást tartani, a természettudományok iránt érdeklődők pedig megtekinthetik, mert hogy Vitéz Elek, fiatal biológushallgató (volt diák!) előadása keretében el is hozza magával Magyarország második legnagyobb fésűs végbélférgét („Mi, a belében? Höhöhöhöhö", gőzölgött közbe a folyosón hömpölygő plebs) egy speciális, hordozható terráriumban, igyekeztek minél gyorsabban hozzátenni az örömhírek vivői, valamilyen hetedik érzékükkel számítva is a folyosói közbevágásokra. Katona Árpád, a Határon Túli Magyar Csillagvizsgálók Szervezetének alelnöke is ellátogat az intézménybe, hogy a Hubble űrteleszkóp műszaki felépítéséről, összeszerelésének történetéről, valamint aktuális észleléseiről is meséljen. Ugyancsak tiszteletét teszi Koch Aladár történészprofesszor, aki a török hódoltság idejének mezőgazdasági működéséről, valamint úgy általában a középkori mezőgazdaság technikáiról és számszerű mutatóiról fog beszélni. A délutáni-esti órákban a tornateremben indiai táncbemutató, elsősegély-tanfolyam és exkluzív, ezoterikus tűznyelő „show" is lesz („Milyen tüzet nyelnek erotikusan?", röffentette közbe választ sem remélve egy-egy kósza folyosói hang). Eljön továbbá Köles Rudolf közgazdász egyetemi docens is, aki mindjárt két előadást is tart (miközben a fáradó folyosói tekintetek körbe-körbepillantva egyre csak azt kémlelték, hogy mégis hova szarjanak a meghatottságtól), az egyiket a Mária Terézia korabeli gazdasági mutatókkal kapcsolatban, a másikat pedig a huszadik század második felében a keletnémet középosztály anyagi helyzetének alakulásáról. Katona Árpád csillagász mellett még egy határon túli vendég is érkezik, Boróka Ágnes népdalénekes, aki irredenta dalokkal, azaz, mint pár kör folyosói értesítés után kiderült, ezt, mit ad isten, pont Solymos Éva rosszul jegyezte meg az örömhírvivők igen nagy szégyenére, mehetett hát még egy kört, hogy a korábban spontán értesítése folytán félreinformáltakat, minden spontaneitását latba vetve újrainformálja: tehát *Csíkszereda* környékéről származó dalokkal szórakoztatja közönségét, Szurkó tanár úr meghívását elfogadva. Eljön továbbá Veréb Richárd színikritikus is, akitől a kisebb magyar alternatív társulatok által az utóbbi öt évben bemutatott előadások összehasonlító elemzését lehet majd meghallgatni. Ja, és lesz valami költő is, csusszant még hozzá, mint egy kósza tüsszentés mellett-után buggyanó kis buborék, sunyi takony, még ez a programpont is. A névre nem emlékeztek, Ekler vagy Egbert, Elberg talán, Elberg Milán (Egbert Milán, mehetett a következő szünetben újra spontán helyesbíteni, ezúttal egy 4. A-s stréber), szintén világlegjobbos öregdiák, fiatal, egyetemista költő, akinek most jelent meg nemrég első, A tavasz elmarad című kötete, teljesedett ki, ha már, menet közben további információkkal is a helyesbítő kör.

Sziránó szabályos Csipkerózsikának érezte magát, míg eljött végre az a bizonyos keddi délután két óra. Addigra már változó mértékig nyitott-csukkott vagy nyitva tartani igyekezett (ugyancsak csukott) szemmel végigaludt két majdnem teljes Világlegjobb napot, fejében pedig még tompán kavarogtak mindenféle Rotyadék Alajosok számadatai, elemző meglátásai, krákogásai és torokköszörülései, diavetített ábrái és grafikonjai, további krákogásai. Azzal azonban egyet kellett, hogy értsen, amit Igazgatóhelyettes még az előző nap hajnali megnyitóbeszédében mondott, nevezetesen, hogy a Világlegjobb Napok azévi, ünnepi kiszerelése valóban híven tükrözi e jeles intézmény múltját és jelenét. Olyannyira, hogy már csak arra várt, mint akinek víz alá nyomják a fejét, hogy végre felbukhasson kicsit, legalább egy szusszanásnyi levegővételre, mielőtt feltartóztathatatlanul eljön a szerda reggeli meglepetésprogram (melyet az egyik meghívott biokémikus heveny náthája okán lemondott előadása helyére szerveztek be gyorsan), Lóránt Gábor néprajztudós-iparművész ismertető előadása a tizenkilencedik századi felvidéki korongdíszítés főbb motívumairól. Már csak az az imént következő programpont tartotta benne a lelket, a Figyelmeztető csengetés címre keresztelt iskolaújság ünnepi alkalomra kiadott számának részletes, ismertető programjegyzékében pusztán „Irodalom"-ként feltüntetett beszélgetés-felolvasás bizonyos Egbert Milán elsőkötetes szerzővel. Amint kitántorgott egyszerre főbekólintva émelygő és kavargó gyomrú, pépesen unatkozó sorstársaival a Magyarország második (mint ott kiderült, a frissebb adatok szerint, sajnálatosan csak harmadik) legnagyobb fésűs végbélférgét kimerítően bemutató előadásról, a büfét, vécét és egyéb létfenntartó helyeket ostrom alá vevő, élőholtszerűen kóválygó többiekkel ellentétben ő rögtön a negyedik emelet felé vette az irányt, ahol a folyosó végi, eldugott, 15-ös teremben „Irodalom" program volt kezdődőben mindösszesen tíz percen belül, ő pedig szeretett volna jó helyet találni még és már a szünetben.

Először maga is majdnem elment a 15-ös terem mellett, nemcsak mert az, mint a tér és idő valamely folyvást kieső részlete, kizárólag a perifériás látás (és tudat) számára létezett, eldugva egy folyosó végi kanyarban, ahol, lévén kicsi, szűk, homályos (a tűzfalra néző ablakairól besugárzó homályt a hibásan villódzó neonok hervatag fénye nem tudta jól megvilágítani), lehetőleg még a madár sem járt órát tartani, a takarítószemélyzet is rendre nem kihagyta,

csak kifelejtette – s ez az ellenőrzésükkor sem derült ki, lévén ugyancsak kifelejtődött. De Sziránónak nemcsak ezért kellett pár óvatlan méter után hunyorogva visszafordulnia. Immár meglelve az elátkozott 15-öst, döbbenten konstatálta, hogy az szinte kong az ürességtől, „szinte" alatt pedig csak azt értheti az egyszeri szemlélő, hogy a 4. A-ba járó, névtévesztő stréber srác, a még nála is gyorsabban idesiető, most riadtan, kapkodva pihegő és épp jegyzetfüzetét előkészítő Görcsegér, valamint még két kapafogú, penészhajú, kardigános lány (ránézésre elsős, talán bés alstréberek) már benn kókadoznak, míg kint egy csak látásból ismert magyartanár, meg valami farmeréhez zakót, alatta garbót viselő, első ránézésre alulfizetett, toprongyos főkönyvelőnek tűnő, szemüveges faszi álldogál, igencsak zavarban. Elnézést, ön is a felolvasásra jött, itt lesz ugye, kérdezi Sziránó a fáziskésés legrosszabb alesetét produkálva, mikor csak az utolsó egy-két szónál esik le az embernek a tantusz, de akkor olyan súllyal, hogy a mondat végére szánt kérdő hangsúlyt teljesen kilapítja és kijelentéssé egyenget, olyan egyértelműséget kölcsönözve ezzel az elhangzottaknak, mintha csak odamennénk az állatkertben a csimpánz ketrecéhez, és pillanatnyi, szórakozott elmerengtünkben annyit mondanánk csak: de hiszen ön egy ketrecbe zárt csimpánz. Hát persze, ki más is lenne az ifjú félgyászhuszár, kizárásos alapon, mint maga a költő (*A Költő*), A tavasz elmarad szerzője, ifjúságának még épp csak hervadni kezdett, egykori ligetét pár, pusztán mutatóba megmaradt, nullaközeli gennytartalmú pattanás jelzi még nem ráncosodó arcán. Igen, somolyogja válaszul a ránézésre felerészt zavarban lévő, felerészt unatkozó költő, itt lesz, mutat barátságos, invitáló mozdulattal befelé a vákuumszerűen tárakozó 15-ösbe. Sziránó menten a föld alá vörösödik, így fülét-farkát behúzva gyorsan helyet is foglal, előzetes terveivel ellentétben feladva a jó helyek valamelyikét, inkább az utolsó sorban, mértanilag azonos távolságra a lófejű-kapafogú juniorstréberektől, a névtévesztőtől és különösképp az idióta vigyorral megtoldva épp neki integető Görcsegértől („Ja, ja, csá", biccenti vissza, pusztán a nézésével). Legalább akkor leeshetett volna, hogy jó helyen jár, mikor meglátta a 15-ös félig nyitva hagyott ajtajára (láthatóan újrahasznosított, félig tapadó, félig fityegő cellukszszal) odaragasztott feliratot: „14:00 – Költői felolvasódélután. Echbert Milán, költő." (a vezetéknév áthúzva, kézírással fölötte: Egbert).

Így telik el még a fésűs végbélféreg minden élettani funkciójánál, faji-kategóriai besorolásánál, evolúciójának komplett ismertetésénél is hosszabbnak tűnő, kényszeredett öt perc. Szektaáldozatokról, robbantások és bombázások túlélőiről, hosszú, kínzással teli fogságból szabadulókról (de még ketrecbe zárt, bús tekintetű majmokról) sem készülnek oly megrázó erejű, kiszolgáltatott szorongásukat oly hűséggel és szemléletesen bemutató képsorok, mint amilyenek a 15-ös rézsút nyitvahagyott ajtajából kifelé pillantva láthatók, a tétova, egykedvű szemlélődést tettetve cipőjét bámuló magyartanár és egykori tanítványa, a fiatal magyar irodalom ifjú reménysége, Echbert, jav.: Egbert Milán költő, akik ahányszor egy hangosan beszélgető diákcsapat elsiet mellettük, oly kínos igyekezettel törekednek nem túl gyorsan, mohón odavetni szándékuk szerint nem oly kérlelő tekintetüket. Andris, gyere csak ide egy pillanatra, szól be a magyartanár a névtévesztőnek, aki megintcsak nehezen értelmezhető arckifejezéssel pattan föl: egyrészt, mint akit még épp csak elkezdődött, kínteljes vezeklése közben, valamely csodával határos módon mégis felmentettek, másrészt rosszat, nagyon rosszat sejtve. Miközben Egbert Milán már befelé jön, a tanár szigorú arckifejezéssel súg az ajtóban állva, kezével a kilincset markolva pár instrukciót Andrisnak, akinek ezektől egycsapásra végérvényesedik is arckifejezésének polaritása, olyanná facsarodik, mint a citrom, amibe épp beleharaptak. Andris távozik, a tanár tekintetével szinte tör-zúz, a feje vöröses, a 15-ös vákuumcsendjét mint egy ujjba fúródó, nagyobb szálka, hasítja föl túlerős mozdulattal kirántott székének csattanása.

Rövid, évődéssel kísért bemutatás után Egbert Milán felcsapja vékonyka kötetét, és a stréberek indokolatlanul továbbpercegő jegyzetelésének alapciripelésével kísérve felolvasásba kezd. Verssorait szinte szabályos cezúrákként szakítják meg az ajtónyílások, ahogy hokimezes, pánktaréjos, orrpirszinges, deszkásgyatyás, picsaszoknyás, túlsminkelt, lilahajú és feketekörmű fiúk és lányok nyitnak be hangos „Csá, megy már?"-okat, kisebb-nagyobb nyihhantásokat és horkantásokat hallatva, majd még a tanárinál is metszőbb székhangokkal, komótosan leülnek – hova máshova is, Sziránó köré, az utolsó sorba. A legutóbbi ajtónyílás és „Csá", majd „Szeva Misitesó" (pacsi, kézfogás) után-közben a csukódó ajtóban még pont megpillantható a foghúzós fejjel bekandikáló, a magyartanárra néző Andris, aki széttárt tenyerekkel próbál kommunikálni láthatóan majd szétrobbanó tanára felé valamiféle tehetetlenséget. A tanár, miközben a csukódó ajtóban feszengő Andris felé int mutatóujjával, már az ifjú költőt kérdezi arról, hogy milyen volt ide járni. A válasz alapján nagyszerű, felemelő és életreszóló élmény (fojtott kacaj a Sziránó melletti székekből). Épp mire újabb adag vers felolvasásába kezdene, az újra nyíló ajtóból még két, egy felnyírt és egy hosszúhajú srác penderíttetik be, „Aszt nézzed, Toma", kurjantja az egyik, „Csend legyen, még büntetésben vagytok", sziszegi feléjük ajtócsukás közben az igazgatóhelyettes hangja. „Elnézést, én még…", nyöszörgi egy mutáló, mélyszerű hang, újra nyílik az ajtó, a magyartanár feje már inkább lilás, a hang tulajdonosaként beosonó és az első sorban helyet foglaló Andrisé még csak a főtt rák árnyalatánál tart. Végül elhangzik a második adag mű is, majd a kortárs irodalom aktuális helyzetéről érdeklődő tanári kérdésre válaszul Egbert Milán kifejti, hogy bizony az irodalmi élet nehéz dzsungelharc, sok a klikkesedés és nehéz az érvényesülés, a helyzet sosem jó, kevés az intézmény, amelyek kevés pénzből tudnak csak nehézkesen működni… de nem is untatná ezzel tovább a közönséget. Eggyel több másodpercnyi kínos csend követi a levegőben felejtett három pontját, mint illendő volna, a későn kapcsoló magyartanár „Ugyan, dehogy!" felkiáltása nagyjából olyan gellert kap menet közben, mintha majomketrecnél állva hangzana el, gyorsan kapcsolva nem is folytatja bágyadt kísérletét, hanem arra kéri Egbertet, hogy olvasson föl még pár verset záráskép, mielőtt a közönség is kérdezhetne. E szavakat kísérendő egy vakbélgyulladás minden tünetét előidézni képes nézés villan a még bőven foghíjas helyek felé a kerek tanári szemüveg lencséi mögül.

„Köszönjük, kedves Milán, akkor tehát következzenek a kérdések. Kinek van kérdése? Csak bátran, szabadon, bárkiben bármi felmerült." „Igen, tényleg, nincsenek rossz kérdések, megígérem", hebegi hozzá Egbert, bár épp ezenközben a tanári szemüvegvillanások valamivel szkeptikusabb árnyalatba burkolóznak.

Bár elsőnek a Görcsegér teszi föl a kezét, a Sziránó mellett kettővel ülő hokimezes is jelentkezik. A magyartanár már fel is szólítaná „Katit", de mire megtenné, Egbert már bátorítóan néz a hokidrukkerre: „Igen?", mosolyogja. „Őő, ja", lepődik meg kissé a hátsó sorból felszólított fiú is, hogy szót kapott, „szóval az úr, izé, hogyan tetszik izé…", „tegeződjünk inkább", mosolyogja közbe Egbert Milán. „Ja, jó, őő, izé, hát akkor így hogy döntöd el, hogy miről írjál?" „Ez egy nagyon nehéz kérd…", valami ilyesmi válasz jöhet ki a költőből, de ez jobbára csak szájrólolvasással állapítható meg, mivel a hátsó sorokból a walküröket megidéző hangerejű röhögésária harsan. „Baszod, tesó, mekkora farok vagy már", gurgulázza a felnyírt hajú, „há érted", magyarázza a lila hajú csajnak, „így bekérdezi a formátó, hogy na há hé, testvérem, há mi a faszomró írsz már, höhöhöhö". „Csend legyen", dörgi közbe a magyartanár, Egbert Milán is, leginkább óvónőszerű, elnézőnek szánt mosollyal ingatja a fejét, a lassan lecsillapodó morajba küldve baritonját: „Tényleg nincs ebben semmi röhejes, a kérdés jó, csak nehéz

megválaszolni. Mert hogy…”, „Há kérdeznék akkor én könnyebbet, ha szabad”, teszi föl a kezét ezúttal a deszkásgyatás (elsikkad a tanári asztal felől jövő, költői „De nem…”), „Ön szerint, izé, ja, szerinted Móricz jobb vagy Mikszáth, mer én mindig összekeverem őket, és hogy akkor inkább melyiket érdemes?” Az újabb hullámban kitörő, általános röhögésbe most először némi izgatott zsibongás is vegyül, kezek lendülnek a magasba, „A Davincsikódból a film vagy a könyv a jobb?” „Tetszett látni valami olyan színházi előadást, ami…”, „Oszt bulizni hova járs? Csörögni szoktá, tesó?”, „Melyik szerző hatott önre, izé, a leg…”, „Sorstalanságbó a könyv vagy a filmet mondanád…”, „Ja, ja, oszt Karibtenger kalózosat adod, arc?”, „Nyomassá még verset, testvérem”, höhöhöhöhöhöhö, höhöhöhöhöhö.

„Csend legyen már, a büdös, kutya mindenit!” A tanári üvöltés kettészakítja a teret, talán még új dimenziókat is hasít valahol a világ szövetébe. Nyomában, mint Mózes szavára a tenger, kettéválik röhögésorkán és síri csend, egyszeriben meghallatszik, ahogy még a szomszéd termekben is megdermed minden mozdulat (kivételként csak a hátsó sorból suttogtatik el egy „Te vagy a kutya, testvérem.”, „Kussójá má Zsóti, intő lesz”, páros), a térrel együtt megdermed, kettévágtában szétnyílik a felsebzett idő is, megáll az élet az egész Világlegjobban, talán a Világegyetemben is. Egy ütésnyit kihagynak az órák, a lélegzetvételek és szívdobbanások is, mielőtt minden újra mozgásba lendülne. A csengetés vérfagyasztó trillája ráncigálja magával az imént kimaradó, nehézkes, jönni nem akaró, következő másodpercet. Szúrós tanári szemüvegvillanás az egészen sápadtra átszíneződött Andris felé, akiben így még egy másodpercet késik az idő, majd végre észbekap, és előkapja táskájából az üveg bort, amit nagyjából egy két lábra egyenesedett ló természetességével nyújt át Egbert Milánnak, aki, mintha csak rá is fröccsent volna a kollektív fegyelmezésből, de talán csak az idő és tér hasítódott fel benne is, egy készületlen, elkésett, sírás határára üvöltött diák szemlesütésével veszi át a közepesen drága üveg, édes vörösbort. „Köszönöm. Mondjuk inkább rozés vagyok”, rebegi hozzá, mielőtt gyors kézfogás után sietősen távozik a teremből, mintha csak máris késésben lenne matekról.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XVII. évf. 2017. 2. szám, 68–74. o.)

Tusnády Mária

Hópelyhecske

Azon a napon, melyen Hópelyhecske megszületett, nagyon borús nap volt Pehelyországban. Anyukája, Pihe Panna, és apukája, Pehely Pál már nagyon várták őt, hogy szerelmüknek legyen bizonyítéka, és persze azt is, hogy Esőországból megérkezzen az a bizonyos kis csepp, mely az ő aranyos gyermekük lesz. A hideg, fázós napon, mikor még Napanyó sem villantotta Hóország felé sugarait, Pihe Panna éppen hóbugyorháza előtt álldogált, és a lehangoltság érzése volt zúzmarás arcára írva. Tudta jól, hogy egyszer majd eljön az a perc, amikor boldog lehet, hiszen már látta szállingózni Esőország felől a kis apró pelyhecskéket. Látta azt is, amint a szomszédasszony barátnéja, Pehely Zsóka is boldogan tapogatta meg picinyét, hiszen jól meg kellett fognia, hogy biztos lehessen benne, hogy nem csak esőcseppről van-e szó.

Pehely Pál éppen hazafelé tartott, és felesége meglepetésére a kezében hozta az ő kis apróságukat. Pehely Panna zúzmarás arca csöppnyit felolvadt és anyai pír öntötte el, rögtön ölébe vette a picit, és a bugyorházba vitte. Betette a neki készített apró bölcsőbe, melyet pár napja Pali készített zúzmara gyökérből. A kicsi rögtön mély álomba szenderült. Panna és Pál örültek, hogy picinyített másukat láthatják, amint apró pilláit behunyja, és még lehet, hogy Esőországról álmodik. Tudták jól, hogy ő az ő gyermekük, hiszen Esőországból elrendelve egy olyan sorsszitán válnak hópihévé a cseppek, mely meghatározza, hogy melyikük kinek lesz az újszülöttje. Sok idővel az érkezésük előtt a szülőjelöltek álmukban értesülnek ezekről a kedvező, örömteli hírekről. Pannáéknak egy álommanó szólt álmukban, aki a valóságban Surranómanóként ismert, mert ő hozza a postát Hóországból (ahol az élettelen hópelyhek vannak), Esőországból, Szélországból, a Nap birodalmából és a Holdhercegnőtől, akinek számtalan csillagifja van – közülük is legjobban szerette az ő Göncölszekérkéjét.

Panna és Pál másnap elvitték az újszülöttet megkereszteltetni. Pehely Plébános úr ezeket a szent dolgokat nagyon komolyan vette, és mivel ő volt Pehelyország harmadik legjobb lelkésze, a munkához még szigorúbban állt hozzá. Viszont a keresztelő nem ment olyan könnyen, mert ha ő volt az ország majdnem legjobb lelkésze, akkor olyan sokan várakoztak rá, hogy Panna és Pál aznap már képtelenek voltak kivárni a sok síró-rívó hópehely gyermek között az álldogálást. A Panna karján lévő ordibáló csöppséget haza kellett vinni, meg kellett fürdetni jégvirágfürdőben és jól bekenni esőszagolajjal, melytől a teste még pelyhesebb lesz, és nem lesz túl hamar zúzmarás, mint anyukájáé.

Másnap újból elindult a kis család Pehely Plébánoshoz, akinél megint tömött sor állt már korán reggel. Pannáék estig várakoztak, de mikor Holdhercegnő, Göncölfiacskája és sok fényes követője feljött a fekete égboltra, a kis család hazaindult álmosan és fáradtan. Hóbugyor házukban rögtön lefeküdtek aludni. Másnap hajnalban Panna idegesen forgolódott az ágyban, nem tudott aludni. Hallotta azt is, amikor Surranómanó valamit bedobott az ő postaládájukba. Azonnal kiszaladt megnézni – csak hirdetőlap volt, de elkezdte böngészni. Így talált rá egy igazán érdekes cikkre:

„Vállalom bármelyik újszülött hópehely megkeresztelését, nálam nem kell sorban állni, várakozni. Csakhogy én nem szentvízzel keresztelek, hanem Holdhercegnő kristályvizével. Elhihetik nekem, hogy ettől a víztől gyermekük sokkal szentebb életű lesz, mint bármely plébános szentvizétől.” A pontos cím és telefonszám is itt volt található a hirdetésben.

Panna elment a legközelebbi hívóközpontba, és ott telefonálni kezdett. Az ismeretlen és kezdetben ijesztő hang Mágus Miklós néven jelentkezett be. Két városnyira lakott tőlük és megígérte, hogy nála bizony nem fognak várakozni, mert már előre bejegyezte őket, és soron kívül bejöhetnek a keresztelésre. Mindössze el kell fogadniuk, hogy nem szentvízzel fog keresztelni. Panna beleegyezett, hiszen most legfontosabb volt, hogy mihamarabb elintézzék a keresztelővel járó problémákat.

Reggel azonnal elmesélte Palinak a jó hírt, aki kicsit kételkedett az egészben:

– Én még sose hallottam olyan pehelygyermekről, hogy ne szenteltvízzel lett volna megkeresztelve! Hidd el, asszony, ez nem jó ötlet! – szólt morgolódva Pali, egy kirántott zuzmólevelet rágcsálva.

– Márpedig én elviszem a gyermekünket hozzá, a kristályvíz semmiben sem fog különbözni a szentvíztől. Hiszen azt csak mi tudjuk, hogy szent víz, más esetleg azt képzelheti, hogy egyszerű víz, de a kristályvíz úgy csillog, mint a mi kicsikénk szemecskéje és mint a te szemed, drágám, mikor első alkalommal rám néztél, de mostanában már sosem csillog úgy, nem is szeretsz te engem, sose akarod azt tenni, amit én mondok! – zsörtölődött Panna tettetett önsajnálattal.

– Jól van, akkor vigyük el! – egyezett bele Pali, de szemében most a kétely fénye ragyogott.

Elindultak Mágus Miklóshoz a közeli városba, ahová közvetlen Fuvallatbusz járt. Felszálltak a buszra, és egy szempillantás alatt ott is voltak a városban, ahol Mágus Miklós várta őket a háza előtt. Már a háza sem olyan volt, mint az övék, és a teste is fekete volt. Panna nem bírta a kíváncsiságtól tűrtőztetni magát:

– Kedves Mágus Úr, szabad megkérdeznem, hogy Ön ha Pehelyországban él, akkor miért nem fehér, mint mi? Miért fekete?

– Kedveském, ne legyen túl kíváncsi, mert hamar megöregszik! Az igazat megvallva, túl hosszú történet lenne – mondta hangosan. – És magácskának úgysincs annyi esze, hogy megértse… – ezt bezzeg már suttogva mondta.

Mágus Miklós feketesége miatt kiközösített pehely volt Pehelyországban, hiszen ő a földről való visszaérkeztekor nem tisztult meg, ez volt a büntetése kíváncsisága miatt. Ugyanis, mikor még tiszta, szép, fehér hópehelyként szállingózott le egy csodálatos földi szentestén, akkor hirtelen meglátott egy szép nagy mozgó járművet, mely majdnem olyan volt, mint a pehelyországbeli Fuvallatbusz, de mégsem teljesen. Annyira felkeltette érdeklődését, hogy megpróbált Szélúrfi hátán úgy helyezkedni, hogy a kocsi felett legyen, amely éppen megállt. Több száz kilométerről látta ezt. Miklós, úgy gondolta, hogy most pont rá fog esni a szép jármű tetejére. De egy másodperc töredéke alatt az egész élete megváltozott: behunyt szemmel, feküdve Szélúr hátán, boldogan illegett billegett lefelé, amikor hirtelen szertefoszlott előtte az álom, hogy egy autó tetején olvadjon szét. Csúnya, fekete, olajos tócsában kötött ki, és az autó már sehol sem volt. Ő pedig azon nyomban elolvadt. Visszapárolgása Esőországba eleve ajándék volt, hiszen mire képes volt az olaj ragacsos fogságából kiszabadítani párolgó önmagát, addig ki tudja, hány gépkocsi haladt el felette. Visszatérve Esőországba, Esőherceg nem engedte megtisztítását. Nem is tudta, hogyan lehetne ekkora kosztól megszabadítani. Ezért maradt Mágus Miklós ilyen fekete. Ha Panna tudta volna ezt a történetet, ki tudja, hogy szerette volna-e, hogy ez a gyanús külsejű alak keresztelje meg az ő egyetlen csöppségét.

Mágus úr hamar lezárta a szertartást, nem mormolt sem imát, se nem énekelt egyházi éneket, csak jól meglocsolta az állítólagos kristályvízzel Hópelyhecskét. Palinak ez végképp nem tetszett.

– Kérem Uram, nincs magában annyi tisztelet sem, hogy elmondjon egy áldást gyermekünk felett, és kérje az összes Fenségest, kik felettünk vannak, hogy vigyázzanak rá egész életében? – kérdezte Pali, kikelve magából.

– Nekem elhiheti, hogy gyermekének nem lesz semmi bántódása, sőt sokkal ügyesebb, talpraesettebb lesz, mint a többi hópehelygyerek, ebben biztosak lehetnek – és szeme sarkából sandán nézett feléjük.

Teltek múltak a hópehelyországbeli napok, néha zord zúzmarás idők jártak, néha a nap is kisütött, bár ilyenkor attól kellett félniük az ottlakóknak, hogy hirtelen vízcseppek lesznek. Ilyenkor volt olyan illóolaj, melyet szagolva és bekenve vele bőrüket, biztosak lehettek benne, hogy képtelenek lesznek elolvadni. A hópelyhek élete egyébként is nagyon titokzatos, hiszen sose tudhatják, hogy melyik nap jelenti majd a földre érkezésüket, vagyis a halálukat, és melyik nap érkezhetnek ide vissza Pehelyországba. Természetesen a Földön töltött időszakot elfelejtik, nem emlékeznek rá soha többé. Amikor Szellőurak nagyon erősen fújtak, akkor gyakori volt, hogy olyan pelyhet próbáltak fölröpíteni, vagyis lerepíteni a földre, aki már jó sok ideje ott volt, vagy olyat, aki magányos volt, úgyse volt senki, akit szerethetne és érdemes volt ezért a Földországában újjászületnie. Tehát Pannának, Pálnak és a kis újszülöttnek nem volt félnivalójuk, hiszen ők összetartoztak, velük semmi ilyen tragédia nem történhetett, legalábbis Hóország törvényei szerint.

Az apuka a keresztelő óta sokkal morcosabbnak tűnt, bántotta valami. Felnövekvő fiacskája túl kíváncsi, türelmetlen, indulatos gyermekecske volt. Szót fogadni végképp nem volt képes. Panna annyira képtelen volt vele szigorú lenni, mert olyan túláradó módon szerette, hogy Pál emiatt is gyakran bosszankodott.

– Asszony, asszony, ez a gyermek olyan furcsákat kérdez tőlem, például, hogy ő hogyan érkezett ide, miért jön el Szélúrfi, hogyan lehet a hátán utazni. Félek tőle, hogy valamilyen veszélyes dolog fog vele történni és elveszítjük a mi várva várt gyermekünket.

– Pali, ne aggódj már, nem lesz vele semmi. Úgy kell őt szeretnünk, ahogyan a Fenségestől megkaptuk. Ne várjunk csodákat. Olyan gyerek, amilyen, én minden hibájával együtt szeretem, ha egyáltalán hibának nevezhető, amit ő csinál – pirult bele Panna mondandójába. Egyébként is gyakori szokása volt, hogy ebben a zimankóban is képes volt elpirulni. Amint meglátta a kis Hópelyhecskét, hogy éppen a sült zúzmarát habzsolja magába, amit ő ebédre szánt, akkor már enyhén ő is mérges lett, de nem dorgálta meg, azt gondolta, hogy legalább jó testsúlyban lesz.

Egyszer, mikor az idő még elviselhetetlenül hidegebb és zúzmarásabb lett, mint volt, hogy már a hópelyhek is majdnem felvették fűszálból kötött mellényüket, akkor érkeztek meg a Szélúrfik. A Szélúrfik hátán nyargalászni, az volt aztán Hópelyhecske számára az igazi móka, de nem látta benne a veszélyt. Anyukája és apukája éppen a Sarkizuzmó boltban vásároltak, amikor jött egy igazán nagy fuvallat, melynek segítségével Hópelyhecske felröpült a felhők közé. Nagyon különös látvány tárult a szeme el, ilyenről még álmodni se mert volna egész rövidke életében. Közeledve a Föld légköre felé félni kezdett és kiabált is Szélúrfinak, hogy vigye vissza azonnal az ő szeretett szüleihez. Szélúrfi bezzeg hogyan hallotta volna Hópelyhecske cincogó és gyermeki hangját. Hópelyhecske nagyon megijedt, hogy el fog olvadni odalent, mert apukájától ezt hallotta.

Szélúrfi hirtelen leröpítette a hátáról, és otthagyta egy ház sarkában.

Tavaszodott éppen. A kislány, aki a házban élt, nagyon magányos volt, mert nem voltak barátai, és testvére sem volt. Szülei nagyon sokat dolgoztak, mert az anyagi világ gondjai őket is hatalmukba kerítette. Pedig volt szép nagy házuk, hatalmas kertjük, Mágus Miklós érdeklődését felkeltő gépjármű is állt a garázsban. A kislány mégis nagyon keveset kapott a szüleiből. A különös hóesésre kisétált a kislány a kertjükbe és szétnézett. Az összes hópehely elolvadt. Szomorúan besétált a házukba, mert remélte, hogy legalább egy jót hógolyózik. A bejárati ajtó sarkában észrevett egy kis hópelyhet, amely nem olvadt el. A kezébe vette, és gyönyörködött benne.

A kislány bevitte a szobájába, és miután ott sem olvadt el, végképp nem értette, hogy ez hogyan történhetett. Rátette a kályhára, ám ott se történt semmi változás – bár szegény Hópelyhecske majdnem elájult a szörnyű melegtől, azért bírta a gyűrődést. A kislány örömmel vette tudomásul, hogy ez a kis aranyos pehely nem olvad el, pedig már éppen március eleje volt. Úgy döntött, hogy szüleinek nem szól semmit erről az érdekes és megmagyarázhatatlan dologról. Volt neki a szobájában babaágya, kivette belőle a saját rongybabáját, és helyére fektette az ő újdonsült kedvencét, Hópelyhecskét. Ugyanis ő is pont úgy nevezte el, ahogyan Hóországban a szülei. Hópelyhecske napról napra jobban érezte magát a kislánnyal. A leányzó érdekes, különleges füvekből, szirmokból, tejből, margarinból összeállított pépeket készített neki, tehát a mi Hópelyhecskénk inkább hízott, mint fogyott.

Egy sötét tavaszi este, mikor már majdnem április közeledett, akkor a kislány szokásos estipuszit adott az ő kis barátjának, a babaágyban fekvő Hópelyhecskének. Mikor egy hang hallatszott a kiságyból, a kisleány alig hitt a fülének.

– Te vagy az, Hópelyhecském?

– Igen, én vagyok az, és nagyon megkedveltelek téged, te kedves kislány, úgy érzem, hogy szeretlek.

– Fantasztikus, hogy beszélni is tudsz, sose leszek egyedül. Te drága parányi Hópehely, mennyire nagyon szeretlek! – túláradó örömmel ölelte magához a kicsi pelyhet, majd azon az éjszakán a saját párnáján altatta el.

Sokat beszélgettek még éjszakába nyúlóan. A kislány reggel későn kelt. Szombat volt, de anyukája bejelentette, hogy bemegy a munkahelyére, apukája pedig szó nélkül elment. A kislány mégsem volt szomorú, hiszen már soha nem kellett félnie, mert tudta, hogy van vele valaki, akivel megoszthatja érzéseit, gondolatait, akivel törődhet, aki célt ad eddigi kis életének is. Eljött a csodálatos nyár, mely a kislányt mindig megnyugvással töltötte el, mert nem kellett iskolába mennie, és most úgy érezte, hogy még többet foglalkozhat szerzeményével, a kis Hópehellyel. A szülei megígérték, hogy kivesznek egy hét szabadságot, és elutaznak Olaszországba a kislánnyal együtt. Indulás előtt nagy volt a készülődés. A kislány elmagyarázta Hópelyhecskének, hogy melyik bőröndben fog utazni, és melyik ruhájába fogja begöngyölni, nehogy kicsússzon onnan.

– Jól figyelj, Pelyhecském, vigyáznod kell, nehogy észre vegyenek, mert akkor mérgesek lesznek a szüleim. Nem szabad megtudniuk a mi kis titkunkat – mondta a kislány csöndesen, de sajnos nem elég csöndben. Ugyanis apukája ekkor lépett be hozzá.

– Kivel beszélsz te ilyen titokzatosan, Borikám? Halljam! Tudni szeretném! Csak nem egy kiskutyát rejtegetsz? – mondta egész szigorú hangon.

– Nem, semmit nem mondtam.

Az apuka sajnos nem hitt neki, és behívta az édesanyát is a szobába, aki mindent elhitt férjének.

– Nézd meg asszony, ez a gyermek magában beszél! Nem elképesztő? A végén ahelyett, hogy külföldre utazunk vele, vihetjük orvoshoz. Mégis, hogy képzeled azt, hogy ennyire megijesztesz minket – háborgott az indulatos apa.

– Ne bántsd, biztos meg tudja magyarázni, olyan egyedül van, én megértem őt. Kislányom, Borikám, áruld el szépen, hogy mit rejtegetsz előlünk. Azt hitted, hogy nem vettük észre már pár hónapja, hogy valamit rejtegetsz, valakinek ebédet főzöl? Csak nem a babáid olyan éhesek? Áruld el nekem, bennem megbízhatsz.

Ekkor a kislány teljes félelmek között elővette a törölközőbe göngyölt apró hópihét, akit annyira nagyon szeretett.

– Nem látok semmit! – mondta az apa háborogva.

– Kislányom, mi van a törölközőben? Mi nem látjuk… – szólt kedvesen az anyuka.

– Egy apró Hópelyhecske van benne, aki az én barátom, szeretem őt nagyon, ne vegyétek el tőlem. Ő a testvérkém helyett is a testvérkém lett!

– Jaj picikém, hát erről van szó? Majd megoldódik minden, ne aggódj – az anyuka magához ölelte a kislányt, aki zokogva bújt szeretett anyukájához. Közben az anyuka azon gondolkodott, hogy mégis mi lehet a törölközőben, hiszen ők nem látnak semmit. Elszomorította az, hogy nem tud segíteni Borin, de jó érzéssel töltötte el, hogy ha már ő nem hisz semmiben, ez az apró csöppség, az ő tündérkéje ennyire tud ragaszkodni ahhoz a kis képzeletbeli nyári hópehelyhez.

Az egész család nagyon jól érezte magát Olaszországban, Velencében. Hópelyhecskét is elvitték minden üzletbe, bazárba. Még neki is vettek kis minimaszkot, és velencei karneváli ruhát, sőt még a gondolát is kipróbálta, bár a család nem árulta el, hogy négyen vannak. Lehetséges, hogy tényleg négyen voltak?

Késő este volt már, és az utazás utolsó estéje, amikor csak a tenger hullámzását lehetett hallani. A csillagok az égen olyan szépek voltak, mint még soha. Édesanya és kislánya sétáltak együtt a parton. Fogták egymás kezét. A kislányon nem volt szandál, hogy a homok érje a kicsi lábát. Az anyuka törte meg a csendet:

– Nézz föl, lánykám, az égre! Látod, hogy mennyi csillag van ott. A te kis Hópelyhecskéd is onnan fentről származik. Fogd meg a hasamat, te innen származol, a Hópelyhecskét pedig felül már várják a szülei, ne várakoztassuk meg őket, adjuk vissza nekik a gyermeküket. Fogd meg a hasamat, és érezd, hogy én is kaptam valamit, aki majd a te kistestvéred lesz. Ebben a pillanatban Borkán átfutott a melegség, és átölelte anyukája még éppenhogy növekvő pocakját.

– Drága anyukám, akkor engedjük vissza Hópelyhecskét oda, ahonnan jött, ez nem az ő világa.

A kislány kinyitotta a tenyerét, melyben hópelyhecske kuporgott, de a kis pehely már nem volt ott, úgy tűnt el, ahogyan érkezett.

Hópehelyországban Hópelyhecske mély álomból ébredt fel. Azt álmodta, hogy elnyerhette egy apró lányka szeretetét, aki utána visszaengedte az övéihez. Az álomból annyit értett meg, hogy soha többé nem akar felszállni Szélúrfi hátára. Ha korábban mégis felszállt, és mégis igaz volt az a történet, ami vele történt, akkor örült neki, hogy örömet okozhatott egy kislánynak. És reggeli közben, mikor anyukája terített, apukája pedig a hópehelyországi Hírmondót olvasta, hangosan és vidáman megkérdezte:

– Mama, Apu, nekem mikor lesz kistestvérem?

(Megjelent: Zempléni Múzsa, VIII. évf. 2008. 4. szám, 81–86. o.)

Kósa Eszter

Keresgetős

Kiskezedbe fogd a holdat! Vigyázz, szökik! Hopp, gurul!
Ágyad alá bújj be érte, hogyha nincs ott, a szekrénybe!
Nézd meg jól a zokniszárban, kiscipőben, kiskabátban!
Vajon hová búját a hold? Jaj, de kár, hogy elgurult!

Apu nincs, hogy megkeresse. Anyu dolgos, feje fáj.
Mama távol. Tata alszik. Mindjárt fenn a napsugár.
Miattad nincs hold az égen. Miattad van. Jaj, de kár!
Vajon hová búját a hold? Jaj, de kár, hogy elgurult!

Jó napocska, segíts rajta! Világíts, hogy megtalálja!
Nézz be vele az ágy alá! Égesd ki a szemecskéit!
Nézz bele a zokniszárba, kiscipőbe, kiskabátba!
Vajon hová búját a hold? Jaj, de kár, hogy elgurult!

Kis lábaddal menj a tóhoz! Kis kezedet mártsd bele!
Ugye milyen jó hideg? Ott lesz majd a víz alatt!
Szépen lassan menj a tóba, sétálj le a fenekére!
Vajon hová bújt a hold? Jaj, de kár, hogy elgurult!

Megtaláltad? Nem találod. Jaj, de kár! Anyud keres.
Mérges lesz, ha megtalál. Milyen jó, hogy nem talál!
Tófeneken aludj szépen! Nem bánt már a napsugár.
Vajon hová bújt a hold? Jaj, de kár, hogy elgurult!

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XX. évf. 2020. 4. szám, 72. o.)

Juhász Tibor

Melegebb öl

Miközben teszkós szatyrokban cipelte
haza leárazott gondoskodását és sminkjével
alkalmazkodott a munkásjáratokhoz,
én is meg akartam felelni. Hogy miattam
ült le a gyárszagú apával enni,
akarta élvezni a májkrémes kenyér
csendjét és még nyögött is neki,
mikor egy másik nő érintésétől
felajzva megcsinálta a testvéremet.
Szándékosan leejtettem a szatyrot,
amit már nem bírt. A homokozóba
kapartam mindegyik púderét, mert annak
az arcnak akartam adózni, amelyiknek
szépségéhez közelebb álltak a bőr
hibái, mint egy feleségé.

Még nem tudtam mennyit számít
az ételtől melegebb öl és egy finom
árnyalat a szem felett. A későbbiekben
gyakran elfelejtettem, hogyan néz ki,
csak akkor szerettem, ha nem volt itthon.
Mikor hazajött, anyám szép volt.
Kent neki egy szelet kenyeret. Csak jóval azután
álltunk fel az asztaltól, hogy csúnyulni kezdett.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XIII. évf. 2013. 4. szám, 82. o.)

Láng Orsolya

Álljon itt

Fehér falon antik gobelin.
(Halványan érezni a naftalinszagot.)
A kárpitba hímzett fekete hölgy
keccsel tartja a kottalapot.
A fekete úrfi válla fölé hajol,
és nyakszirtjére súgja: Jó napot.
A két alak fekete gyászkeretben
az élet szépségét hivatott jelezni.
Kis uszkár, virágcsokor, zene:
kellékek önfeledni.

De álljon elő megfejtésül
(mint rejtvények végén, zárójelek között),
ki búcsúzásul űrt hagyott, jeléül
annak, hogy elköltözött –
a karcsú hölgy: csontsovány nagyapám.
A fölébe hajló csinos úr: a halál.
A partitúra, melyben a hölgy lapoz,
legyen az élet kottája legott.
S mondjuk, hogy darabját végigzongorázta,
mielőtt lovagja megbabonázta.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XIV. évf. 2014. 4. szám, 65. o.)

Tinkó Máté

Antwerpen múzsája

A férfi ötven körüli nemes acél,
a férfi épp ennek fordítottja.
A két férfi egymásra vár:
szeretnék a beszélgetés fonalát
legombolyítani. A tegnap, ami
ma mint múlt, tovább és tovább *fényesül*.
Helyette szégyellik magukat,
lesütik szemeik, és a fiatal pincérlánytól
fekete kávét kérnek: elvitelre.
S mert felismerik az összefüggéseket,
ami távozásra szólít, két irányt választanak.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XIII. évf. 2013. 4. szám, 78. o.)

Molnár Illés

Fúga

Mesélnék neked, de olyan üres lett
reggelre a szoba, hogy a terpesztő
csendben hiába szellőztettem éjjel,
egy hang sem jön be az ablakon.
Az ajtó is felköhögte a zárból azt
a kulcscsomót, amit már régen kerestem.

Sétálni indultam: mikor megláttak,
gyanakodva néztek össze a fák:
mennyi ráncot növesztettem a talpam alá,
a gyökerek közé. Összegyűrt ez a kemény,
körkörös út, és a szerteágazva növő
szoros, fakó hajszálösvények.

Ami bennem lassan mozdul,
nem fér ki a számon, körmeim alá
rejtve hordom ki az erdőbe,
dugdosom kaparva és suttogva
a kéreg alá, hogy a nedvességgel
a rostokban szálljon a fény felé.

A sebesség csíkozza a tájat,
és piramissá tesz minden utcát,
teret, síkot. Bármerre is indulsz,
út csak a csúcs felé vezet,
belátás pedig csak a háromszög
súlypontjából nyílik akárhová.

Úgy futok, mint egy dagadó ér,
mégsem érhetek oda, ahová egy futó.
Mesélnék neked, de ebben
a nap, hold, csillagok nélküli fényben
nincsenek árnyékok. Kontrasztok nélkül
beszélni pedig – tudjuk – képtelenség.

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
XIV. évf. 2014. 1. szám, 68. o.)

Borda Réka

A hitetlenség megkísértése

Mint véletlen gyilkos a halottjához,
úgy félek hozzád érni. A köldököd a pulóver
alatt sandán néz rám azzal a barna színű,
ráncos szembogarával. Most kéne nyelvünkkel
egymás járataiba nyúlnunk. Az a szép
szüzesség leszakadt rólunk rég,
elvetéltük és kimostuk lábaink közül.
Mégis félek levetkőzni a családneved,
mintha keresztkérdéssé válnék,
mialatt te annyit szólítanád istent,
hogy elhinné, létezik.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XIV. évf. 2014. 1. szám, 76. o.)

Ráday Zsófia

utánad

füleket tapasztok a távolság csupasz
mellkasára hátha meghallak
egy zörej mögött
a falról hideg szöveteket
kaparok de nem találok választ ezen a bőrön
remeg a felvakart hiány
nyomaidat kérgekbe vésted
hogy szavakká forgácsoljalak
egyre nagyobb csomókba gyűlsz
a ki nem mondott várakozásban ahol ébren
forgolódom és pupillatág az éjszaka
ahol a csend nem neked szól
de rólad

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XVII. évf. 2017. 3. szám, 63. o.)

Máté Anett

Kéz

Egy. Derengő kehely, kancsó, anyaméh.
Meleg tejbe mártott ujjakkal megrajzolod
világod körvonalait. Talán kitöltöd, talán
úgy hagyod. Többnyire próbálkozol.

Kettő. Nem számolsz. A tűhegyen billegő
Okozatisággal. Életed ingatag történet, jelene
pont olyan magas, mint mostani gondolatod.
Az épphogyok alatt összemosódik a hátrahagyott.

Három. Egy egyszerű kérdés. Mire hozzád ér,
Széttörik. A szilánkok közt elfolyó válaszok
bonyolult halmazállapotúak.
Nem tagolhatók, nem kiemelhetők.
Nem kimondhatók.

Négy. Nem kimondhatók. Mint a lenyomatokba,
maradékokba hűlő térképed, tátogó jelek.
Mint az éjjeli homokba surrogott hullámok, a finom bőr titkai.
Mint a vágy félkörei, az egyre mélyebb rétegileg hatoló nyitott tompaság.
Mint a tenyér vonalai, az ölelést, tapsot, imát rejtő mondatok.

Öt. Ahol két mélyedés épp összeér. Figyelj, kérdeznek.
Távolabb kissé gerinctől, zsigertől, vörös zubogástól,
hűvösebb térben, de ugyanúgy hozzád tartozóan
mozdulatlanul
arcodat lesi a tenyered.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, IV. évf. 2004. 2. szám, 60. o.)

Nagy Hajnal Csilla

A kezem

Azt mondta, sápadtan, a
kezemet figyelve, hogy a terhes
nők gyönyörűek.

Hogy ő ezért szeretne egyszer
gyereket szülni. És talán mindegy is,
hogy kinek. Én pedig megálltam, mert
a sóhajok elhalványodtak.

„Elmentél?" kérdeztem, mert semmi
más nem jutott eszembe, ő pedig
nevetett, hogy ha akarom, szül nekem
gyereket.

„Inkább ne"
kezdtem bele lassan
megfontoltan
„mert ha olyan gyönyörű lennél, azt
nem bírnám elviselni."

Újra nevetett, majd lehunyta a szemét, és
óvatosan vezetni kezdte a
kezemet.

Tíz perccel később azon gondolkoztam,
hogy egyre gyönyörűbben színleli, de hogy
tulajdonképpen mit is,
azt még mindig nem tudom.

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
XVI. évf. 2016. 2. szám, 63. o.)

Németh Gábor Dávid

színtávlat

feltűnő, furcsa tárgyakkal
pakoltad tele a szobádat,
hogy mindenki ugyanolyannak
lássa, mint te. mintha
a jelbeszédünk is egy
kihalófélben lévő nyelv lenne,
az ábrázolt tárgyiasságok
rendjébe tartozom én is.

ekkorra már nem csuktad be
az ajtót, ha pisiltél. idegesen
tépted a vécépapírt, mintha
egy nem annyira fontos szóról
tépnéd le a viszonyragot.

habfürdőt raktam a kádba,
hogy ne kelljen látnom magam.
te a cápák szaporodását nézted
közben a tévében. elképzeltem,
hogy a hab alatt halak áznak át
a bőrömön, a körvonalaim lazulnak.

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
XVI. évf. 2016. 2. szám, 67. o.)

Závada Péter

Milyen hideg lehet

Reggelre kihűlt a helyed,
belepte valami nyirkos és hideg,
mint a hó azt a szürke foltot,
amit az autók hagynak.
Nem tudom, te hiányzol-e,
vagy csak az, hogy eszembe juss
– emlékszel, amikor az építkezésen
üveggyapotba tenyereltem,
napokig nem tudtam eldönteni,
hogy egy szilánk szúr-e, vagy már
csak a helye. Pedig én próbálom
kitapogatni a közösen eltöltött
időt, mint egy villanykapcsolót
a sötétben. A sötétség mélyén
azt az ismerős arcot. Összerakhatatlan.
De te a kezem ügyében hagytad
a harapófogót, hogy megtanuljam,
milyen hideg lehet egy terpesz.
Mélyen a bőröm alatt viszketsz.
Üveggyapotba törülközni.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XIV. évf. 2014. 2. szám, 63. o.)

Bödecs László

Nem nagy teher

Minden este programja ez.
A csövekben a levegő otthonos pezsgése.
A mosogatóban néhány edény és pohár,
éppen csak jelezni,
hogy élnek itt emberek.

Bent, a szobában a nő,
valami sorozat megy a tévében,
és mintha a fűtéscsövön át, a szobából
apró nevetések gurulnak elő.

Ez a könnyűség természete.
Az este feszített nyugalom.
Nem is sok, azért van pár edény,
de rajtad a sor és mosogatni kell,
a teher, mert azért ez is az,
elkerülhetetlen rád marad,
nem oszthatod meg senkivel.

Az edényekről a kosz, ahogy oldódik,
és közben újabb koszok keletkeznek
más edényeken,
a víz langyossága a kézen,
a kéz langyossága a tárgyakon,
ahogy kacagva a helyükre gurulnak.

Ahogy lemaródik a kosz
a tányérokról és a kézről a bőr,
és piros lesz a mosogatólé és a kéz,
de a bőr is visszanő,

és ez a bőr már kérgesebb
és feszesebb, mint a nyugalom
az arcon a zsibbadt, esti mosoly.
Minden este programja ez,
könnyű rendben tisztulnak az edények,
a tárgyak kacagva helyükre gurulnak.
Nem nagy teher ez, de tényleg,

úgy igazából, semmi komoly.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XV. évf. 2015. 3. szám, 74. o.)

Pauljucsák Péter

Az üresség csarnoka

a szenvtelen folyó fölött
állsz

azon a hídon ami a partokat
erőszakkal távol tartja
nem pedig összeköti

bőröd alatt
hordalékkövekkel
és a tavasz higítószagával

szemeddel kettétöröd a holdat
és egy darabjával
ismeretlen alagutakat ásol

amíg
a görnyedő hátad
tönkremegy a lélek bányajáratában

miután semmit csak földet találsz
öregen
fáradtan és rokkantan
visszaköltözöl a verssorok
mesterséges biztonságába

és arra gondolsz
hogy még csak három
évtizede élsz

végül a tükörben addig
vizsgálod arcod
roncsolt architektúráját

amíg rád omlik az
üresség csarnoka

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XVIII. évf. 2018. 1. szám, 68. o.)

Polák Péter

fiastyúk

most már látod te is. januárban a
fagyott utak, a tegnapi lábnyomod
a sárban, a beüvegezett fák egy
rosszul sikerült havazás után. ettől
lesznek olyan élénkek az éjszakák,
lesz több a hold, mint edénybe fagyott
vízkorong.
de attól még ne hidd, hogy miénk ez a
tél. ugyanúgy otthagyna minket az
állomáson, kékülő ujjakkal egy fa tövében,
csöndben buborékolva egy tó alján, mint
bárki mást, akit nem szeretünk. de te
ne félj. márciusig az ég alatt a jeges
föld, a föld alatt egy még jegesebb ég zár
a szájába minket. márciusban aztán megolvad
a sár, eltűnik nadrágom száráról, lefolyik
a régi lábnyomod, és magára hagy minket a
fiastyúk.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XIV. évf. 2014. 4. szám, 75. o.)

Szeles Judit

Nyár

amikor a nappalok kétszer olyan
hosszúak lesznek, mint az éjszakák
Svédországban mindenki
szabadságot vesz ki

amikor kisüt a nap
kisebb helyeken bezárnak a boltok
a szerelőműhelyek és a hivatalok
és mindenki grillezni megy

amikor télen kisüt a nap
a svédek akkor is grillezni mennek

a nyár Svédországban
grillolaj szagú
tengerszagú
és faszagú

nyáron északon nem megy le a nap
sokszor délelőtt és délután is
be van borulva és éjszaka
verőfényes a napsütés
ilyenkor a svédek
éjjel grilleznek

amikor a nappalok kétszer olyan
hosszúak lesznek, mint az éjszakák
vagy egyáltalán nem is megy le a nap
Svédországban mindenki
szabadságot vesz ki

bezárnak a boltok
a szerelőműhelyek és a hivatalok
mindenki intézze az ügyeit
borongós őszi vagy téli napokon

a nyár nem a jó idő kezdete
hanem a nappalok meghosszabbodása

a nyári szabadság szentiványkor
szokott kezdődni

szentiványkor a legegyszerűbb
megtámadni és elfoglalni
Svédországot, mert mindenki
kőrészeg lesz a grill mellett

a nyárnak Svédországban
grillolaj szaga van
pácolt hering és snapszszaga
a nyár epertorta szagú

nyáron sok a szúnyog és a cseszle
de ez a számikat nem zavarja
mert bekenik magukat
rénszarvaszsírral
a svédek pedig grillolajjal
és szúnyogmécsest égetnek
a vérszívó rovarok ellen

szentiványkor a svédek
körülugrálják a szentivánfát
néhány snapsz után mindenki
a fa körül táncol és énekel

a púposszúnyogok vagy cseszlék
támadása ellen nyírfaágak
csapkodásával védekeznek

a nyár legrondább rovarja a bögöly
ami képes embert, állatot megtámadni
csípése fájdalmasabb a szúnyogénál
a nőstények szúrása nemcsak fájdalmas
hanem veszedelmes is
mert különböző betegségek kórokozóit
közvetíthetik az emberre és a háziállatokra
például lépfene, járványos vérszegénység
sertéskolera, száj- és körömfájás

Svédországban nyáron sok a rovar
a bögöly a meleget szereti
ezért a nap közepén támad
a szúnyog és a cseszle naplemente körül

északon egész nap

északon egész nap és egész éjjel
támadnak a szúnyogok
de a számikat ez nem zavarja
mert bekenik magukat
rénszarvaszsírral vastagon

a svéd nyarak
szénaszagúak
grillolajszagúak
és hangosak a nyírfacsapkodástól

a svéd nyarak hűvösek
különösen a fehér éjszakákon
érdemes egy kardigánt vagy dzsekit felvenni
már a szúnyogok miatt is

a svédek szeretnek kirándulni menni
a kirándulásra magukkal viszik a grillszenet
a faszenet olajjal gyújtják be
a parázson húst és kolbászt sütnek
hozzá snapszot isznak és sört

az erős sört csak az italdiszkontban lehet megvenni
gyenge sört és cidert a közönséges boltban is árulnak

a svédek szentiványkor kőrészegre isszák magukat
és a szentivánfa körül táncolnak
pácolt heringet és főtt krumplit esznek
desszertnek epertortát

a szentiványéji ünneplés elmaradhatatlan
tartozéka a svéd földieper
tejszínhabbal

szentiványkor hétféle virágot kell
gyűjteni a lánynak
és a párnája alá rakni
hogy álmában meglássa
a jövendőbelijét

szentiváncor koszorút fonnak a lányok
a szentivánkoszorút hétféle
virágból fonják

szentiván június huszonnegyedikén van
a legközelebb eső péntek
hivatalos munkaszüneti nap Svédországban

bezárnak a hivatalok, a boltok
és a szerelőműhelyek
mindenki intézze a dolgát
egy másik napon

szentiváncól kezdve veszi ki
mindenki a nyári szabadságot

az úgynevezett ipari nyári szabadságolás
szentiván után kezdődik

nyáron a svédek nyaralnak
és élvezik a fehér éjszakákat
a sötét téli hetekben pedig
Thaiföldre és a Kanári-szigetekre utaznak

a svédek napimádó nép
ha egy kisebb helységben
napos az idő
sokszor bezárnak a boltok
mert a svédek elmennek grillezni

szentiván a nyári napforduló ünnepe
ezen a napon a leghosszabb a nap
és legrövidebb az éjszaka
az Északi Sarkkörön túl ezen a napon
nem megy le a nap

a fehér éjszakák hat hónapig tartanak
a fekete nappalok is hat hónapig tartanak

a fekete nappalokon a svédek
Thaiföldre és a Kanári-szigetekre utaznak

nyáron a svédek nyaralnak
szeretnek kirándulni menni
magukkal viszik a grillszenet
és húst sütnek a fehér éjszakákon

a legtöbb gyerek szentiváncor fogan
a legjobb idő Svédország megtámadására
szentiván éjszakája
mert akkor a svédek kilencven százaléka
kőrészegen fekszik a szentiváni fa tövében

a szentiváncfa hasonló a májusfához
eredete a római időkre vezethető vissza
Észak-Európában az év kezdete
május elseje volt
ekkor májusfát állítottak
később ez a szentivánéji ünneplések
kelléke lett

a kereszt alakú fát nyírfalevéllel és
hétfajta virággal díszítik fel
a lányok koszorút viselnek
amit hétféle virágból fonnak

szentiváncor Svédország nagy részében
egyáltalán nem megy le a nap
szentiváncor a svédek nagy része
nem fekszik le

szentiván a legnagyobb ünnep
egész Svédországban

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XIV. évf. 2014. 2. szám, 81–85. o.)

Vécsei Rita Andrea

Eszterházy szelet

Csöndes kis esők szemerkéltek,
vagy sütött a nap, és híztak az ágvégek,
a pincéig leért a madárhang –
ha csukott szemmel feküdtél ebéd után,
akár lehetett volna nyár.

Miként előző reggel, kabát nélkül indultam el,
féllábszárig ért a futónadrág –
a garázsmelegtől messzebb,
ahol a kereszteződésben várni kellett,
a kijelzőn mínuszba fordult a szám.

A kabátot bántam, mégse az tűnt föl,
hogy fázom, hószag jött az isten tudja honnan,
hiába volt száraz minden,
valódi hószag, olyan, mint régen –
szánkón arcba vágó éles, tiszta hideg.

A hegyre mentem aztán, hogy tortát vegyek,
Eszterházyt máshol nem érdemes –
kérdezték, mikor fogjuk enni,
az ember nem ért meg elsőre ilyesféle kérdést,
hát nekik nem mindegy, nem, mert fagyott.

Fél órában egyeztünk ki, addig talán egy kávé,
hátul egy kis terem, ott várhatok –
futás után muszáj sok szóda, isler, friss flódni,
koccan a tányér az üveglapon,
alatta bűbájos csipke és hajdani blokk.

Felnézek, előttem hóval fedett bástya,
vajon miféle, térképet terítek a csipkére,
budai hegyek között az ujjam, megjön a kávé –
sosem derült ki a karcsú, szép toronyról,
igazán létezett, vagy csak úgy akartam.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XV. évf. 2015. 1. szám, 83. o.)

Toroczkay András

Forró-gőzölgő

Egy celofánnal bevont rezsóra súlyos fémvödröket teszünk.
Sunyi, ragacsos, forró-gőzölgő viasz bennük.
Odakint vihar.

A konténer-ablakok becsukva.
A rezsó fekete korongján korom,
korommá égett viasz füstjében a szoba.
Az ólomszürke füsttől, a forró felhőtől
köhögés, büfögés, fingás, könnyezés.
Ketten vagyunk magunk.
Ütött-kopott piros rádió.
A sztárok ajándéka, az ajándékok sztárja.
A semmiről beszél, amit a fejében hall.
Az ütött-kopott hangfalak rácsán
ez az évezredes pállott űr: istenek ásítása.
Hátunkba szúró fájdalommal mélázva
a térdünkön tartott gipsz-szarkofág felé,
együtt érjük el a mélypontot.
Mélyebbebre csúszva, a konténer
koszos padlójánál is
mélyebbre csúszva várjuk
a négy óra eljövetelét.
Akkor majd a főnökeinknek leadjuk
a konténerkulcsot.

***

Hárman egy család.
A műhely a mennyország –
a konténerhez képest más dimenzió, más világ.
Tündérekkel, dinoszauroszokkal,
megrendelőkkel, filmrendezőkkel.
Rend, jólét, nyugalom.
Most a család egy hatalmas,
ember nagyságú péniszen dolgozik.
Az egyik fanszőrzetet telepít drótból,
bánatos pofával, mégis serényen,
a másik épp egy másfél mázsás,
disznófej nagyságú sikamlós herét
kasíroz valami rózsaszín lével,
a harmadik meg a makk bevágásán dolgozik
egy éles vésővel óvatosan, akkurátusan
a Magyar Televíziónak

Hazafelé, már a Limanova téren telitüdőnkből köszönünk
a félig lerombolt ház egyetlen még álló
falával egyérintőző
mackónadrágos dagadt srácnak,
(Hazugság: sohasem tettünk ilyet,
csak nevettünk rajta, ő meg csak bámult ránk.)

Befordolunk a hosszú, pocsolyás Róna utcára.
Egy apró kis boltban,
a bolt legolcsóbb kávéját szürcsöljük.
Ruhánkon a viasszal, szemünkben
az alig átlátszó fáradtság-hártyával
a bolt előtti jól bevált kukához megyünk,
nyugodtan cigit sodrunk,
a buszig sétálunk, kezünkben forró-gőzölgő kávéval,
szánkban cigarettával
csendesen.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XV. évf. 2015. 1. szám, 74–75. o.)

Mizsur Dániel

Egyszerű fénysáv

Ha visszagondolok, mindig az jut eszembe,
hogy késő ősszel, amikor a télre még semmi sem utalt,
a szemben lévő épület kék fénye éppen úgy esett
esti ablakunk oldalába, mintha kora délután lett volna;
mintha azt akarná valaki, és éppen senki,
– egy átlagos kisbolt neonfénye – hogy ne érezzük:
visszatéríthetetlenül múlik az idő.

Hívatlan játék:
előbb a délutánból csak este lesz, aztán átrendezed
a szobát (az első nyílt törések), majd függönyt veszel
az ablakba, mintha nem is érdekelne többé –
ilyenkor már hosszabb a csend két mondat,
az évek között.

Berendeztük életünket; én erre vágytam leginkább,
te arra, hogy legyen ehhez valaki más is. El akartam
mondani, hogy mit látok, mikor félrenézel. Azt hittem,
van még idő, hiszen én hajlandó lettem volna a játékra is.

Itt tarthatott volna minket, úgysem tudtuk,
csak sejtettük, melyikünk lehet a hibás.
De egy repedés annyi, mint a vádaskodás,
néma és észrevétlen;
és ha visszagondolok,
tényleg mindig az jut eszembe,
mindebből talán semmi sem volt meg abban
a késő őszi pillanatban,
csak az az egyszerű fénysáv
eltakart ablakunk oldalfalán.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XV. évf. 2015. 2. szám, 76. o.)

Csobánka Zsuzsa Emese

Ariadné

Órák óta a gyaloglás,
a Nyugati óráján megállt az idő.
Próbáltam a szemeddel nézni,
de ezt én is szépnek látom,
nézőponttól függetlenül.

Szemben a hízó Hold,
mögöttem a rakpart összes éjjeli sirálya.
Az üvegmozaik egy-egy darabja
tört fényed rozsdás glóriája.

Lábaid nyomából minek iszik a róka,
ha messze vagy.
Görgő fonálfejre kötve a csuklóm,
hosszában karistolja össze az alkaromat.

Hát hagyd a szálakat, kérlek,
és áztasd ki a bőrödből az illatomat.
Add vissza, hogy visszaadhassam a tiédet -
a forró fény a házakból ömlik az utcafrontra.

Ne bolyongjon benned az álmos körút hiába,
e gombolyagban rovott
belső köröd tükörben
mozdulatlan vonat kálváriája.

Ha végre mindezt elfogadom,
és nem várok semmit,
se választ, se szőttest, se haladó időt,
majd akkor elmondhatod magadról,
hogy megtanítottál szeretni egy nőt.

Többet itt az égre nézve,
sóvárgó keréktől nem lehet kívánni.
Labirintus felett hűvös ég a hátad.
Nézi, nézi az Isten, tanácstalan,
melyik ablakot kellene kitárni.

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
XV. évf. 2015. 2. szám, 84–85. o.)

Borbély András

Léthe

1.

Úgy egy órán át
néztem a vizet, miután
megfürödtem a folyóban este,
lágy volt a víz és hidegen bőrözött,
és marasztalt,
mint egy idegen nő teste.
Bőrszínű tükör, vad nimfák forogtak
benne alakjukat váltva,
a csillagsás a víz szélén inogott,
beljebb ujjnyi sodor horgolta a csipkét,
füzes árny vert függőhidat rája.
Árny árny alatt,
sötétlő Hattyú, Lant tisztuló képe,
vetkőztetik egymást a hullámok,
pihéző nyári ég: emlék és
felejtés himlős partvidéke.
Fészkek foszlánya a folyó,
hangtalan madárraj, ezer örvény szárnya,
de ágyék ér ágyékhoz,
táncolva küzd, lázad és zokog,
fürdik az alkonyat felvérző testében:
iszonyatos, felejthetetlen a Béke.
A föld alól, a csillagokból árad
önmagát nemző androgün folyó,
Kalüpszó szíve, Léthe.

2.

Ilyenek lehettek
Odüsszeusz éjszakái.
Így omolt alá az égbolt, darabokban,
mikor parazsát sötét
hamuval takarta, s alábukott a nap,
a szőke bálvány,
s még őrizte magvát a férfiúi tűznek,
hogy ne kelljen semmit
kérnie mástól.
Így áztatta fehér csontjait a zápor
éger vagy ciprus lombja alatt egy éjszaka,
királyi termektől, harctól,
bajtársi lakomáktól távol,
mikor már húsból voltak nehéz álmai,
s az emlékezet egyre lakatlanabb,
rettentőbb partjai felé vetette
a honvágy. Virág, kiáltja, virág,
Vénusz márványa, hús,
fogínyfájásból kelt arany Aphrodité,
tengeri varjak vízre öltött nyelve!
Ilyen, ilyen, ilyen a vágy hiánya!
Ilyenek lehettek
Odüsszeusz éjszakái,
mikor agyában tűvé vált tenger,
s dióbarna sebbé Pénelopé szája.

3.

Ki isteni törvényt követ,
még nem látja át, értelme hol hibádzik,
s ki értelmét követi, úgy véli,
kijátssza csellel a föntiek tervét,
végül mégis becsapja egy isten.
Titokzatosan lát csak.
Az egyetlen célra hegyezett lélek,
az egyenes röptű, egyszerű madár,
neki még nem az adománya,
mint a patmoszinak:
ilyenek lehettek Odüsszeusz éjszakái.
És itt vagyok én, lakója
egy európai falunak, a hordaszellem
fia, cro-magnoni kamasz.
Egy részem halott,
zengtem akkor a víznek,
egy részem kő már, névtelen,
szürke márvány.
És írtam, mintha ez lenne az idő
egyetlen értelme,
s értelmetlensége is egyben,
és arcomat felejtve, két lekötött kézzel,
mintha rengeteg
kiontott vér fölött állnék.

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
XIV. évf. 2014. 3. szám, 86–88. o.)

Jász Attila

Átiratok

ki kell találnia. Daid&Ikar
Egy nap, amikor nem nézek az ablakra, mégis
pontosan tudom, képek úsznak előttem. S azt is,
nagyjából milyenek. Amikor két kapálózó láb
tűnik el az amúgy bukolikusan nyugodt tenger
felszíne mögött. A cím mégis jelenvalóvá teszi,
ezért a másik szereplő nyomozni fog utána
mindenhol. Szárnyakat és eltűnt testet keresve
üres utcákon és zsúfolt könyvespolcokon. És
lassan rájön majd, ki kell találnia valami új
történetet megint.

próbarepülés közben. Daid&Ikar
Egy nap, amikor a festő tekintetétől kísérve
levegőbe emelkedik az általa tervezett gép.
Óriási vászonszárnyak, egy őskori madáré.
Éppen alá kap egy felszálló légáramlat, és
kiszámíthatatlan irányba sodorja. Legendák
magasába. Alatta hívogató a mélység, és
az eltelt néhány évszázad valósággá válik.
Ahogy sárkányrepülő képében a tervrajz is.
Kiderül, hogy a lehetőség tényleg benne volt
abban a tekintetben, amelyben a szakadék
széléről kíséri az álomgép emelkedését és
zuhanását. Da Vinci szolgájának halálát.
Próbarepülés közben tökéletesen szabaddá
válva a fizikai korlátok által.

a fészeklakó. Daid&Ikar
Egy nap, amikor megépítettem végre
a fészket és felcsatoltam szárnyaimat,
amit egy kora reneszánsz festmény alapján
készítettem a repülő szerkezethez. Hogy az
ájult, a forró aszfalt közepén haldokló bácsi
lelkét felvihessem e szerkezet segítségével
a természetvédelmi területen álló ritka fa
tetejére. Hogy dédelgessem kicsit, hálózsákba
bugyoláljam, menta- és citromfűteával nyug-
tassam. Miközben a mentősök a kötelező fél
óra után sem akarták elengedni a testét. Csak
gyömöszölték, és elektromos árammal ütötték.
Vigasztaltam a fészeklakót, lassan továbbme-

hetünk majd. Lassan megnyugodott, éreztem,
ahogy megkönnyebbül. Bólintottam neki, igen.
Elővettem a járgányt újra. Kérdő pillantására
a nap felé biccentettem, és megkértem, hogy
segítsen tekerni. Emelkedhettünk végre tovább.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XIV. évf. 2014. 3. szám, 75–76. o.)

Katona Ágota

Pogány ünnep

Madármintás tányérokkal terítek,
az utolsó Zsolnay-készlet,
de kevés a villa és túl sok a kés.
Rám maradt anyám stafírungja.
Egykori élettársa látogat meg.
Száradó lepedőm gyűrődéseiben
szerelmének vonásait látja.
Fél felállni a bal kézre terített asztaltól,
a déli busszal kettévágni a nappalt:
harangszóban utazni szerencsétlenség.
Inkább mezei madárfajokról beszél,
gyűrűzésről és elhibázott lövésekről.
A születési dátumomból fejtegeti,
miért festem a hajam avarszínűre.
Hiába keresem a tekintetét,
fácánok körvonalát látom.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XVII. évf. 2018. 4. szám, 68. o.)

Seres Lili Hanna

A párttitkár szerelme

„Ezüstöt, ezüstöt!”, kiáltott a császárné,
miután lefeküdt a párttikárral.
„Az államvagyon?”, gondolta az,
s fogalma sem volt, melyik szerelmét válassza.
Holott a császárné csak félálmát sikította ki:
újabb egzotikus fülbevalókat akart sötét hajából
villogtatni. A dolog tisztázására nem került sor,
a párttitkár bánatában elpusztult.

A császárnénak új örököst kellett keresnie,
vágyának új örökösét.

*

Évekig kutatta, elképzelt gyermekét melléhez szorítva,
szolgáit lassan, egyenként bocsátva el.
Ezüst láncon lógó ezüst medálba zárva feküdt
a párttitkár a szívén, éjjel verejtékes marokkal szorongatta.
A nagy keresésben elvesztette látását, hallását,
s képzeletbeli gyermeke is elhagyta örökre.
Egyedül maradt kastélyában.

*

Egy császárné elegánsabb annál, mintsem kopottra vénüljön.
Tudta, legendás volna az is, ha végtelenné tenné várakozását.
De nem tette.
Egy száraz, fakó napon lapulevélbe feküdt, pálmalevélbe takarózott.
Így várta megkönnyebbülve, diszkrét izgalommal,
hogy viszontlássa végre párttitkár urát.

„Ezüstöt, ezüstöt", búgta a császárné,
és a párttitkár aggódva nézte odaföntről.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XVIII. évf. 2018. 1. szám, 71. o.)

Asbóth Balázs

Welwitschia Mirabilis

„bodorodó levélzet"

– Ismered Gregerst? – kérdezte a Dűnevadász, akit Dietrichnek hívtak.

– Nem – mondtam én, aki sem nem voltam Dűnevadász, sem nem hívtak Dietrichnek.

– Ha mégis eszedbe jutna valami, akkor a Homokvárban haladéktalanul jelentsd! – közölte velem bizalmatlanul, miközben megigazította homokszín kendőjét, mely nemcsak a fejét és homlokát takarta el, hanem állát és száját is, tulajdonképpen csupán a szemsávot hagyva szabadon.

Miután elment, töltöttem magamnak egy kvarccsupornyi ananászpálinkát, és a buckapanel szűk ablakába állva, önnyugtatásként elkezdtem kortyolgatni. A homokba vájt, harmadik emeleti lakásomból kinézve láttam, ahogy a Dűnevadász kiér a mindig szél fújta lépcsőházból, s katonás léptekkel, oly egyenesen, amilyen görbe az oldalán függő handzsárja, elmenetel a mereven várakozó, kikötött tevéjéhez.

A Dűnevadászok uralták ezt a vidéket, ahol nem volt más, csak homok, és a himba törzsek két-három-négy emeletes, szintén homokból épült, dombokba vájt épületei. A himbák kecskéket tartottak és rovarokat gyűjtöttek, a nők vörösre festették a hajukat és csomókba fonták, a férfiak nem festették a hajukat, és a nők kezeit magukra fonták. Esténként, a délutáni vihar elvonulása és a munka befejezte után összegyűltek a buckapanelek előtt, elővették zúgattyúikat, kúp- és tölcsérdobjaikat, még egy-két didgeridoo is előkerült, bár azt csak a lakóközösségben tekintélyesnek számító férfiak fújták, és zenéltek, énekeltek, táncoltak. Amikor már a zene ritmusa annyira átjárta őket, hogy megkívánták egymást, akkor lakásukba tértek, és szeretkeztek.

– A dal megtöri a Homok jótékony csendjét – mondták a Dűnevadászok, amikor néhanapján megjelenvén házaikba terelték a táncolókat. A himbák szótlanul ringva engedelmeskedtek. A Dűnevadászok a Homokvár követei voltak, ott éltek, a Homokvár irányított mindent.

Ezért mondta Gregers, aki rejtélyes volt és enigmatikus, hogy a Homokvár mellé, az ellenség torkába ültessem el a baobabfát. Mert persze ismertem Gregerst, csak letagadtam Dietrich előtt. Gregers volt az, akivel Namíbia nyugati részén, a Skeleton Coaston találkoztunk, egy hajóroncsba rejtőzve fogadott minket. Az egész partszakasz (mely valójában már nem is part, hisz a tenger már hosszú mérföldeket kényszerült átadni a szerteterjedő és mindent belepő sivatagnak) tele volt egykori hajók deszkaromjaival. Az egyikben, mely hatalmas halászhajó lehetett hajdan, mert még cetcsontvázak is akadtak a raktérben, várt minket a titokzatos és rejtélyes Gregers.

Azt mondta, hogy a Homokvár napjai meg vannak számlálva, s mi számoljuk meg őket. Megállapodtunk, hogy dolgozni megyünk a himbák közé, velük éneklünk, s egyszer a kék szemű és szeplős Dűnevadászok ellen fordítjuk saját handzsárjaikat.

Nekem különös szerepet szánt. Én ültettem el mozgalmunk baobabfáját a Homokvár mellé. Gregers szerint a baobabfa vastag és magasra nő, törzse csak az egekben ágazik el. S megjósolta, hogy a növény oly magasra fog törni, hogy a Homokvárra le lehet majd nézni a koronájáról. Amikor kezembe adta a kis tasakot a vetőmaggal, akkor akadékoskodtam, hogy mégse az éber krokodilus fogai közé ültessük, de ő azt mondta, hogy egyszer azt olvasta egy könyvben, hogy ha az őrödhöz, vallatódhoz közelebb állsz, akkor kisebbet tud rád ütni.

Így elültettem a baobabfát a Homokvár mellé, s titokban naponta megöntöztem.

A mi mindennapi viharunkat megadta nekünk ma is. Minden délután, olyan 4 és 5 óra között olyan homokvihar kerekedett, hogy a kisebb gyerekeket felkapta, az idős emberek szakállát megtépte, a lányok szoknyáját néha a lábukkal együtt fellebbentette. A Dűnevadászok ezért építették az Óvóhelyet, mely egy földbe süllyesztett üvegketrec volt, ahova minden dolgozó összesereglett a vihart átvészelni.

Leültem az egyik padra és megszámoltam, hány skorpiót sikerült összeszednem. Kiborítottam a zsákom, és sorra vettem a fogott állatokat. Azért kutakodtunk a homokban mindannyian ezen ollós lények után, mert a Dűnevadászok ananászt és ananászpálinkát adtak a skorpiókért cserébe, melyeket aztán a homokvárban porítottak, és azt adták a tenyésztett denevéreknek enni. A denevéreket pedig a Namíbia nyugati részén lévő Swakopmundba szállították, ahol guanójukért tartották őket. A Homokvár urai állítólag nem csupán ananászt, hanem a régen kihalt szellemvárosból, Kolmanskopból származó gyémántot is kaptak a minőségi bőrszárnyasokért cserébe, de ez csupán egyfajta, buckapanelek közt terjedő mendemonda volt.

Mellettem két himba nő vidáman koccintott az Óvóhelyen kapható ananászpálinkával, az egyikük még egy rövid beszédet is megfogalmazott a dűnék kívánt skorpióbőségével kapcsolatban.

Látták, hogy nekem egészen szép mennyiségű állatot sikerült összegyűjtenem, megdicsérték szorgos kezeimet, s hozzátették, hogy remélik a simogatásban is ily serények. A vörös, nyolc csomóba font hajú nő, aki ezt mondta, később élettársam lett. Bár szerettem, már ismertségünk első napján kénytelen voltam hazudni neki:

– Ismered ezt a férfit? Milyen fura az arcát borító haj! – bökött rá az Óvóhelyen arra a WANTED-plakátra, melyen Gregers arca díszelgett.

– Nem – mondtam beleszagolva a nyaka és a válla közötti, fejbillentés okán keletkezett gödröcskébe, melyben két hajcsomó vége pihent.

Sebaj, gondoltam már hazafelé, mikor a Homokvár mellett elhaladva a sötétben megpillantottam a baobabfa már földből kibújt, szárszerű törzskezdeményét, sebaj.

Legközelebb, immár harmadjára akkor tagadtam meg azt, ami igaz, amikor Gregers kivégzését néztük a himba nőmmel a Homokvár előtti téren. Asszonyom, egyben buckapanelbeli társam csodálkozva kérdezte:

– Te nem is élvezed?

– Én? Dehogynem, én igen. Csak én nem szoktam sikongatni, tudod, sehol – válaszoltam kissé töredezetten, mert közben a kivégzést figyeltem. A Homokvár oldalára volt erősítve egy tevénél kétszer nagyobb homokóra, melynek alsó felébe kötözték ki Gregerst, aki most is titokzatosan és enigmatikusan viselkedett, nem ordibált, mint a halálra szántak, s nemcsak azért nem, mert tudta, hogy a homokóra hangszigetelt üvegéből úgysem szűrődik ki egyetlen végső bölcsesség sem, hanem azért sem, mert ő méltósággal várta, hogy a homokóra felső részéből rápergő szemek elvezessék a fulladásos elmúláshoz.

Pár nappal azelőtt, hogy elkapták Gregerst, kimentünk a baobabfához. A baobabfa törzse vékony volt, igazából csupán egy szárnak felelt meg. A szárból két hosszú, szalagszerű lomblevél ágazott ki. Az egyik ember, aki – mint a jelenlévők közül mindahányan – ott volt velünk a hajóroncsban a Skeleton Coaston, azt mondta, hogy ez nem egy baobabfa, hanem egy velvícsia.

– Latinul Welwitschia Mirabilis. Kétlaki növény, törzse vaskos, persze, nem egy baobabfához képest. Mindig két levele van, mely hosszan tekergőzik. Szélessége a húsz métert is elérheti, magassága legfeljebb a kettőt.

Az első, ami eszembe jutott, az volt, hogy Gregers rossz magot adott. Gregers szerint mi hibáztuk el, hogy az erős törzsű, egységes és magasra törő baobabfa helyett egy szertetekergő velvícsia nőtt ki az ellenállásunkból.

Amikor két Dűnevadász (mindkettőjüket Dietrichnek hívták) elkapta Gregerst, akkor ő az álneveinket használva a buckák közé kiabálta – szinte visszhangozta a skorpiók páncélja – hogy egyikőnk nem hitt neki, hogy a kezét tényleg átszúrta egy handzsár, másikunk pedig egy demizson ananászpálinkáért bárkinek kezet csókolt.

A velvícsia nagyon sokáig él.

Pár év, talán száz vagy több múlva a himba lakók csodájára jártak az általam ültetett növénynek. Egyik leveléről kovászos, a másikról kovásztalan kenyeret lehetett szüretelni, ami jól jött, tekintve hogy a Homokvárat elnyelte a föld, a kék szemű, szeplős Dűnevadászok pedig szétszéledtek. A Homokvár helyén csak egy besüppedt, lyukacsos tárna maradt, valószínűleg ott tenyésztették a denevéreket.

A himba lakók munka és a délutáni vihar után ma is szívesen kiülnek a velvícsia mellé, aminek már a két levele vékony csíkokra hasadozott, s megfújják sípjaikat, zúgattyúikat. A dobok püffenéseit és a tapodó tánclábak zaját visszaverik az egykori homokkazamaták,

ahova a himbák – ha nagyon átérzik a zene ritmusát, s már túlságosan ajzottak a buckapanelig elmenni – néha alászállnak szeretkezni.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XIII. évf. 2013. 4. szám, 83–85. o.)

Esze Dóra

Csombormenta teaház

Kilenc nappal azután, hogy mégsem találták meg a holttestét a fóliakert felett, Kurt Cobain kilépett a háza ajtaján, és elindult az Ötödik sugárút felé. Ha állt volna már a 700-as szám alatt a Starbucks Café üzlete, leült volna az egyik üres asztalhoz, és kínálhatták volna akciós áron a Double Chocolate Chip Frappuccino® Blended Crème nevű hétköznapi csodát – háromszázharminc kalória, de nagy pohárban –, akkor is csak kávét kért volna, sima, forró és híg amerikai kávét.

(A pasziánsz olyan játék, nem kell hozzá senki más. Elég ötvenkét, máskor száznégy különlegesen mintázott, többnyire számozott papírlap, meg három vagy négy, egyszerűnek mondható, könnyen megtanulható szabály. Ha ez kiterül eléd, csak vess egy pillantást arra, amit látsz, és mondd azt: go. Vagy csináld máris. Elég az.)

Fehéren, uram?, nézett rá a dundi felszolgáló a Key Tower helyett a névtelen dájnerben, magasra tartva a teli üvegkancsót, mellén kis tábla hirdette: Monica. Miért, kérdezte Kurt hanyagul a könyökére támaszkodva, ezüst gyűrűs ujjai úgy lógtak spinózásan finom kezéről, mint a hullni készülő levelek, tartanak heroint? Monica egészséges, telt hangon felnevetett, nagyon várta a folytatást. Ám mivel a vendége többé rá sem nézett, állt ott szegény kissé döbbenten, mintha szép, rózsaszín csíkos egyenruháján folyna végig a barna lé, ami persze nem történhetett meg. Így töltött neki, aztán visszament a pult mögé.

Kurt öltözékén igazán nem látszott, hogy április tizenhetedike volna. Vastag, kibolyhosodott cippzáras-kapucnis felsőt viselt, antracit színűt, mely szinte lerúgta magáról a reggel kékes derengését. Még senki nem hallott a Nirvánáról, amikor már többen megállapították, ha ez a fiú belép valahová, őszt visz a szobába. Mint egy kis darab, két lábon járó november. Mint azok a súlyosan homályos esőfüggönyök.

Nem mintha ez zavart volna bárkit.

Seattle városában különben is rengeteget esik.

Néhány óra alatt elterjedt a hír. Ha nyolcadikán vagy kétezer betépett gyerek jelent meg a Lake Washington mellett – mécsesekkel, nagy táblákkal, flanellingben vagy festiben feliratozott trikóban, tántorogva, merev arccal, üres tekintettel –, most valóságos felkelés robbant ki. Tízezren, vagy talán még többen vonultak ide-oda a városban, megállíthatatlanul. A rendőrök csak igazgatták úszógumijukat a fehér ing alatt, csócsálták a rágójukat, feljebb tolták a napszemüvegüket, és továbbálltak sanda kis mosollyal. A Ballard és a Fremont hidakat úgyszólván megrohamozta a mámoros tömeg. A Madisont és a Virginiát megszállták. Ordítoztak, zokogtak, énekeltek. Az üzletekben megjelentek az arcképek. A Pioneer Square-en körülbeül hetven órán át megállás nélkül táncoltak, tapsoltak, hemperegtek, egymás vállát átkarolva dülöngéltek. Ezt vártuk tőled, Kurt. Tudtuk, Kurt. Jól tetted, Kurt. A CNN szinte minden órában leadta, amint Kurt és Courtney kilép a ház ajtaján, Kurt magához húzza könnybelábadt

szemű hitvesét, angyali mosollyal arcon csókolja, Frances Bean utat tör magának a szülei lába közt, a tömeg pedig nem bírja tovább, hörgő eufóriában üdvözli bálványát.

Pandemónium? Így mondják?

Mintha órákon át csak köszönnének.

(A pasziánsz olyan játék, van belőle több száz fajta. Egyesek szerint többezer, ám, még ha ez igaz is, annyit semmiképp sem könnyű fejben tartani. Szükség sincs rá, az ember általában megszeret néhányat, azokhoz tér vissza újra meg újra. Ha teheti. Ha kiterülhet elé az, amit látva aztán így szól, go. Vagy máris csinálja. Elég az.)

Október 19-én azonban a rajongókat újabb sokk érte. Kurt Cobain bejelentette, olyan lazán, mintha csak azt újságolná el, hogy nem találja a bal tornacipőjét, feloszlik a Nirvana. Elég, nyilatkozta, és közben horpadt, égkék golflabdát forgatott szórakozottan. Nektek elég, gyerekek. Cobain cseppet sem látszott fáradtnak. Hozzátette még, mást akarok csinálni. Mind mást akarunk csinálni. Értem, felelte a vidám riporter az MTV „You'll never believe"-hétvégéjén, unplugged sessionnel egybekötve, majd rákérdezett, mégis mit. Kurt ugyanazt válaszolta, amit jó másfél évvel azelőtt. Akkor arról faggatták, mégis mi a csudát akar jelenteni az In Utero egynémely szövege. Novoselic balra dőlt az asztal mellett, és a szemét dörzsölgette, Grohl épp hogy le nem folyt a székről, Kurt pedig felkapott egy fél citromot a pecsétes terítőről. Hogy mit?, kérdezett vissza, és vigyorogva a kamerába facsarta. Hát ezt. (Novoselic röhögött, Grohl tudta előre.)

Hát ezt.

Felelte Kurt.

Másnap nyílt meg Csombormenta Teaház a Kubota Garden közvetlen szomszédságában.

Ahol minden epezöldbe játszott.

Az ablaktalan helyiségben a falak repedeztek, a műszálas, lepedékes szőnyegek életükben nem láttak porszívót, a kézzel festett lenvászon takarók megmerevedtek a kosztól, a falon a piszkos üvegű képek az égvilágon semmit nem vertek vissza. Félhomály uralkodott, áporodott szag. Mintha romlott kefírrel locsolták volna fel azt a két, nem túl nagy szobát. Huszonéves, enyhén túlsúlyos lányok járkáltak a vendégek között. Sosem ült ki az arcukra unalom.

Kívül, a homlokzaton ez állt:

Fall. Anytime.

A következő őszön Kurt és Courtney elváltak.

Krist Novoselic majdnem megharapta a Rolling Stone munkatársát, amikor a részletekről kérdezte. Dave Grohl egy órát váratta a bőrbe öltözött fiatal lányt (akkoriban viszonylag új együttesével próbált éppen), majd azt mondta, Courtney érdeklődési körét nem létezik sokáig bírni idegekkel.

Érdeklődési kör, így fejezte ki magát.

Valójában csoda, hogy egyáltalán. Fucking miracle. De, folytatta varázsos mosollyal, ha a lány ebből egy szót is beleír a cikkbe, ő megszerzi a procc kis dzsekijét, és két paklira való treff-figurát vág ki a hátából körömollóval.

(A pasziánsz olyan játék, megesik, ha sokat játssza az ember, már dolgozni sem tud nélküle. Mintha egyik edényből töltenék a másikba, mintha szivárványszínű, sűrű folyadék volna, eloldja a játékost a kötött élettől, így az ember eljuthat odáig, hogy már maga se legyen vele tisztában, mit lát a színes lapokban, mit rajtuk túl. Mit az üvegen – ablak, ajtó, monitor – innen, mit a mögötte tapintható homályban. Ehhez persze nagyon sokat kell játszani. Ehhez egyáltalán nem szabad játszani.)

Novoselic egyébként hamarosan telefonált az újságírónak, és elnézést kért a modortalanságáért. Azzal indokolta ingerültségét, hogy politikusi pályára készül. Grohl meg küldött egy sms-t: „Élveztem az interjút, rég hallottam ilyen jó kérdéseket. És persze nyugi ☺ csak vicceltem ☺ én Bak vagyok, az sosem lop Prada bőrdzsekit, leértékeltet sem ☺ bár, mint tudjuk, az ördög Pradában jár."

(A pasziánsz olyan játék, mindegy, mikor és hol. Ha kiválasztottad a kedvenceidet, és megtanultad a szabályokat, gondolsz egyet, terítesz, már kész is. A számmal, figurákkal és színekkel ellátott lapok azonban annyiféleképpen el tudnak rendeződni, némely leosztást vissza kellene keverni az ismeretlenségbe. Olykor már elsőre látszik, könnyűszerrel meg lehet nyerni, a szabályok és az elrendezés adta lehetőségek szerint. Éppen ezeket a játszmákat kellene elegánsan elfelejteni, nem megnyerni, nem is elveszteni. Mintha sosem léteztek volna.)

A Csombormenta Teaháznak nem volt specialitása. Itt senki nem várt ötórai menüt, citromos aludttej és házitúróval szervírozott ropogós pogácsa mellett hajlott szélű csészében illatozó teakölteményeket huszonöt dollárért, sem pedig, ha van mit ünnepelni, ugyanezt a sort egy pohár pezsgővel kiegészítve, nyolccal többért. 1998 tavaszán Kurt és Courtney itt-ott újra együtt jelent meg. A hír egyszer sem szorította le a címlapokról azt a dundi fekete lányt, aki, Clinton elnök második uralma alatt, egy elnyújtott pillanatra hatalmába kerítette a világot irányító, gigantikus joysticket, de még csak azt sem, hogy Pinochet lemondott a miliciáról Chilében. Kurt és Courtney újra: semmi felhajtás. Zig Zag Café, Honeyhole Sandwiches, Michael Bisio jazzkoncertje, ilyesmi.

Álltak a sorok a Csombormenta Teaház előtt, bágyadtan, türelmesen. A zsebrevágott idő közepén. Álmatag fiatalok, sietség nélkül. Ülök és csombormenta teát iszom, desztillálom a bennem élő életet. Olyan fáradt vagyok, hogy már aludni sem tudok. Hazug vagyok, tolvaj vagyok. Anémiás király vagyok.

Az új évezred határán, március utolsó napján Dave Grohl Rio de Janeiroban adott koncertet a Foo Fighters élén. A brazilok szétverték a tanagrát. Novoselic egyre keményebben lépett fel az előadói jogokért, Cobain pedig vigyorogva beismerte a People címoldalán, hogy titkon újra összeházasodtak Courtney-val. Fél évvel később a brit hadsereg már megint kimutatta a foga fehérjét Észak-Írországban.

(A pasziánsz olyan játék, valóban elég hozzá a színes, mintás, számozott papírhalom, meg a szabályok. De azért nem rossz, ha akad mellé ez-az. Például kávé. Tejszínnel, mézzel. Igen kellemessé teheti a játék hangulatát az alkohol is, ez azonban bizonyos mennyiségben befolyásolja a szabályokhoz, így a játékhoz való viszonyunkat, ezáltal pedig a játék kimenetelét. Ez nem feltétlen baj, az így fellelt valóság-szegmens gyakran túlszárnyalja a szabályok hűvös tárgyilagosságában fellelhetőt. Megnehezíti azonban annak megállapítását, ki nyer, per analogiam: ki veszít ilyenkor.)

Mindig ősz uralkodott a Csombormenta Teaházban, mindig nyomott kedély, borongás, homály, mindig hűsbe hajló félboldogság, mindig tompa könnyűség. Elzsibbadtál, ha beléptél, nem hallottad, hogy ugatnak a kutyák, nem láttad, melyik mélyedésben milyen színű a mécses, nem beszéltél róla, mit olvastál éppen, nem emlékeztél, mi volt az ebéd, az égitesteket mindenki elfelejtette, a keretekben csupa éjszakai kép, legalábbis úgy tűnt fel. Az ősz mindenre ráfeküdt a két nem túl nagy, füstös, homályos szobában, bőröd alatt teljesen megalvadt vagy összeaszott a nyár utolsó, aljas éjszakája. A szakadatlan kókadtságban elfelejtetted a szeptember aranyát is, el a ragyogó reggelt, amikor, mint a kés, megállt a nevetés a torkodban, és ellepte a világ egyik felét a mélységes némaság, csak a Csombormenta Teaházban szokásos epezöld villant fel a lángok között, epezöld omlott le az emeletekkel, epezöld csorgott a törött üvegdarabokra. Szegény kicsi Föld. Odaföntről horpadt golflabdának látszik, melyen nem lehet kivenni sem rendőrt, sem tűzoltót, sem labrador pórázába kapaszkodó, maga sem tudja, miért szaladó vakembert, sem pilótát, sem turistát, sem irodistát, sem azt, aki a kávét főzi

a nyolcvanötödik emeleten, sem azt, aki belevezeti a gépet, sem azt, aki az ablakon ugrik ki, sem azt, aki a metróban reked bent, sem azt, aki a túlvilágra üzletel, sem azt, aki haza tudósít, sem azt, aki a saját szemének nem tud hinni, sem azt, aki túléli, sem bármely rokont, amint küzd egyre a küzdhetetlennel. Kiszívott, vértelen hetek uszályában holtfáradtan ide-oda csapódó szürke tömeget sem. Elapadtak a könnyek, odaveszett a hang.

November 8-án egy koncert erejéig ismét összeállt a Nirvana. Sok évvel azelőtt két fickó megerőszakolt egy lányt, és közben, a maguk világlátása szerint érthető módon, a Polly című számot ordították a fülébe. Cobain „sperma- és petesejtpazarlás"-nak nevezte őket. A késő őszi emlékkoncert elején elnézést kért a fogalmazásért. Ezt mindjárt el is magyarázta. Az a két görény, mondta, továbbra is a pokol mélységes mélyén bassza szájba az izzított kurva anyját. Csakhogy. Ha ma ezzel a kifejezéssel illetné őket, ugyan mit kellene mondania arra az alakra, akinek ezt itt – mutatott maga mögé a Ground Zeróra – köszönheti Amerika? A waste of sperm and egg, that's what you are, mister. So why don't you leave the fuck us alone.

Na persze, az a koncert nem mehetett unplugged.

(A pasziánsz olyan játék, tévedés volna azt hinni, az egyedüllét kitörölne belőlünk bármit. Az ötvenkét, esetenként száznégy lap csak a felszínen hordoz alaki azonosságot az év heteinek számával, ugyanígy túlzás volna azonban azt állítani, a különlegesen mintázott és számozott lapok mintegy másik személyként vesznek részt a játékban. Ezzel együtt némely színes lap keményebb ellenfél a mindennapok harcában, mint sok ismeretlen embertársunk. Ezt célszerű észben tartani, ha élvezni akarjuk a leosztásainkat, melyeknek számát elménk alig-alig különböztetheti meg a végtelentől. Helyzetünk ettől könnyen elbizonytalanodik, ugyanakkor lássuk be: mindig újabb és újabb utakra tár kaput. Mely utak természetesen eleve éppen a már emlegetett nyílt végtelenbe futnak, a kapu szó így kicsit mást fed, mint általában. Mindazonáltal orientációnk nem teljesen kiszámíthatatlan. Ez is a szabályok közé tartozik. Még ha nem is a lapok általunk követendő szigorú sorrendjét határozza meg.)

A buli előtt három perccel eleredt az eső. Cobain kiállt, és a maga rendíthetetlen természetességével a nyakába akasztotta a gitárt. Úgy kezdett bele, mintha a mondatot folytatná. A tömeg néma volt.

Kurt Cobain összesen negyvenhétszer énekelte el az All apologies című számot aznap este.

És amikor cingár alakja mögött az óriási kivetítőn a repülő orra behatolt az ablaküvegbe – szétbaszlak, mondta a repülő az ikertornyoknak, kúrlak titeket a faszba, amíg bele nem rohadtok az ürességbe, ez a minta, ez a szabály, tanuljátok meg –, az emberek megbabonázottan meredtek a projektorra, hosszú perceken át.

Így esett, hogy nem vették észre, mi történik a színpadon. Mire legközelebb Cobainre akartak nézni, ő már sehol sem volt.

Nem látta többé senki.

A következő héten a sajtó alig győzte sorolni, mi mindenben változtatta meg a Nirvana a világot. *Mi más legyek, bocsánat, csupa bocsánat*. Egy: Megtörte az uszkárhajú rockerek uralmát, össze is omlott Axl Rose, amikor megjelent a Nevermind. (Huszonhét évesen még mindig természetes szőke. Az ilyesmi egészen ritka.) *Mi mást mondhatnék, mindenki buzi*. (Sosem volt különösebben derűs fickó, de időnként az egész világnál viccesebb tudott lenni.) Kettő: kikövezte az utat Britney számára, a top40 típusú rádióadókat ugyanis halálra rémítette a grunge, úgyhogy nagyon gyorsan átváltottak a „Mi a kedvenced" fedőnevű nyálműveletekre – látni tehát, ő sem volt csupa jóság. *Mi egyebet írjak, nincs is jogom*. Három: még a Starbucks megjelenése előtt felrakta Seattle városát a térképre. *Minek is kéne lennem, csupa-csupa bocsánat*. (Kilencvenhárom július huszonharmadikán már majdnem átlőtte magát a túlpartra.) Négy: Jackón bizony nagyot taszított az oblívion felé vezető rögös úton. *A napban, a napban úgy érzem, egy vagyok, a napban egy. Házas, hát eltemetve*. Tizennégy: nagyon kemény kérdés, most akkor punknak számít-e Avril Lavigne. Shania Twain viszont a nénikéjét hülyítse a Ramones-trikójával. (Body bag, ez volt a kis, fehér poros zacskókra írva. Mintha holttesteket rejtenének. Mintha azokban kellene hazavinnünk mindenkit, akit nem látunk többé.) *Bár olyan lehetnék, mint ti, könnyen ellazultok, találnám meg a sófészkemet, minden az én hibám*. Tizenöt: csak úgy hemzsegnek az imitátorok, de Grant Nicholas csuklószorítói valahogy sosem passzolnak eléggé. *Aqua seafoam shame*. Hét: a heroin, sajnos, a varázs része volt, akárcsak Sid Vicious esetében. *Napégette*. Talán mert olyan szép fehér, sehol semmi epezöld. *Jégégette*. Jól jött volna kicsit több olyan szám, mint a Sliver, megtévesztően popos hangzással, mégis tele gyötrelemmel. Akkor ma a Nirvana lenne a Greenday. *Fulladozik az ellenség hamvaitól. All in all is all we are*.

(A pasziánsz olyan játék, legjobb hozzá mégis az ősz. Olyankor az ember feltekint, és maga sem hiszi, amit lát. Kint hűl a sötét, néma fák nyúlkálnak át egymás felett, mintha nagyon unnák, kint nyálkás, nyúlós, ólomszürke. Belül csupa félzsongó boldogság a homály, mécsesek lángja hajladozik fürgén, belül tompa borongás, könnyű tespedés, bolyhos, régi, védelmező. Csaknem hihetetlen, hogy az ember maga elé terít, aztán félrenéz egy pillanatra, és a színes mintákat viszontlátja a szövevényes szabályok ágai-bogai között.

Élesen, pontosan.)

(Megjelent: Zempléni Múzsa, V. évf. 2005. 4. szám, 55–59. o.)

Sepsi László

Zsákosember

Zöldes katódfényben úszik a szoba. Apa és anya alszanak a másik ágyon. Nem ébrednek fel a tévé suttogására, apa elnyúlt a fal felé fordított fejjel, mintha kínpadra vonták volna. Anya összekucorodott, mint egy kislány. Csak az árnyékukat látom, de tudom, hogy háttal vannak egymásnak.

Odakint Dézi újra felnyüszít. Kölykei lesznek, vajúdik sötétedés óta, az a korcs hágta meg, amelyik a kanálisban lakik. Dézi nagy és nem szereti az idegeneket, ezért láncon tartjuk, de ez a kanokat nem ijeszti el. Apa egyszer lelőtt egyet, a kanálisból jött az is, hetekkel korábban tette ki a gazdája egy rozsdás furgonból. Biztosan költözködtek. A döglött kant együtt ástuk el a trágyadombon, a felelőtlenségről beszélgettünk közben. Apa szeret a felelőtlenségről beszélgetni.

Behangyásodik a kép, nem látni semmit, csak zöld porszemeket. Átosonok a szobán és kikapcsolom a tévét. Ettől sötét lesz idebent, kell pár perc, amíg hozzászokik a szemem, de odakint világít a Hold, és a fénye lassan feltölti a szobát félhomállyal.

Kinézek az ablakon. Kint minden világosabb, látni a fák árnyékait, a városi úton ilyenkor is sorban húznak a kamionok. A zsákosember a kert végében áll, engem figyel. Úgy teszek, mintha nem venném észre. Visszamászok az ágyamba és magamra húzom a takarót.

Dézi vakkant egyet, majd nyüszít tovább. A zsákosember nem megy haza hajnalig.

Mire felébredek, anya már megcsinálta a reggelit. Tojást ütött disznószalonnára, az illata belengi az egész házat. Kenyeret török mellé és tejet iszom, a fele már elfogyott a tányéromról, mikor eszembe jutnak Dézi és a kölykei. Apára nézek, aki éppen egy darab kenyérhéjjal törli ki a tojássárgáját a tányérjából.

– Vannak kiskutyáink?

– Három.

Felállok az asztaltól és kirohanok Dézi házához. A lánca szarosan és porosan tekereg a tákolmány sötét szájától a földbe vert cölöpig. Egy jókora körben kikoptatott vele minden növényt, emiatt mintha egy nagy és kerek sivatag közepén lakna, csak ez a sivatag szürke, nem pedig homokszínű.

Lehajolok a kutyaház elé, Dézi odabent heverészik a kölykökkel együtt. Ráfeküdt az egyikre véletlenül, a bele vörösesbarnán türemkedik a segglyukából. Maradt még kettő.

– Szia, Dézi! Megmutatod őket?

Egyszer óvatlanul benyúltam hozzá, hogy kivegyem az egyik kölykét, ő pedig rám mordult és megkapta a kezem. Most is ott a foga nyoma, fehér heg a bütykeim fölött. Apa addig verte utána, hogy Dézi egy hónapig húzta a hátsó lábát, neki pedig begyulladt a könyöke. Azokat a kölyköket a trágyadombon ástuk el, de én nagyon szégyelltem magam miatta.

Dézi csak bámul a szürkés szőrszálak mögül, amik a szemei elé lógnak. Nem mordul rám, mert megtanulta a leckét. Tudom, hogy szeretne, csak nem szabad. Jobb lenne, ha nem piszkálnám, hátrébb lépek inkább, ekkor veszem észre, hogy apa áll a hátam mögött. Szalonnazsír és kávé illata árad belőle, egy vászonszatyrot tart a kezében.

– Agyon kéne csapni őket – mondja, közben az állát vakarássza, hogy serceg tőle a borostája.

– Most nem tartjuk meg őket?

– Minek?

Ezen elgondolkodom: – Hát nekem.

– Hogy neked. És neked minek?

Ez is gondolkodnom kell, de most nem jut eszembe gyors válasz.

– Ezek amúgy sem húzzák sokáig, Dézi öreg az elléshez. Az egyik meg is döglött, látod.

Látom. Nagyon, nagyon halkan suttogom, hogy hátha mégis, de apám mintha meg se hallaná, csak a kezembe nyomja a szatyrot. Nehéz szatyor, sok ételt és zöldséget raktak bele.

– Vidd ezt át nagyapádnak. Addig meggondolom, mi legyen ezekkel a kölkökkel.

Örömömben el is felejtem megemlíteni neki, hogy éjjel itt járt a zsákosember.

Három tanya van a környékünkön. Az egyik nagyapámé, a másik nagyanyámé, a harmadik üres, csak a zsákosember lakik benne. Földút vezet köztük, a földutat más földutak keresztezik és kukoricaföld veszi körbe, amiből ilyenkor alig lehet kilátni. Ha esik, a földutakból sárutak lesznek és gyalog is nehéz járni rajtuk, de most nyár van, én pedig felülök a biciklimre, a kormányra tekerem a vászonszatyor füleit, és elindulok nagyapám tanyája felé.

A hátam mögött anya és apa veszekszenek. Abban reménykedem, hogy Dézi kölykein, hogy anya meggyőzi apát, hogy a kutya úgysem szül már többet, ezért kedves dolog lenne tőlünk, ha ezeket megtarthatná. Négy tekerés, elhagyom a tanyát, ráfordulok a földútra, ami nagyapámhoz visz.

Nagyapám öreg, ezért nem dolgozik. Nyaranta átjövünk, apa lekaszálja a füvet, én pedig leverem a darazsak fészkeit az eresz alól. Hetente kétszer ételt, italt, zöldségeket és gyümölcsöket hozok neki, olyankor beszélgetünk, és elmagyarázza, miért nem szabad a meszesgödör mellett játszani.

Kiszáradt árok fut a földút mellett, benőtte a bogáncs és a kutyatej. Mindig figyelem, hátha találok benne valami érdekeset. Rossz képcsöveket szoktak kidobálni ide, színes műanyag szemetet, ázott és sárgára száradt könyveket. Pár méterrel előttem most egy kopott zsák hever, mozog és nyávog.

Nem először találok ilyet. Legutóbb kinyitottam a zsák száját és itt hagytam őket, hátha hazatalálnak. Hozzánk nem vihettem, Dézi szereti a macskákat, megeszi, ha elkap egyet.

Letámasztom a biciklit az árok szélére, vigyázok, hogy ne nyomja össze a szatyrot. Átlépek egy bokor vasvirágon, szederindák akadnak a nadrágom szárába, olyan hanggal karistolják, mint a szétváló tépőzár. Ez a zsák dagadtabb az előzőnél.

Leguggolok hozzá, a száján csomó, dudorodik és hullámzik, mint egy póktojás kikelet előtt. Oldozni kezdem a csomót, szél fúj keresztül a kukoricáson, és mikor kinyitnám végre, meghallom a zsákosember hangját:

– Ők az enyémek.

Felnézek. A kukoricás és az árok találkozásánál áll rongyos ruhában, szakadt porördög, akinek a háta mögül süt a nap és nem látni az arcát. Csomó ül a torkomban.

– Elviheted őket, de mit adsz értük cserébe?

Hátrálok, ő pedig lesétál a zsákhoz. Felpattanok a biciklire és hátra se nézek, úgy tekerek nagyapám házához.

Egy polcra pakol mindent a kamrában. Olykor alaposabban megnézi, mi akadt a kezébe, de leginkább csak pakol mormogva. Nagyapámnak nincs hűtője, mert nála áram sincs. A kamra döngöltföld padlóján borosüvegek sorakoznak, sötétzöld tartályok teli sötétvörös folyadékkal.

– Dézinek kölykei lettek az éjszaka – mondom, közben egy sárgára érett körtét majszolok, amit nagyapám nyomott a kezembe, mikor ideértem.

– Gondoltam. Üvöltött az éjcaka.

Cukros lé csorog a kezemen: – Jó lenne egyet megtartani.

– Korcsok azok.

Végül minden a polcon sorakozik. Nagyapám a ruhájába törli a kezeit, bütykök és daganatok duzzadnak rajtuk, a húsa akar előmászni a bőre alól.

– Eccer majd szerzek neked egy rendes kutyát. Nem ilyen vakarcsokat, amikről azt se tunni, mi' vér folyik bennük.

– Az jó lenne.

Kiterel a kamrából és becsukja mögöttünk az ajtót.

– Találkoztam a zsákosemberrel.

Nagyapám felém fordul. Vizenyősek a szemei, az orrán szétpattant erek futnak, vörös, mint amit összemartak a darazsak.

– Tán megijedtél?

Egy csepp körteszaft csiklandozva gördül le a könyökömig: – Kicsit.

– Rohadt egy kurafi az, de félni nem kell tőle. De ezen segíthetünk. A félelem az lófasz.

Int, hogy menjek utána. Keresztülvágunk a házon, a vályogfalak nyirkosak és hűvösek. Ajtókat nyit ki előttem, amiket még sosem, némelyik mögött sötétség vár, mások mögött verőfény, mintha a réten járnánk. Az utolsó mögött pedig ott zsizseg a darázsfüggöny.

Hallottam róla korábban. Apa mesélte, hogy egy napon, még mielőtt férfivé lett volna, át kellett mennie a darázsfüggönyön. Embermagas, mint egy ajtó, és sárga-fekete az egymáson tülekedő kecskedarazsaktól. Fürtökben potyognak, idegesen verdesik magukat a földhöz, aztán visszaszállnak, a csápjaikkal köszönnek egymásnak, majd nyüzsögnek tovább. A fullánkjuk ki-be jár a potrohukból, nem zavarja őket, ha egymást marják halálra, mert az elhullottak

helyére újabbak érkeznek. Talán megérzik a rám száradt körtelevet, mert néhány a karomra repül, és finoman belém harap.

– A fészkük a függöny mögött van, fiam – mondja nagyapám. – Hozd el nekem, és a zsákosembertől sem kell félned többé.

Előrébb lépek, a lábaim remegnek. Vizelni szeretnék, de azt itt nem szabad. Újabb lépés, darazsak repülnek az arcomba és a hajamba, azt tanultam, a hirtelen mozdulatok csak felidegesítik őket. Mozogj nyugodtan, ne kapkodd a levegőt, járj úgy, mintha nem akarnád őket bántani. Ne jusson eszedbe az ezer meg egy fészek, amiket széttapostál a porban. Ne jusson eszedbe a millió döglődő rovar, amint tökéletes körré görbülve a saját fejét döfködi fullánkjával.

Kinyújtom a karom a darázsfüggöny felé. Rovarok szállnak rá, előbb egy tucat, aztán még egy és még egy, sétálok keresztül izgő-mozgó hártyájukon, miközben otthon Dézi még mindig az elhalt kölykét nyalogatja.

Tűz a nap és görcsbe állt kézzel szorítom a biciklikormányt. A forró por az arcomra tapad, be akar égni a bőrömbe. Elmúlt dél.

Ott martak belém, ahol Dézi is. A fehér heg most duzzadt és vörös, genny szivárog belőle, langyosan csorog a karomon, mint a körtelé. A szatyorban már nem étel van, hanem a darazsak fészke. Olaj csöpög belőle.

Egy órája diadalmasan tartottam magam elé, szárnyatlan lárvák lüktettek a fehér pudinggal töltött sejtekben, nagyapám pedig azt mondta: – Ez a beszéd!

Soha nem voltam még ennyire büszke magamra. Leültünk a ház elé, nagyapám rágyújtott egy cigarettára, amit maga sodort, pöfékelt kettőt és arra bíztatott, hogy ezt meg kell mutatnom nagyanyámnak is. Egyszer történik ilyen az ember életében.

De így, folytatta, nem viheted. Ezek még élnek, kikelnek útközben és halálra marnak.

Letettük magunk elé a fészket, ami akkora volt, mint egy görögdinnye. Nagyapám bement a házba és előhozott egy olajoskannát. Ki kell takarítanod ezeket a fattyakat, morogta.

Ráöntöttem az olajat a darázsfészekre, az sistergett alatta és mocorogtak a benne fuldokló lárvák. Zizegtek, magas hangon sírtak, aztán sorra kipukkantak, pici lufik egy darab üreges kenyér belsejében. A levük lefolyt a fészek szélén és kicsorgott az alján, eláztatta a port nagyapám küszöbje előtt, miközben ő boldogan cigarettázott tovább.

Most viszem a fészket nagyanyámnak. A kukoricaszárak közül a zsákosember suttog hozzám, arra kér, látogassam meg, látogassam meg az otthonában, mert nagyfiú lettem és még nem is beszélgettünk soha igazából.

– Uramisten! – csapja össze a tenyereit nagyanyám, ahogy leteszem elé a kihalt darázsfészket. Süteménnyel kínál utána és főtt kukoricával, sót dörgölök az aranysárga csőre, marja a darázscsípést a kézfejemen. Nagyanyám mosolyogva figyeli, ahogy eszem, szappanillat veszi körül, és az ősz tincsek úgy festenek a hajában, mintha ő maga ragasztotta volna őket oda. Vízcsobogással vegyes vinnyogás szűrődik a háta mögül.

– Ezek szerint megszólított a zsákosember.

Teli szájjal bólogatok, lenyelem a falatot és azt felelem: – Éjjel a kertben volt, most a kukoricást járja. Olyanokat mond, hogy látogassam meg.

– Akkor bizony meg kell látogatni. Nem félsz már tőle, ugye?

– Nem én! – Felé nyújtom lüktető kézfejemet. – Itt jön ki minden rettegés.

– Az nagyon jó.

Közben csupaszra rágcsáltam a kukoricacsutkát, még a sós levet is kiszívogattam belőle. Nagyanyám feláll az asztaltól, huzat jön mögüle: – De ajándék nélkül nem mehetsz a zsákosemberhez. Kár lenne az első alkalommal megsérteni.

– Milyen ajándékot vigyek neki?

– Gyere velem!

Nagyapám háza olyan volt, mint egy labirintus, de nagyanyámé sokkal egyszerűbb. Csak kinyit egy ajtót és ott vár mögötte a patkányvödör. De ez nem akkora ám, mint otthon a miénk, hanem jóval nagyobb, betölti szinte az egész helyiséget és bele is ásták a földbe, csak a szélei kandikálnak a padlóból.

A patkányvödör arra való, hogy a mérgezett állatok ne a falban pusztuljanak el, mert ott megbüdösödnek és szaglani fog tőlük az egész ház. Ezért éjszakára ki kell tenni egy vízzel telt vödröt a kamra közepére, amibe majd a méregtől szomjas patkányok belemásznak, de kiugrani már nem tudnak belőle. Reggel pedig a vödröt kiviszi az ember az udvarra, agyonüti azt, amelyik még él, aztán elássa a trágyadombon.

De nagyanyámé a legnagyobb patkányvödör, amit valaha láttam. Patkánymedence inkább. Csapdosnak benne az állatok és sipákolnak, egymás hátán próbálnak felkapaszkodni, de folyton visszacsúsznak. Kicsik és nagyok, az egyik ott szül a vízben, a rózsaszín embriók tajtékként lebegnek a felszínen.

– Tudsz úszni, ugye kisfiam?

– Valamennyire tudok.

A lábaim belemerülnek a langyos folyadékba, átázott bundák csiklandozzák a talpamat.

– Akkor fogjál ajándékot a zsákosembernek.

Mit kell tudni a zsákosemberről?

Ezen gondolkodom, miközben tekerem a biciklit, a nap ropogósra szárítja a hajamat és a patkányok úgy ficánkolnak a szatyromban, mint kismacskák egy zsákban.

Eljön a gyerekekért, akik rosszak voltak. Ezért nem kell félnem tőle, hiszen már nem vagyok gyerek.

Ő viszi el a kismacskákat, amiknek nem jut hely a trágyadombon.

Ő szedi össze a csecsemőket, akiket a kerti vécében szült meg az anyjuk.

Ő fogadja barátjául a fattyakat, akiknek nincs helye a családi asztalnál.

Elértem az utolsó kanyart, innét egyenes út vezet a zsákosember tanyájához. Neki nincsenek földjei, fák veszik körül a házát, a lombjuk teli makkal és vackorral.

Felvisít egy patkány a szatyromban, aztán csendben kimúlik. Szomjaznak a méregtől, szomjaznak a napsütéstől. Az egyik lábam lassítani akar, a másik gyorsabban tekerné a pedált. Belehúzok inkább.

Mi lesz a gyerekekkel, akiket elvisz a zsákosember?

Semmi, semmi nem lesz velük, felnőnek, mint bárki más, felnőnek és zsákosember lesz belőlük.

– Az a vén boszorkány!

Belenéz a szatyorba, fintorog, utána kétszer megpörgeti, majd a földhöz csapja. Kerek szemekkel bámulom, ahogy a patkányvér átüt a szöveten.

– Gyere csak beljebb, a bicikli miatt ne aggódj, nem viszi azt el innét senki.

Penészszagú a háza. Ő maga is.

– Innál valamit? A kútban van dinnye, jó hideg, hajnalban engedtem bele.

– Nem kérek, köszönöm.

– Anyád még mindig nem hagyja, hogy ebéd előtt dinnyét egyél, mi?

Viszket a kézfejem. Megvakarom, bőr marad utána a körmöm alatt, meg némi alvadt vér.

– Egy pohár vizet kérek csak.

Bemegyünk a házába. Üres zsákok lógnak a falon, piszkosszürke, renyhe pikkelyek saroktól sarokig. A padlón kismacskák játszanak egy tál tej körül, átlépek felettük, de mindig újabbak jönnek, mígnem csak úgy nyüzsögnek a lábam körül. Rengeteg megtermett, szőrös hangya. Nyávognak, pofozzák egymást, fújnak, belekapnak a nadrágom szárába és könyörögnek a szemükkel, hogy vegyem fel őket. Ha megsimogatom az egyiket, utána a többi is szeretetért kuncsorog.

A zsákosember bádogkannából tölt nekem vizet foltos bádogbögrébe. Egy húzásra megiszom, úgy kérem a következőt.

– Hallom, kutyáitok születtek.

– Ü-hüm – csorog a víz az államon. – Tegnap éjjel. De az egyik már meg is halt.

– Öreg szuka az a Dézi.

– Majdnem annyi idős, mint én. Az kutyaévben nagyon sok.

A macskák le akarnak taszítani a lábamról. A karomba veszem az egyiket, erre a többi elindul fölfelé a lábszáramon. Amelyiket ölbe vettem, nyalogatni kezdi a sebet a kézfejemen. Hűs a nyelve és recés.

– Anyád jól van azért?

– Veszekedtek reggel. Sokat veszekszenek mostanában.

– Így megy ez. Most min kaptak össze?

– A kiskutyákon, azt hiszem. Szerintem anya meg akarja tartani, hogy maradjon valami Déziből, mielőtt ő is meghal.

A kiscica felmászik a vállamra, és elkezd játszani a fülcimpámmal. Rámarkolok a grabancára és gyengéden visszateszem a többi közé a padlóra. Úgy nyelik el, mint a futóhomok.

– Akkor semmi nem változott. Apád még mindig felhúzza magát a kanálisból előkerült korcsokon meg a fattyaikon.

– Úgy valahogy.

– Odakint le tudunk ülni. Az egyik fán nagyon finom a körte, csak a darazsak folyton megrágják.

Beszélgetünk egész délután. Mikor hazaindulok, kiöblítve akasztja a biciklikormányra a szatyromat, de a patkányok vére így is foltot hagyott rajta.

Alkonyodik, mire befordulok a tanyánk udvarára. Apa és anya a kerítés előtt vártak, kapok egy pofont, amiért eltűntem egész napra, utána felemelnek a porból és magukhoz szorítanak. Vacsoraillatuk van.

Együtt eszünk, elmesélem, hogy nagyapámhoz ideje lenne átmenni darazsat irtani, nagyanyámnak pedig venni kell egy macskát, mert nem bír a patkányokkal. Apám azt motyogja teli szájjal, hogy inkább tacskó kell neki, mert patkány ellen a macska szart se ér. De majd elintézi, nem kell aggódni.

Vacsora után apám kint cigizik a ház előtt, bámulja a kukoricát.

Állunk csendben egy darabig. A darázscsípést kaparászom, tettünk rá hagymát, de attól csak jobban viszket. Reggelre kutya baja se lesz, ezzel nyugtatott anyám.

– Találkoztam a zsákosemberrel – nyögöm ki végül.

Apám beleszív a bagójába, akkorát, hogy szinte elfogy a fele.

– Olyan volt, mint aki ismer titeket.

– Az sok mindenkit ismer. Anyádat főleg.

Tényleg sokat beszélt róla. Ültünk a körtefa alatt, zúgtak fejünk fölött a darazsak, a zsákosember pedig csak azt hajtogatta, mennyire hasonlítok rá, a szemem és az ajkaim főleg.

– Na, mi legyen? – kérdi apám.

– Nem tudom.

Végül leakasztom a patkányvéres szatyrot a biciklikormányról, és elindulok vele a kutyaház felé. A zsákosember azt is mondta, hiányoznak neki azok az idők, de nem értettem, milyen időkre gondol.

Dézi nem kap a kezem után, mert tudja, hogy nem szabad neki.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XIV. évf. 2014. 4. szám, 67–73. o.)

Biró Zsombor Aurél

Áloműző

A lány, akihez kihívtak, ötéves volt és nemrég kezdett el feltűnően álmodni. A szülők pánikba estek, rögtön az első után hozzám fordultak, de én mondtam nekik, amit ilyenkor szoktam. Várjanak kicsit. Néha magától elmúlik. Nem kell mindjárt áloműzőt hívni. A kislány viszont nem hagyta abba az álmodást, így másfél héttel később elmentem hozzájuk. A város szélén laktak egy kicsi vályogházban. Két szoba, udvar és egy hátsó kert. Az apa bajuszos, kopaszodó férfi, az a fajta, aki bűntudat nélkül áloműző elé veti a gyerekét. Az anya legalább szomorúnak tűnt, de ahogy kérdezgettem, kiderült, nem a lányát sajnálja. Inkább saját magát és a férjét, hogy egy álmodó gyermekkel verte meg őket az ég. Kértem egy pohár vizet, és szabadkozni kezdtem, amiért nem jöttem korábban. Hiába, vidéken kevés az áloműző. Megkérdeztem őket, miket álmodik a kislány. Összenéztek, látszott, nem akarnak beszélni róla. Errefelé az emberek emlegetni se akarják az álmokat, eltartott egy darabig, mire kiszedtem belőlük, miféle dolgokat lát a lányuk. Éneklő bálnarajokat, nagy, fehér városokat, az édesanyját, ahogy a tükörből kilépő képmásával táncol. Egészséges lélekre utaló álmok. De a szülők remegtek beszéd közben, hát nekik nem ezt mondtam. Inkább hazudtam. Megnyugtattam őket, hogy nem lesz baj, a kislány álmaiban nincs semmi rendkívüli, a szertartás egész biztosan elűzi őket. Megittam az utolsó korty vizet, és elkértem a pénzt. Igazság szerint nem vertem át őket. Segíteni jöttem, segíteni is fogok, megkapják, amire befizettek. Vagy legalább a látszatát.

*

Amikor összeházasodtam a feleségemmel, nem zavart, hogy úgy gondolkozik az álmokról, mint mindenki más. Én soha nem álmodtam, nem is ismertem álmodót, s a kedvemért ő sem beszélt róluk soha. Pedig megvolt a véleménye. Az unokatestvéreihez, de még az anyjához is áloműzőt kellett hívni annak idején.

Rögtön az esküvő után megszületett az első gyermekünk, egy gyönyörű, egészséges kisfiú. Decemberben jött a világra, emlékszem, a karácsonyfa alá raktuk, és azzal viccelődtünk, hogy idén őt hozta a Jézuska. Soha nem voltam még olyan boldog, és azt hiszem a feleségem is így volt ezzel. Azután már csak egyszer láttam könnyezni, napra pontosan négy évvel később, azon a reggelen, amikor kiderült, hogy a fiunk álmokat lát.

*

A kislány a hálószoba sarkában ült. A szemei vörösek voltak. Szorosan ölelte felhúzott térdét, talán aludt is, de ahogy becsuktam magam mögött az ajtót, felriadt.

– Hogy hívnak? – kérdeztem, és rámosolyogtam. Nem felelt. Úgy megrémült, hogy még pislogni is elfelejtett. – Nem kell ám félni. Tudod, ki vagyok én?

– Az áloműző – vágta rá. Az, ahogy mondta, elszorította a torkomat, mégis mosolyogtam tovább.

– Tudod, mit csinálnak az áloműzők?

– Megkeresik az álmodó gyerekeket és elveszik az álmaikat.

– És azt is tudod, hogy miért van erre szükség?

– Az apukám azt mondta, hogy aki álmodik, az nem két lábbal jár a földön. Hogy az nem tud dolgozni, és az esze sem azon jár, amin kell – lehajtotta a fejét. – Az anyukám… az anyukám is megmondta. Aki álmodik, az hibás.

Tettem felé pár lépést, szép lassan, nehogy megrémüljön.

– De te szeretsz álmodni, nem igaz?

Gyanakodva nézett rám. Görcsösen markolta a ruhája szélét.

– Én is szeretek álmodni – mondtam. – Szerintem az a legcsodálatosabb az egész világon, úgyhogy ne aggódj, nem fogom elvenni az álmaidat. De cserébe azt kell tenned, amit mondok. Ha nem hagyod, hogy segítsek, a szüleid hívnak egy másik áloműzőt. És az majd tényleg elveszi az álmaidat.

Odaléptem hozzá, és leültem a földre vele szemben. Rögtön elhúzódott, de amikor látta, hogy nem bántom, megnyugodott. A karjait is leengedte.

– Segíteni akarok neked – néztem a szemébe. – Azt akarom, hogy álmodj. De ehhez neked is segítened kell nekem. Először is meséld el a legelső álmodat.

Nem válaszolt. Hazugság után kutatott a szememben.

– Hát jó – vontam vállat. – Akkor előbb elmondom az enyémet, hátha kedvet kapsz tőle. Nagyon furcsa volt. Annyi idős lehettem, mint te, és képzeld el, saját magamról álmodtam. Láttam, ahogy az ég felé szálló színes fonalak után kapkodok, miközben attól rettegek, hogy kiszállnak a légkörből és belevesznek a semmibe.

A kislány figyelmesen hallgatott, arcába fokozatosan visszatért a szín. Tekintetén látszott a megkönnyebbülés, hogy végre megérti valaki.

– Én virágokról álmodtam először! – mondta csillogó szemmel, és aztán elmesélte az egészet, a tulipánt, ami lángra lobbantotta a méheket, a hajnalkát, aminek szirmaiban aranyhalak úszkáltak és a nárciszt, melynek belsejéből csorgott a méz. Néztem, ahogy beszél, és hiába próbáltam nem gondolni rá, mégis bekúszott a szemem elé az arca áloműzés közben. Fájdalomtól eltorzult vonásai, könyörgő tekintete. Még a sikolyait is hallani véltem. Megráztam magam, és elfojtottam egy sóhajtást. A két tenyerem közé fogtam apró kezét, és kérdezgetni kezdtem az álmairól, hogy addig se gondoljon a holnapra. Ő mesélt, egyre csak mondta, de szavai nem jutottak el az agyamig. A feleségem jutott eszembe, ahogy ilyenkor mindig. A feleségem és a fiam.

*

Először nem szóltunk senkinek. Még a feleségem is reménykedett, hátha elmúlik. De a fiunk minden reggel azzal ébresztett bennünket, hogy álmodott. Persze fogalma sem volt, ez mit jelent. Mosolyogva mesélt nekünk a színes hullócsillagokról és a házunkba költöző tündérekről, én meg egyre biztosabb voltam benne, hogy nem akarom megfosztani őt az álmaitól. A feleségem azonban nem értett egyet. Azt mondta, nem lesz álmodó a családunkban. Nem, és kész. Hetekig vitatkoztunk, de nem tudtam meggyőzni. Kiszolgáltatott voltam neki, mert ha akarta, bármikor világgá kürtölhette, hogy meg akarok védeni egy álmodót. Muszáj volt engednem.

Alig kezdődött el a szertartás, máris megbántam. Nem bírtam nézni. Megindultam az áloműző felé, le akartam állítani, de a feleségem tudta, hogy ez lesz, egy lépést sem tettem, a bátyja máris nekem ugrott. Leszorította a karomat, az öklét a gyomromba vágta, de hiába ködösült el előttem a világ, tisztán láttam, mit tesznek a fiammal. S amikor a szertartás végén belenéztem üres, élettelen tekintetébe, megfogadtam, hogy áloműző leszek.

*

A kislány nagyon bátor volt a szertartás kezdetén. Nem kapálózott, ahogy a hátára fektették, és a deszkára szíjazták. Szótlanul tűrte, hogy kivigyék a hátsó udvarra, s amikor meglátta a hatalmas farakást, akkor is csupán egy apró kiáltás hagyta el a száját. A szülei felrakták a deszkát a rakás két szélén álló oszlopra, pont olyan távolságra a földtől, hogy a lángok ne érhessék el. Ekkor már pityergett, de nem kérte, hogy vegyük le. Begyújtották alatta a máglyát, és ő összeszorított szemmel hallgatta a fa ropogását. Aztán amikor a füst kígyózni kezdett az ég felé, és a lángok meg-megnyalták a deszka alját, kiszakadt belőle a zokogás. Sírt és rángatózott, kiáltásai sikolyokká, majd fulladozó köhögéssé változtak. A vak is láthatta, hogy a füst pillanatokon belül megfojtja. Mégsem mentem oda. Nem mehettem. Mozdulatlanul néztem a tüzet, és latinul mormoltam. Tudtam, hogy elvárják tőlem. Hiszen én voltam az áloműző. Nem a tűz kergette el az álmokat. Az én mágiám. Értelmetlenül halandzsáztam, és közben egyre ismételgettem magamban: mindjárt vége, mindjárt vége, mindjárt vége.

Majdnem negyed órát vergődött a lángok felett. A végére a köhögést is abbahagyta, elveszítette az eszméletét. Az apja elkerekedett szemmel nézte a máglyát, az anyja belé kapaszkodott. Eszükbe sem jutott megszakítani a szertartást, még akkor sem, amikor a kislányt már csak a kötél tartotta. A lányuk álmodott, hát most kiégették belőle.

A végén bemenekültek a házba, otthagytak a pislákoló tűzzel és a hamuval. Eltapostam a parazsat, és a karjaimba vettem a kislányt. Rögtön köhögni kezdett, kormos arca eltorzult. A szemét ki sem nyitotta egész éjszaka. Nem aludtam, figyeltem, ahogy pihen, és tudtam, hogy lángokról álmodik. Csapkodták a homlokát. Ezt mondta nekem reggel, amikor felébredt és megivott pár pohár vizet. A szülei nem kérdezték, hogy érzi magát, oda sem mentek hozzá. Megálltak az ajtóban. Megszorítottam a kezét, kifelé menet bólintottam a szülőknek és még hallottam megkönnyebbült sóhajaikat, miután a kislány vékony, bizonytalan hangon azt mondta:

– Nem álmodtam semmit, papa.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XVII. évf. 2017. 2. szám, 63–65. o.)

Komor Zoltán

Egy kapcsolat hajtásvonalára

A fiú egy képes könyvre bukkan a szekrény alján. Az origami csodálatos világa – hirdetik a borítón a betűk. Kinyitja, az első oldal bemutatja, hogyan lehet papírból élethű galambot hajtogatni. A fiú keres egy papírt, és követi az utasításokat. Meglepetésére, amikor elkészül, a madár kiröppen a keze közül, és kisuhan a nyitott ablakon. A fiú ezen fellelkesül, a következő

oldalra lapoz. Ezúttal egy őzet hajtogat. Amikor befejezi, a papírgida kinyújtóztatja vékony lábait, és nyargalni kezd a szobában. A harmadik oldal instrukcióit követve most egy vadászt kreál. Morcos képű, beesett tekintetű papírférfi, mihelyst elkészül, a vállához emeli a puskát, lövés dördül, az origami őz pedig sebesülten rogy össze, a szakadt szélű lyukból vér csordogál a padlóra.

Ekkor nyílik az ajtó, s belép a fiú barátnője. Ijedt tekintettel próbálja kikapni párja kezéből a könyvet, mintha valami titkos, tiltott dologra bukkant volna. Az hátra ugrik, és a következő oldalra hajt. Az bemutatja, hogyan hajtogassunk fiút magunknak. Az ábrán szereplő papíremberben önmagára ismer.

Délután sok a hallgatás. A lány éjszaka hozzábújik és vigasztalja: – Na és, hogyha én hajtogattalak papírból. Szeretlek.

A fiú látszólag megenyhül. Szeretkeznek – a lány magára teríti a fiút. Papírpénisze átázik, ahogy szerelmébe hatol, csak reggelre szárad ki. Gyűrötten kel ki az ágyból. A papírvadász még mindig fel és alá rohangál a lakásban, kemény kis papírgalacsinokat lődöz a sarkokba. A fiú most a tükör előtt áll, és vizsgálgatja magát. Majd bontogatni kezdi a karját. Szavak bontakoznak ki a szeme előtt. Kenyér. Felvágott. Sajt. El sem hiszi, hogy párja, élete szerelme összeragasztott számlákból és bevásárlólistákból készítette őt. Micsoda szégyen. A nyitott ablakhoz lép, és kiveti magát rajta. De ahelyett, hogy a földbe csapódna, felkapja egy szellő, és messzire repíti a város fölött. Kék konfettipötty-könnyei a városlakók fejére potyognak. Azok kisöprik a hajukból, miközben azt motyogják: – Ej. Valaki nagyon ünnepel.

Dugiültetvény

A lány döbbenten fedezi fel, hogy a fiú, akivel összeköltözött, titokban egy rabszolgatartó. Porszívózás közben friss kávéültetvényt talál az ágy alatt, amikor pedig az ágyneműket vasalja, lesoványodott, megvert néger emberekre bukkan a szekrényben. Belátja, hogy ez olyasmi, amit mindenképp tisztáznia kell a párjával. Hamarosan hazaérkezik a fiú – izmos telivéren baktat be a lakásba, az övébe fűzött ostor el-vissza leng.

Leülnek kávézni az asztalhoz, a lány pedig elmeséli felfedezését. Azt is hozzáteszi, hogy ő képtelen összekötni az életét egy rabszolgatartóval, hiszen a szülei liberális szelleműnek nevelték. A fiú lesütött tekintettel hallgatja végig, végül csak annyit felel: – A kávé az bezzeg ízlik, ugye?

A lány már-már szóra nyitná a száját, de nem tud vitatkozni. Valóban, ilyen finom kávét még nem ivott.

– Talán a mosást és a takarítást is megcsinálnák helyetted, ha betanítanám őket – kockáztatja meg a fiú, a lány pedig továbbra sem szól semmit – csak kortyolja a kávét. Néma marad aztán napokon át, éjszaka pedig – amikor párja kikecmereg az ágyból, és bemászik a szekrénybe – befogja a fülét, hogy ne hallja az ostorcsapásokat, a jajongó rabszolgákat.

Reggel friss kávébabot önt a darálóba. Alighanem a szeme káprázik, de megannyi apró bömbölő néger csecsemőnek látja a fekete babszemeket. Könny reszket a szeme sarkában, ahogy bekapcsolja a gépet. Majd elsírja magát, amikor csontropogás hangjával telik meg a konyha.

Régi trükk

Reggel egy ügynök fogad az ajtóban – nem hajlandó elmenni, amíg meg nem mutatja, mire képes a porszívója. Beengedem hát, és hagyom, hadd végezze a dolgát. Egy hatalmas bőröndöt cipel magával, gondolom abban van a készülék, de meglepetésemre egy sebesült asszonyt ráz ki belőle. Vérzik a feje, a karja törötten csüng összezúzott teste mellett – úgy fest, mint akit elütött egy autó.

– Kérem, hívja a mentőket – nyöszörgi a nő, de a porszívóügynök bokán rúgja.

– A legújabb modell. Mindjárt maga is meglátja, mire képes. Na, takaríts! – A nő mi mást tehetne, négykézláb kezd mászni, nyög, ahogy a törött csontok ropognak kék-zöld foltos testében, és sorra pakolja a szájába a földön talált porcicákat. Fuldokol és köhög, ahogy megpróbálja lenyelni őket. Közben persze összevérez mindent.

– Ebből elég, hívom a rendőrséget! – mondom.

– Semmi szükség rá, ha nem tetszik a termék, elmegyünk – mentegetőzik a fickó, majd megragadja a nőt a lábánál, és kivonszolja az udvarra. Ott áll a kocsija, az eleje teljesen be van horpadva. Tudom, már csak egy módja van, hogy a kórházba vitessem szerencsétlen nőt.

– Várjon, megveszem! – kiáltok utána, mire megáll és elmosolyodik. Miközben leszámolom neki a pénzt, átfut a fejemen, hogy tessék, bedőltem a legócskább, legősibb üssünk el egy nőt és adjuk el porszívóként trükknek. Az ügynök elhajt, én pedig hívom a mentőket. Miközben hordágyon a kocsiba teszik a sebesültet, a mentősök megkérdezik, kaptam-e hozzá garancia levelet. Nemmel felelek, mire a fejüket rázzák, és vijjogva elhajtanak.

Visszatérek a lakásomba. Tiszta vér a padló, vörös foltok éktelenkednek a szőnyegen. Hogy fogom én mindezt feltakarítani?

Hamarosan csengetnek. Az ajtóban a már ismert porszívó ügynök áll, ám ezúttal folttisztító szert ajánlgat. Miközben leszámolom neki a pénzt, morgolódom. El sem hiszem, hogy bedőltem a legősibb, üssünk el egy nőt, adjuk el porszívóként, ami majd összevérzi a szőnyeget, hogy aztán folttisztítót sózhassunk rá trükknek.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XIV. évf. 2014. 3. szám, 81–83. o.)

Kerber Balázs

Láthatár

I.

A térkép lába szigettenger,
gömbnyi gyümölcsök a festett vízen.
Hullámhorog, keresztbe vetett fodrok,
kék műanyagasztalok a fagylaltozónál.
Fáradt suhintás a halántékon. Dzsungelvágó
kés tör utat az óceán rücskei közt,
ernyedt tornyok csapódnak fel,
minták, mint gyerekkorban az ég
vagy pára a kerek tükrön,
a fürdőszoba boltozata, bálnamély.

II.

Szigetbetű, a lány szája o-t formáz,
és teste, mint hosszú oszlop egy
freskótöredéken. A zöldes kövön
ferde sorokban követik egymást
a betűk. Egyszeri ének, ma is csak
nézem az íveit. Elveszett öblök
és hosszú folyók. A kék vonalak,
akár nemrég feltűnt autópálya-
szakaszok egy térképen. Erdők
és hegyek nevei, mint a lombok
és kráterek rajza, két szikla közt
egy feliratként elnyúló fasor.
Az ének a sziget alakja, jobbra
az iránytű a nagy kezdőbetűkkel,
mint határ és felborzolt taraj.

III.

Szappanváros. Kezemen elcsúszik
a metrószín és a taxisárga.
Minden arc egy új pamacs.
Torlódik a látvány, mint sebzett
rovarszárny, a fölfogás egyre intenzívebb.
Hol húzzam az időt, vagy hol lépjek bele,
hogy egész testemmel sétálhassak.
Nedves ruhába mártom magam. És
kihasználandó teher vagy ehető szín
a szemet betöltő villamos? Egy
nap a körúton, rajzó tekintet, hiba
a hártyán, ahogy az arcomba nézel.

(Megjelent: Zempléni Múzsa,
XVI. évf. 2016. 2. szám, 73–74. o.)

Maklári Judit

Légzőciklus

Vékony felülúszóként csúsznak egymáson a napszakok,
ahogy összefutok a szádban.
Én vagyok ma az édes,
belülről vonlak be valami viaszossal.
Hajlékony lágyrészed vagyok,
besimulva várom, hogy egyedül maradj,
aztán a csendes magányban hozzám érj.

Hangulatos tetőterasz
a koponyád elején simuló barázda,
amit a gondok jó tervezőként
építettek ki tavaly nyáron.
Helye van benne egy gejl koktélnak,
émelygésnek és cigarettának.
Innen nézem a legfelső ráncon könyökölve,
ahogy a szívedtől a talpadig
feloldódik a hullamerevséged.
Letelt a negyvennyolc órám,
már menekülsz előlem;

Kifőtt gócok gurulnak végig
a rózsaszín halmok között,
nekiütközve a tüdőd csúcsának,
ettől mély, őszinte sóhajjal oszlatja el
az örökkévalóság torlódó báját.
A két lapockád közti térben
a nedves, fénylő, márványozott szervek
lassan csak roncsolt szövetszaporulatok.
Olcsó játéka a kilélegzett emlékeknek,
halvány, párás, múltbéli ködkép,
ami nem feszíti tovább mellkasod.
Ez már a nehézlégzés nyugalma.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XVI. évf. 2016. 3. szám, 74. o.)

Deres Kornélia

Keserű szigetek

A trauma-központban fekszem. Valami zümmögés rohaszt.
Csövek futnak a mennyezet alatt, aztán le rézsútosan, bele
a karba, át a vénákon, egészen az emlékekig.
Törlést kérek: neontól csíkos arccal.

Valaki más történeteit engedik belém. Nem ismerem
a szereplőket, bár hasonlóan szólnak, mint a rokonok.
Északon más az akcentus. A történetek kerekek
és bizarrak: egy asztalt látok alulról, nyolc láb
lóg alá, nyolc fogpálcika. Beletörnek a földbe.
Én meg titokzatosan, mint barna nyúl a töltésen,
meglapulok, hallgatózom.

Az asztal felett a felnőttek a Keserű szigetekről
beszélnek. Halkan, tapintattal. Megoldás kell,
mert valakit ott felejtettek. Egy gigászt.
Valaki miatt most gyűlést rendez a kis tanács.

Aztán hirtelen: neonzümmögés szaggatja szét
a felnőttek pálcikalábait. A történetek megnyúlt
képpel lesik az asztal alatti kölyköt, a gátlások
előbújnak, az ösztönén pánikol.

És ahogy kontrollt vesztenek az idegpályák,
vadállatok szaladnak végig a baleseti osztály
sterilszínű, csíkos folyosóján.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XVII. évf. 2017. 1. szám, 66. o.)

Lukács Flóra

Orchidea

Hajnalig heverek mellette éberen,
mint a zónában eltévedt fekete kutya.
Fehér hátát nézem, fehér hátán az árnyakat,
amiket a redőnyön átütő fények rajzolnak újra.
Odakint a fák ágai úgy futnak a villanydrótokig,
mint karjának bőre alatt a kék erek.

A neve olyan volt, mint egy leopárd
szájából kilógó foltos orchidea.
Ha most megfordulna, az arcára is emlékeznék.
Elég a keze, elég a háta, a combja, a feneke.
6.25-kor felhúzom a nadrágját, a pólóját, az ingét.
Mire lenyelem a hideg kávé utolsó cseppjeit,
elfelejtem, hogy ő nem én vagyok.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XX. évf. 2020. 4. szám, 77. o.)

Kovács Edward

A várakozók

Az idő a fagyott aszfaltra lecsapódott
ónos eső, kicsúszik a lábaik alól. Ahogy
stabil pontot keresnek, majd végül mindegyik
a tehetetlenség mankójába karol. Mi csak bámulunk
ki a koponya üregeiből, a konyha ablakkeretein
keresztül, a járdákon szétfolyó bizonytalanságra.
A gondolat, mint csempén fodrozódó megfáradt gőz,
eltűnik egy szagelszívóban, amíg megfő a vasárnapi
áldott leves, benne az összes zöldséggel, hittel
és az életunt hálával, amiért még mindig itt lehetünk.
Amíg még eltűrnek a gondok, az agyban feszülésig
huzalozott idegszálak, amik megfelelést teremtenek
a jóllakott beletörődésnek. Ezek leszünk mind:
asztalokról felzabált levesestálak, egy bulimiás
bűntudatával, amik valami felsőbb megváltásra várnak,
hogy értelmet tulajdoníthassanak az emésztésnek.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XV. évf. 2015. 4. szám, 63. o.)

Vörös Anna

Vadoma meglátogat

nem beszélt sokat. csak ha kérdezték, arra válaszolt. mindig annyit, amennyi éppen szükséges, és amennyit a másik elbírt. ritkán kérdezett. sokszor meghívtam magamhoz, olyankor mindig megkínáltam mindennel, amivel csak tudtam. sosem mondta, mit szeret és mit nem szeret. nem tudom, miért, de úgy éreztem, szükségem van Vadomára. jól esett őt látnom, ahogy ült a konyhában a kis kétszemélyes asztalomnál. a lába nem érte el a földet a magas székről. Vadoma pedig hálás volt, örült hogy meghívtam magamhoz, és hellyel kínáltam, ha más éppen nem volt.

magától sosem jött. ha nem kerestem, nem keresett. ha felhívtam, mindig felvette a telefont. ha nem hívtam, ő sem hívott. ha kérdeztem, válaszolt. ha megöleltem, megölelt. ha nem kérdeztem, nem kérdezett, ha nem öleltem meg, ő sem engem. ha mosolyogtam, ő akkor sem mosolygott vissza.

Vadoma végre megint nálam van, a konyhában ülünk. hírek mennek a tévében, nem szoktam bekapcsolni, most úgy maradt, a hírmondó száraz hangon sorol a nappaliban. azt darálja, hogy valahol megint sokan. egy tömeg, és hogy gyerekek is voltak köztük. hogy az emberek rohantak, ahogy tudtak. most felvételt is mutatnak. mobillal vették fel. forduljon el, aki nem bírja. megrázó felvételek következnek, és a bemondó most felnéz a szövegből. izzad a homloka, meleg van, kánikula van, ilyenkor kinn kellene lenni a szabadban, az erdőben, ilyenkor nem szabadna tévét nézni, nem szabadna benn lenni, menni kellene, akárhová. csak ne itt. és ne így. távoli város, a nevében kettő pé-vel, Aleppo. vágás, most a felvétel következik.

Vadoma akkor csak mered a nappali felé, nem tudom, mit tegyek. hogy rohanjak a tévéhez és nyomjam ki, mondjam azt, hogy Vadoma ezt te ne lássad, ezt neked ne. hogy borzasztó házigazda vagyok, anyázok magamban, tejóég, szegény lány, azt sem tudja hol van, milyen nyelven szól a hírmondó, csak mondja a borzalmat fakó hangon, mert nem az ő országa, nem az ő városa, nem az övé, semmi, csak a pénz amit azért kap, hogy azt mondja most megrázó felvételek jönnek. hogy neki mindegy mit mond be, onnan, abból a székből ezek csak szavak amiket felmond, végzi a munkáját, ez nekem miért fáj, jut eszembe.

Vadomának ezt nem szabadna látnia. Vadoma nézi, nézi, szinte issza a képeket. fogalmam sincsen, mit tegyek. már minden mozdulat erőltetetté és kínossá válik, már nincs visszaút, ezt választottam, hogy csak ülök itt és sandítok Vadomára. gyűrögetem a terítő szélét. most mondani kellene valamit. megölelni. megsimogatni a kezét. a keze nincs az asztalon, az ölében van. azt mondani biztos meleged van, vedd le a fejkendőt. sosem veszi le, pedig én is lány vagyok, előttem letehetné. biztos megsül alatta. milyen színű lehet a haja. mondani kellene akármit.

ne félj, mindjárt vége lesz a háborúnak. minek mondjam, nem rajtam múlik, mikor lesz vége, ha vége lesz. honnan tudnám mikor lesz vége. megértelek, hogy is érthetnélek meg, nem én gyalogoltam le mérföldeket, és nem én hajóztam át egy tengert egy rossz csónakkal és hamis mentőmellényben. nehéz lehet most neked, hát persze hogy kurvanehéz lehet, ezt sem szabad mondani. a terítőt szétgyűröm. a legmagasabb fokú terrorellenes felkészültség, mondja a hírmondó és figyel a tökéletes artikulációra. a dupla „r” után nehéz a dupla „l”. évekig kell gyakorolniuk, hogy a szavak pörgősen, gyorsan és érthetően hangozzanak el. és én mi a fenét mondjak.

nem kellene ezt néznünk, talán ez lenne a legjobb, mert benne van, hogy nem akartam ezt a nappalimban, nem akartam, hogy ezt kelljen még Budapesten is hallania, és hogy inkább csináljunk valami mást. itt van egész Budapest. itt volt egész Aleppo.

Vadoma lassan feláll. bámulom őt, nem bírok nem odanézni. mit fog csinálni, mi lesz most. Vadoma odasétál a nappaliba. a léptei nem gyorsak, nem lassúak, normális a tempó. leül a fotelba. előredől. a kezeit összekulcsolva szorítja. mered a tévére, dörren egyet, most mutatják milyen volt egy éve. még azt is mutassák meg, miért is ne. már úgyis mindegy. a szemei tágak mint egy ablak. ha most leülnék vele szemben, látnám az egész lelkét. a szája pengére összeszorítva, egy hang se jöhet ki. meg sem merne mukkanni, Vadoma egyébként is alig szólal meg.

nincs mit tennem. kifogytam a magyarázatokból, abból, hogyan kellene most viselkedni, odamenjek, ne menjek, megfogjam a kezét, vagy megöleljem, javasoljak valamit, vagy sem.

csak ülök a konyhában, ő meg ül a nappaliban. én csak hallgatom a tévét, elég ennyi is, ő megbabonázva mered rá. már nem bírok odanézni sem. Vadoma ül a nappalimban, ül a fotelomban, és a tekintetét erővel szegezi a felvételekre. úgy nézi, mintha muszáj lenne.

lassan pakolni kezdem a tányérokat. összeszedem a szalvétákat. a rántotta egészen jó lett, máskor több fűszer mehet bele. Vadoma nézi a háborús felvételeket. töltök a poharába narancslevet. lesöpröm a morzsákat, kit érdekel. a tányérokat berakom a mosogatóba. megnyitom a csapot. sokáig folyatom a vizet, arra várok, hogy langyos legyen. nézem a lefolyó rántotta darabkákat. ekkor hallom, hogy Vadoma elsírja magát.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XVII. évf. 2017. 4. szám, 84–85. o.)

Somoskői Beáta

Gyöngyhalász fohásza

Úszóhártyás ujjaimon
szűröm a fényt.
Tengerszintről
Napra tekintek.

Emlékezetem átok.
Egyre mélyebb
merülök. Leszek.
Gyötrőbb minden által.

Csigák, csőférgek mészbe
foglalt holt alakja
tapogat. Pedig dúlva
vagyok rablójuk.

Elfogódtam másban.
Testem széthasad:
felfelé vágyom;
mélybe úszva sietek.

Hajam hínártól tapad.
Felszínt őrizve látok.
Levegő szüksége fojtogat.
Boldogabb lent.

Tintahalak színeznek
félelmükkel: őrzőjük
leszek. Nem hiszik:
én zsákmány, ők gyermekek.

Korallok ezerszínű
pollenje ejt rabul.
Halak, félreértett polipok
rejtekének testőrévé válok.

Gyönyört ad mélytenger
ezer kavicsa; ős-hegye:
mely egykor kevélyen
őrködött érák felett.

Itt rák igyekszik – mit
sem sejtve múltjáról –
kagylóba bújva, mozaik-
létéhez. Egy és minden.

Zavaros, sötét víz fon
körül igétlen
bársonyával. Néma
fehérséget kergetek.

Parazita-fényű hamis
lámpák, túl messze
vezettetek. Fogódva
pulzálok követője.

Csalfa, fojtó emlékek
kísértenek földről.
Egykor halász voltam.
Vissza nem térhetek.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XVII. évf. 2017. 1. szám, 68–69. o.)

Vass Tibor

Kakkavicsok, kincseim

Az El, Kondor, pláza idejéből

Egy halom Kaksóderban mennyi kincs.
Legyen az a közelkörnyéki bányatóból termelt,
ifával és áfa nélkül úszókotrózott,
vagy kétlovas kocsiba a Hernád partján lapátolt,
elvagyok benne, körülte reggeltől estig,
guggolva, ülve, hason fekve
elmorzsolva tömérdek anyagot,
elmolyolva, elcsorogtatva, elcsöpögtetve
ujjaim közt több kannácska vizet,
elhátfeküdve, nap felé tartva, forgatva,
örökkévalónak tartogatva a követ.

Szusz van, szuszulás,
nem szusszanás,
válogatom, tisztítgatom a kavicsokat,
váltogatom, taszítgatom merő lucsok ruháimat,
nagyujjaim begyét, nagyujjam begyéit
ragadós-véresre koptatom,
attól függ, mi a sértetlenebb,
marom a halomban, s körülte,
nem nyugszom,
mennyi kincs,
mennyi megszállottság naphosszat,
napszállottság meghosszít,
van olyan, hogy estétől a morzsolás, molyolás,
csorogtatás, csöpögtetés, tartás reggelig,
újabbnál újabb lankák képzése,
köbméterek lankadatlan, módszeres átvizsgálása,

mert reggel kezdődik a baj, a pusztítás,
a halom elpazarlása,
a betonozás,
olyankor már nem lehet válogatni,
csupa merőt váltogatni, taszítgatni,
pocsékba tűnnek kincseim, örökbele a betonba,
útban vagyok a nagyoknak,
vízhordónak, lapátolónak, szitálónak,
gereblyével kavargatónak,
kiskapával igazgatónak, kubikosnak, zsaluzónak,
járdakőbe vasráccsal mintázónak,
kerülgetnek,

mert hátha van még egy darab olyan, amiből kevés,
vagy olyan, amiből egyáltalán nincs,
ritka a kondorkék, a kondorvéreres,
azokból kéne még, de jaj, megy bele szívtelenül a betonba,
nem tudom kikapkodni már,
és ki vagyok nevetve,
ki van a szenvedélyem nevetve és ki vagyok én, örökre,
és szét is hányom a sódert,
csak csinálom a bajt, csak a bajt csinálom.

Dörzsölt vagyok,
csak a kétcentis darabokat halmozom különbe,
ami attól nagyobb, még ha szép is,
az lemondás, vér-, vérér- és kéktanú, az megy kondormártírba.

Különben könnyűnek tűnik, kőtűnik a törődés elsőre,
rögvest látótávban az átlagnál
a szembe beleszökőbb kavicskák,
ásványkák, kristálykák,
nekem drágakőlénykék mind, drága kőlánykák,
szusz van, nem szuszulás,
mert a látszat néha fal, eltakarja a lény-eget.

A drágakő-lényég az áldozathozatal,
az több kannácska víz, az több réteg nagyujjbegybőr,
este krémek, házi tejfölök,
az a zsebpénz szisztematikus sósavra költése,
szusztematikusan a tíz százalékos sósavéra.
Honnan is tudnám, hogy ez a sósav-éra
később sóvasra, száz ázalékosra
hogyan mártja, kondormártírja az életem át,
hogyan lesz versbeton kannácska víz,
lapát cementke, halom sóderka,
az ázalék hogyan szilárdul, mivé, és tartóssá mennyire,
hány kockacukor kell a kétlovas kocsinak,
a két lónak és hány pohár bor a sóderhozónak,
hogy a kiskavicsosabb, fényesebb részből
hozzon nekem sóderfordultával,
aztán a mattból,
mert aközött is vannak olyan drága kincsek,
amelyekből kár a betonba,
jól köt az a kincseim nélkül is.

Megvan néhány halom,
a geológiai múltamban keletkezett kavics,
amikor a víz sodrát még a víz sóderának hallja az ember,
átlagban kétcentisek, egészen drágák és féldrágák,
és egyszerűbbnél is egyszerűbb kövek,
elvétve vörös jáspisnak, rózsakvarcnak nézettek,
kagylóhéjtöredéknek érzettek,

itt kavicsülnek a monitortalp körül,
útban a nagyonnak,
vízhordómnak, lapátolómnak, szitálómnak,
gereblyével kavargatómnak,
kiskapával igazgatómnak, kubikosomnak, zsaluzómnak,
járdakőbe vasráccsal mintázómnak,
kerülgetem őket,
mert hátha lesz még egy darab olyan, amiből kevés,
vagy olyan, amiből egyáltalán nincs,
kondorbézses, kondorvérsebes,
azokból kéne még, de jaj, zúdul bele szívesen a szóba,
nem tudom kikapkodni már,
és ki vagyok nevetve,
ki van a szenvedélyem nevetve és ki vagyok én, örökre.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XVI. évf. 2016. 4. szám, 67–70. o.)

feLugossy László

ez 1 ilyen körforgás elmélkedés

A művészetnek nem célja van, hanem oka, ahogy Kassák Lajos mondta.
Kell-e egyáltalán művészet?
Művészet nélkül olyan lenne ez a földi élet, mint amilyen nem, – gondolta ezt az első barlangfestő.
Ki a művész, a mindenki művész világában, vagy csak a majdnem mindenki művész fogalmával vagyunk képesek betelni?
Művész-e az álművész, aki csak színleli, hogy művész?
Művészet-e a nemművészet művészet, ami valójában nemművészet-művészet, a kétségtelenül lejáratott szavak és fogalmak ellenére?
Gondoljuk azt, hogy a művészet a legnagyobb adomány, esetleg a legnagyobb paradoxon, amibe bele is lehet halni…
a vonal a lényeg,
amelynek az egyenes a lényege,
a lényeges vonal még görbén is egyenes,
a szemek szeretik a vonalak szelíd látványát,
amelyek vizuális versekké állnak össze,
ahogy a költészet lényege is lehet maga a vonal…
(hommage Gubis Michel)

A tegnapi mélyedés talán jobb volt, mint a mai.

(Megjelent: Zempléni Múzsa, XX. évf. 2020. 1. szám, 90. o.)

Bordás István

Tellinger András, az alkalmazott grafika mestere

A könyvtervezés vagy a webdizájn készítése olyan, mint a futball. Mindenki ért hozzá. Nem egy és nem két olyan szerzővel, megrendelővel találkoztam már, aki pontos elképzelésekkel rendelkezett arról, hogyan nézzen ki a megjelenésre váró kiadványa. Miközben a vizuális megjelenítés írott és íratlan szabályaival alapszinten sem volt tisztában. Minél kevésbé volt jártas az illető a vizuális művészetek világában, annál határozottabbak voltak az elképzelései.

Vajon mennyire fontos, hogy egy kiadvány vagy egy elektronikus megjelenés keretei között a mondanivaló, szöveg vagy kép megformálása, pontos, esztétikus és szakszerű legyen? Ha a pszichológia oldaláról nézzük, akkor a dolog egyértelmű. A kognitív tudományok művelői szerint az ember a világról szerzett információinak közel kilencven százalékát a látáson át, vizuálisan szerzi meg. Ezen belül a szemünkön keresztül érkező információk mindössze 20-25 százaléka a nyelvi úton közvetített tartalom, minden más képekkel, látvány formájában hat az elmére. Tehát nyilvánvaló, hogy az a képözön, amely hozzánk elérkezik, alapvetően befolyásolja a világról alkotott elképzeléseinket. Más megközelítések szerint azonban a szöveg értelmezésének rendkívül bonyolult gondolkodási műveletei okán a szöveg a fontosabb, az van ránk nagyobb hatással. A képek csupán kiegészítői a nyelvi struktúrák bonyolult feldolgozása során keletkezett rendkívül mély és tartós hatásnak. Akárhonnan is nézzük, a vizualitás és a szöveges információk közös határmezsgyéjén a szöveg és a kép együttes megjelenítése nagyon is fontos jelenség. A szöveg a szavak jelentéstartalmával, a jelentések összefüggéseivel és a szimbolikus gondolkodás adta lehetőségekkel ad információt, esztétikai élményt. A vizuális megjelenés pedig a képeken látható látvánnyal, a színekkel, kompozíciójával, az ábrázolással nyújt tudástartalmat vagy vált ki érzelmi hatást.

A kettő együttes megjelenése azonban olyan dimenziókat nyit meg, amelyek mélységeit nyomon követni már komoly befogadói teljesítmény. Gondolok itt arra, hogy már önmagában a szövegfolt megjelenítése is hordozhat vizuális jelentést, vagy a szövegben használt betűelemek egymás mellettisége is bírhat jelentéstartalmakkal. A kép oldaláról közelítve az is igaz lehet, hogy egy szöveghez párosított kép plusz információt, vagy a szöveg jelentésén túlmutató emocionális és racionális tartalmakat hordozhat. Következésképpen változtathat a szöveg értelmezésén. E megközelítés dimenziói rendkívül tágasak. Gondoljunk csak a tipográfiára mint sokak számára önálló művészeti ágra. Aztán itt vannak a képversek is. Több olyan klasszikusnak mondható műfaj is létezik, amelyben a szöveg és a kép egy kompozíciót alkotva fejti ki hatását vagy bontja ki a jelentést. Gondolok itt a plakátművészetre vagy a hanglemezborítók művészetére. Ha el is tekintünk ezektől a dimenzióktól, mindenki számára belátható, hogy egy jól megtervezett könyvborító, egy áttekinthető szövegfolt mennyivel könnyebben elérhetővé teszi a megjelenés tartalmi lényegének és minőségének közvetítését, vagy nemes egyszerűséggel az olvashatóságot. Ha tovább lépünk, újabb jelenségeknek is tanúi lehetünk ebben a kontextusban. A plakátművészet vagy a lemezborítók művészi megjelenítésének elsorvadása után, búvópatakként új formában megint felbukkant a „kiadványborítók művészete”. Különösen a folyóiratok borítóira igaz ez. Ma már számtalan, önálló művészi alkotás rangjára számot tartó folyóirat- vagy könyvborítóval találkozunk.

Persze nem állítom, hogy korábban nem voltak művészi igényű borítók, csupán azt érzékelem, hogy vannak olyanok, amelyek már eleve műalkotás igénnyel készültek. Aztán itt van a zine-k, amelyek szöveget, képeket, rajzokat vagy más kreatív anyagokat is tartalmazhatnak, és a szabad önkifejezés eszközei.

A szöveg és kép együttes esztétikai megjelenítésének határmezsgyéjén dolgozik, alkot Tellinger András tervezőgrafikus, aki 2004 óta tervezi és tördeli a Zempléni Múzsát. Ha a klasszikus képzőművészeti fogalmakkal operálnánk, azt írhatnánk le, hogy Tellinger autodidakta művész. De az alkalmazott grafika szakterületén ez a fogalomegyüttes nehezen alkalmazható. Valóban nem tanulta ezt mint önálló szakmát, de az évek során elsajátított ismeretei, és a művészet iránt megnyilvánuló érzékenysége alkalmassá tették őt arra, hogy olyan művészeti igényű tervezőgrafikusi tevékenységet folytasson, amely túlmutat az egyszerű mesteremberek napi rutinján. A munkájához való közelítése nem szakmai, hanem elsősorban esztétikai oldalról érkezik. Minderről így vall egy közel öt éve megjelent interjújában:

„Apám képzőművész volt, képek közt nőttem fel. Kimondottan nem a fotográfia vagy a képi megjelenítés érdekel, pontosabban nem érdekel jobban, mint bármi, amit szemmel tudok érzékelni. Közönségként vonz minden, ami vizuális, a képzőművészettől a filmig, és a film plakátjáig, vagy éppen az, amit az utcán látok a villamos ablakából. Hatnak rám ezek a dolgok, hagyom, hogy hassanak, sőt igénylem is, de nem vagyok művész, nem is próbálom magam ilyen módokon kifejezni.[1]

Talán épp ez a hozzáállás adja a megbízásaihoz szükséges alázatot is. Az alkalmazott grafikai munkáiban tetten érhető önálló vizuális gondolat számára nem elsősorban az önkifejezés egy módja, hanem egy olyan eszköz, amelynek segítségével mások gondolatait hatékonyan közvetíteni tudja. Ugyanakkor legszebb és leghatásosabb munkái pontosan azok, amelyek túllépnek ezen a határon, és ha nyomon követhető saját szándékot nem is, de önálló értékű vizuális tartalmakat mutatnak fel.

Tellinger András az elmúlt évtizedekben számos irodalmi és tudományos műhely hatékony és megkerülhetetlen segítőjévé, alkotótársává vált. Folyamatosan tervezi az Új Alföld Könyvek borítóit, tördeli a köteteket, és tizenhat évig volt a Szépmesterségek Alapítvány grafikusa. E munkái közül kiemelkedik a Műút című folyóirat tervezése és tördelése. E kiadvány számaiban érhető tetten leginkább az az alkotási folyamat, amely messze többet jelent, mint a leadott szövegek tördelése és esztétikus megjelenítése. Időnként alkotótársként is számontartható mindaz, amit a Műút grafikai tervezése során végzett. Emellett a Zempléni Múzsa tördelése során végzett munkája pedig azt bizonyítja, hogy mind a modern formák, mind pedig a klasszikus megjelenések iránt kellő érzékenységgel viseltetik. Az alkalmazott grafikához való ilyesféle hozzáállásának fényes bizonyítéka, hogy a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülete az Ünnepi Könyvhét alkalmából 2025-ben a Szép Magyar Könyv-díjat Kabai Lóránt posztumusz verseskötetének ítélte. A könyvet a szerző fotóit felhasználva, Tellinger András tervezte.

Akár az Alföld Alapítvány könyveit, akár a Szépmesterségek Alapítvány kiadványait nézzük, vagy a Zempléni Múzsa borítóira tekintünk, bízvást állapíthatjuk meg, hogy Tellinger munkái szépek. Persze nem mindig csak a klasszikus értelemben véve, hanem úgy is, hogy a szépség esztétikai értéket is jelenít meg. Lehetnek képek a szöveggel összhangban, de épp ellentétesek, erősíthetik a mondanivalót, vagy éppen annak ellentmondásaira hívhatják fel a figyelmet. Mindegy is, hiszen a lényeg, hogy a szöveg és kép kontextusa egy új esztétikai minőséget hozzon létre, és akkor már a szépség fogalmát szabadon értelmezve, a megjelenés szép. Tellinger szabadon közlekedik az alkalmazott grafika különböző lehetséges funkciói között. Ha szükséges, „láthatatlan marad" – önmagában már a szókapcsolat is paradoxon egy kiadványokat tervező grafikus esetében –, ha helyzet úgy hozza, azonban tud szabadon szárnyalni, és már-már önálló műalkotásszámba menő borítót vagy kiadványt tervez. Azonban a legfontosabb erénye – az alkotó gondolat és szakértelem mellett – a mértéktartás. Pontosan érzi, hogy az adott munka keretei meddig terjednek. Olykor látja, hogy egy konzervatív megjelenés is hordozhat magában lehetőségeket az önálló vizuális gondolat létrehozására, és él is vele. Erre a legszebb bizonyítékok a Zempléni Múzsa borítói között találhatóak. Másszor a szabad vizuális közeg lehetőségei között is tudja, hol vannak egy kiadványtervező grafikus alkotókedvének határai.

kabai lóránt el sem kezdett versek című kötetének borítója

1 Szofa internetes folyóirat 2021. november 18. (https://www.szofa.eu/iras/kinosan-eros-szembenezesek-interju-tellinger-andrassal-a-moare-cimu-kotet-es-a-muut-folyoirat-kepszerkesztojevel)

A fenti fejtegetések átgondolása után joggal vetődik fel a kérdés, hogy alkotóművészet-e a tervezőgrafika? Képzőművész-e Tellinger András? Erre a kérdésre e rövid, elsősorban méltató jellegű írás keretei között nem lehet megtalálni a választ. Mint oly sok esetben, most is csak az idő adhatja meg ezt. Csupán egy tényt említek meg: vannak alkotók, akik a maguk korában szintén a képzőművészet és a valóság ábrázolásának egyéb eszközeinek határmezsgyéjén működtek, de mára már a művészettörténet kétségtelenül a mainstream művészet körébe sorolja munkásságukat. Kétség sem férhet Toulouse-Lautrec, Andy Warhol vagy Berény Róbert képzőművészeti jelentőségéhez. Bár a digitális világ villámgyors terjedése egyre kisebb teret hagy a nyomtatott kiadványok számára, de talán épp ez hozza majd el e megjelenési forma új reneszánszát azzal, hogy a szöveg és a vizualitás új egységét hozza létre és a képzőművészet körébe emeli. Az alkalmazott grafika búvópatakja a felszínre tör. Ha lesz ilyen, Tellinger ott lesz a forrásvidéken.

11

*.../.../.../

Erdős Attila
és kabai lóránt
köteteinek
borítói

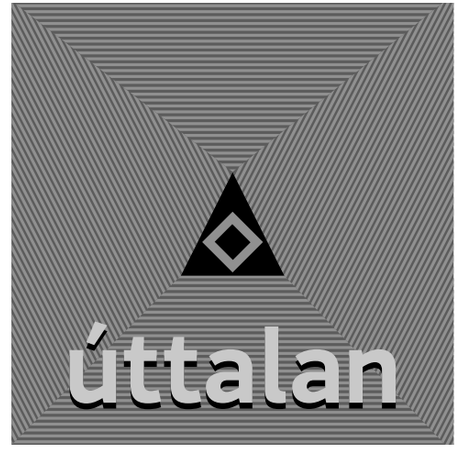

Címoldalak
Erdős Attila
kötetéből

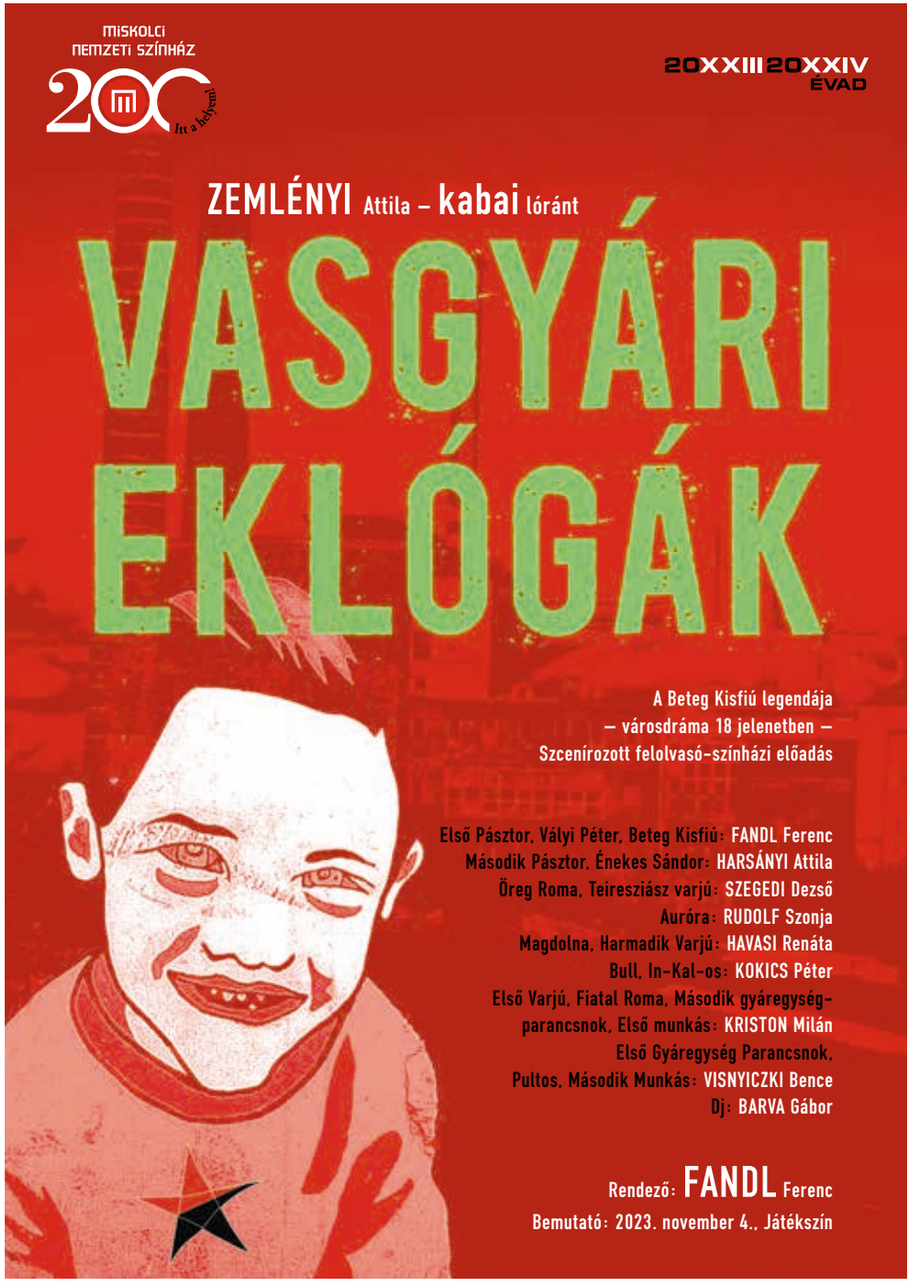

Színházi előadás plakátja

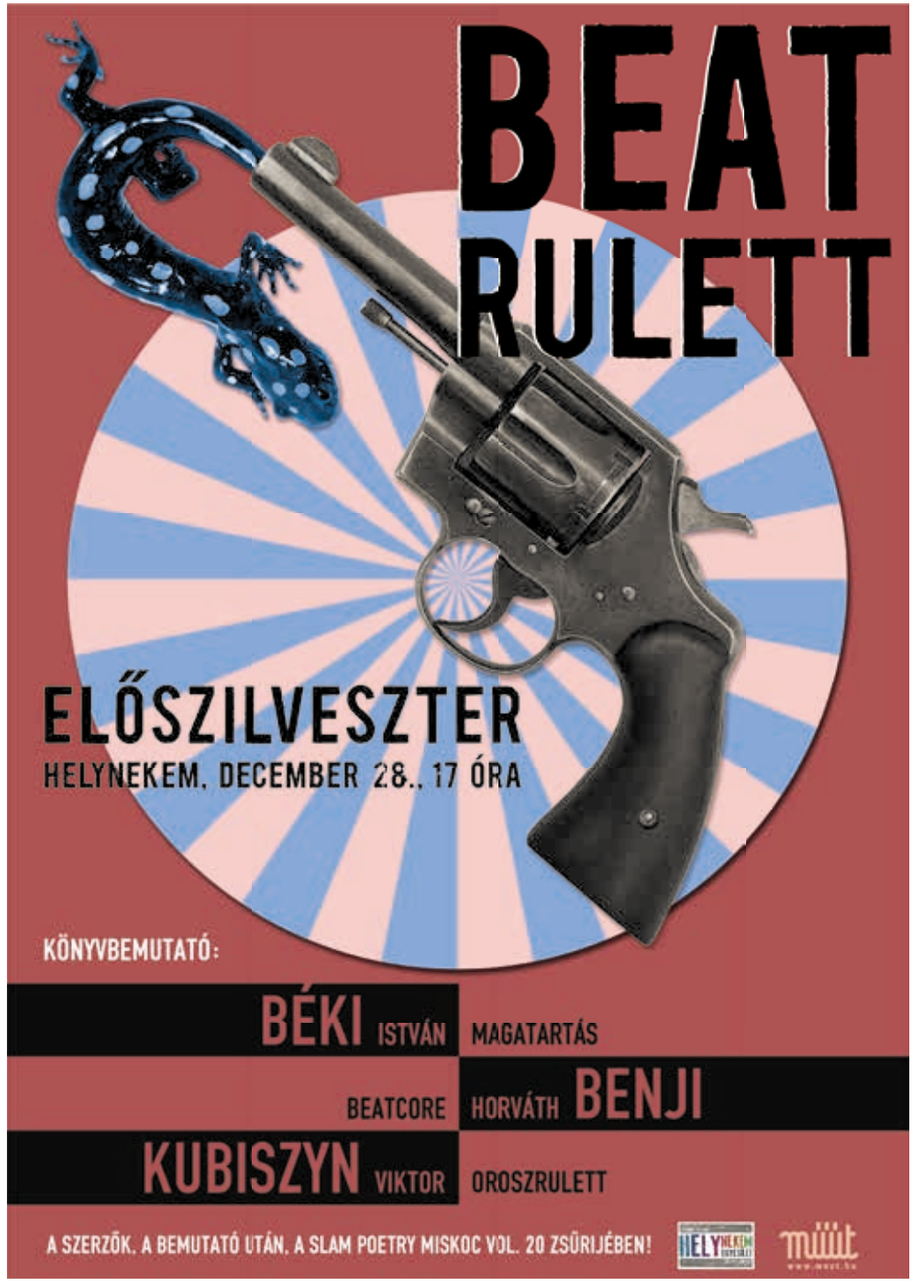

Plakát

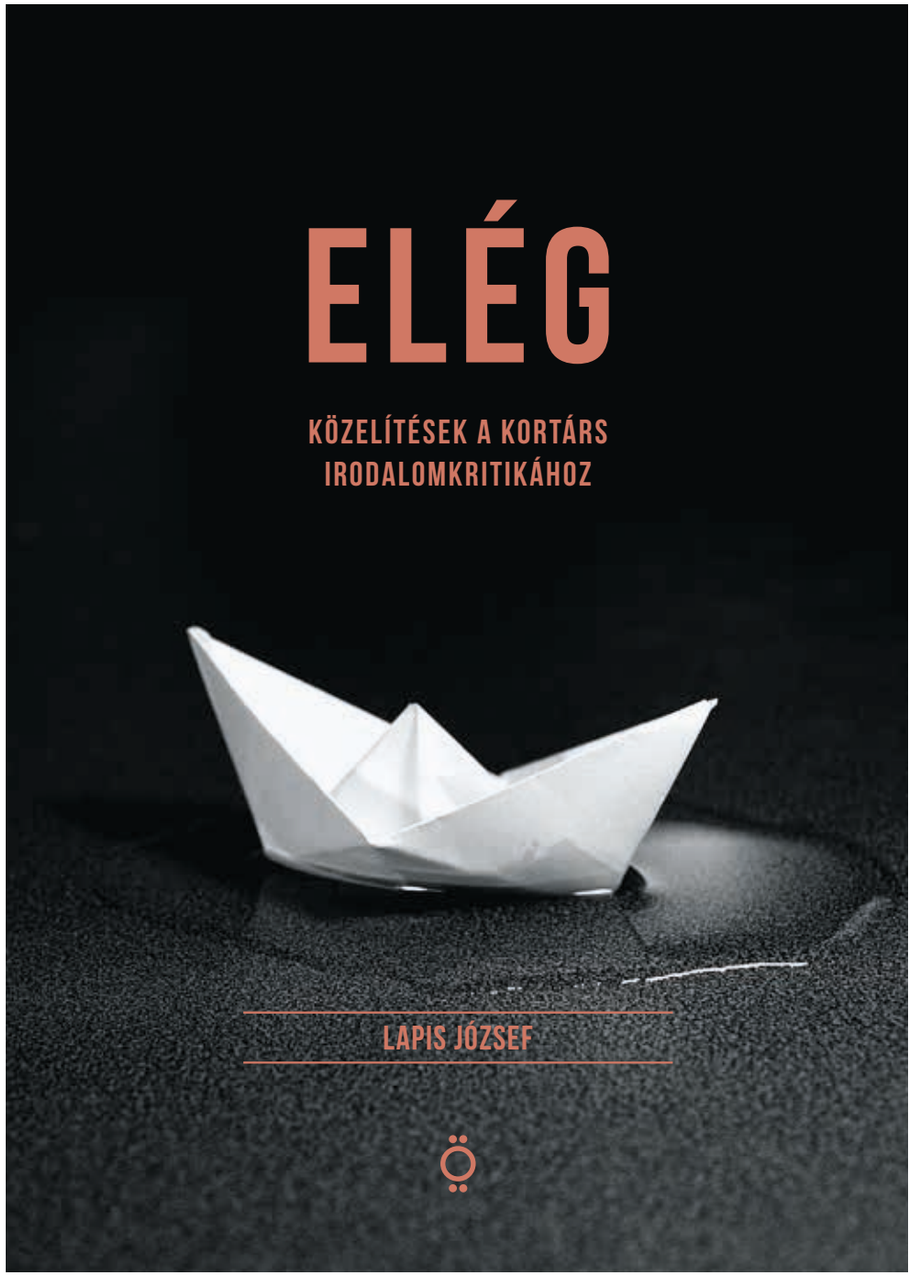

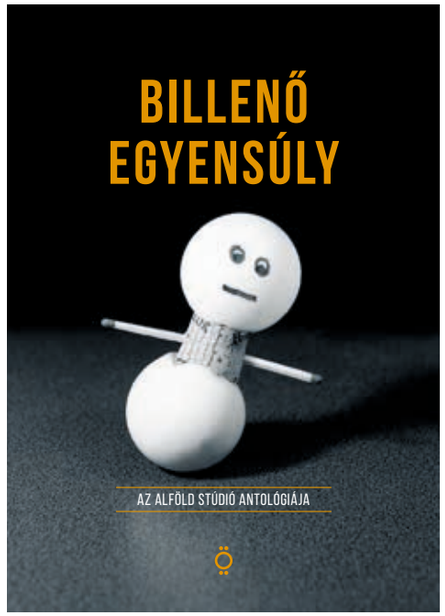

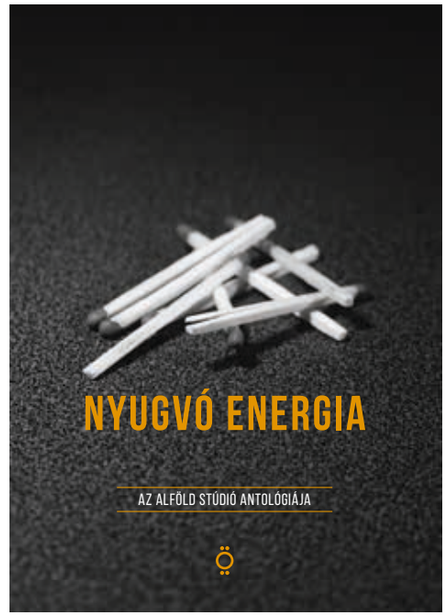

Az Új Alföld Könyvek sorozat borítói

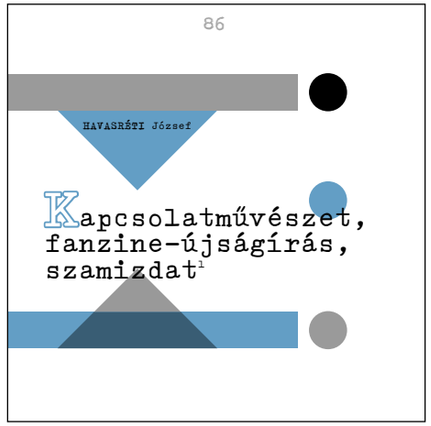

Fejezetkezdő címoldalak a DŰLŐ folyóirat Zine című lapszámából

Zempléni Múzsa
társadalomtudományi és kulturális folyóirat
XXV. évf. 3. (99.) szám
2025. ősz

Zempléni Múzsa
A Tokaj-Hegyalja Egyetem lektorált tudományos folyóirata

Szerkesztőség
Lapalapító és főszerkesztő: Bolvári-Takács Gábor
Lapigazgató és felelős kiadó: Bordás István
Szerkesztők: Egey Emese, Haffner Anikó, Lovas Anett
Szerkesztőségi titkár: Tóthné Durányik Angéla
Arculat és tördelés: Tellinger András

Szerkesztőbizottság

Prof. Dr. Baráth Béla Levente PhD
Dr. Bene Zsuzsanna PhD
Prof. Dr. Bolvári-Takács Gábor PhD
Dr. habil. Csorba Dávid PhD
Dr. Egey Emese PhD
Dr. habil. Kelemen Judit DLA
Dr. Koncz Gábor PhD
Dr. Koncz Péter PhD
Dr. Lapis József PhD
Dr. Lovas Anett PhD
Prof. Dr. Pusztay János CSc
Dr. Soltész Márton PhD
Dr. Takács Ádám PhD
Prof. Dr. Ugrai János PhD

ISSN: 1585-7182 (nyomtatott); 1587-1762 (online)

Kiadja a Zempléni Múzsa Társadalomtudományi és Kulturális Alapítvány, Sárospatak.
Adószám: 18442960-1-05 Bankszámlaszám: 11994105-06429168-10000001
Szerkesztőség: Tokaj-Hegyalja Egyetem Regionális Történeti és Művelődéskutatási Tanszék, Sárospatak
Kiadói és szerkesztőségi postacím: 3950 Sárospatak, Pf. 235.
Kiadói és szerkesztőségi elektronikus levelezési cím: titkarsag@zemplenimuzsa.hu
Honlap: zemplenimuzsa.hu; facebook.com/zemplenimuzsa
Közlésre szánt kéziratot csak elektronikusan fogadunk.
Megjelenik évszakonként. Ára: 500,- Ft.
Előfizethető átutalással a kiadónál. Előfizetési díj egy évre 1600,- Ft + postaköltség.
Megvásárolható a fővárosban, a megyeszékhelyeken és Zemplénben az *Inmedio* és *Relay* hírlapüzletekben, valamint Budapesten az Írók Boltjában.
Eredeti logó: Csetneki József. Nyomdai munkák: Kapitális Kft., Debrecen.

Támogató: Tokaj-Hegyalja Egyetem, Sárospatak

• 1857 •
2021
TOKAJ-HEGYALJA
EGYETEM

A *THE* egyetemed